

**Suomen
Taideteollisuusyhdistys
Konstflitföreningen
i Finland
1978**

**SUOMEN TAIDETEOLLISUUS-
YHDISTYS
VUOSIKIRJA 1978
JA TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTÄ 1977**

**KONSTFLITFÖRENINGEN I
FINLAND
ÅRSBOK 1978
OCH VERKSAMHETSBERÄT-
TELSE FÖR 1977**

Kirjapaino auranen, Forssa 1978

Marjatta Levanto	
HÄTÄHUUTOJA TAIDETEOLLISUUS- TEMME PUOLESTA	5
Marjatta Levanto	
NÖDROP FRÅN VÄR KONST- INDUSTRI	9
Riitta Auvinen	
ESINEEN MERKITYKSESTÄ ELI PERUSTEITA »OIKEALLE DESIG- NILLE»	12
Riitta Auvinen	
OM FÖREMÄLETS BETYDELSE D.V.S. MOTIVERINGAR TILL »EN RÄTT DESIGN»	14
Barbro Kulvik-Siltavuori	
MUOTOILUA TARVITAAN	16
Barbro Kulvik-Siltavuori	
FORMGIVNING BEHÖVS	20
Kai Snellman	
TAIDETEOLLINEN MUOTOILU JA KANSAINVÄLINEN KILPAILU- KYKYMME	24
Kai Snellman	
DEN KONSTINDUSTRIELLA FORM- GIVNINGEN OCH VÄR INTERN- ATIONELLA KONKURRENSKRAFT	26
VUOSIKERTOMUS 1977	29
ÅRSBERÄTTELSE 1977	51

HÄTÄHUUTOJA TAIDETEOLLISUUS- TEMME PUOLESTA

Marjatta Levanto*

Keväällä -77 käytiin ennen kaikkea lehdistössä maamme taideteollisuuteen liittyvää keskustelua, joka herätti huomiota vilpittömyydelään ja laajuudellaan. Käytettyjen puheenvuorojen taustalla oli avoin huoli ja häätä taideteollisuutemme nykytilanteesta. Keskustelun vilkkautta tai spontaanisuutta edesauttoi se, että meiltä puuttuu säännöllisesti ilmestyvä taideteollisuusalan lehti, jonka sivuilla näitä kysymyksiä käsittääsi ja vastauksia niihin mietittäisiin. Nykyisissä olosuhteissa asiat helposti patoutuvat, ongelmat kasautuvat, tieto ei liiku eikä luonteva keskustelu kulje. Kun sitten päivälehtien palstoilla jossakin ryhdytään asiaonista puhumaan, on hiljaisuuden jää ensin murrettava. Mielipiteet jäävät häätahuudoiksi, kannanotot kärjistetyiksi purkauksiksi, jotka kylläkin ovat tarpeellisia, mutta joille toivoisi rauhallisempaa ja analyyttisempää jatkoa.

Keskustelun avauksen suoritti Hufvudstadsbladetissa Maire Gullichsen-Nyströmer, joka sanojaan säästämättä arvosteli värikulttuurimme surkeutta, designin muoti-ilmiöiden orjallista seuraamista, hyväksi havaittujen klassikoiden häviämistä tuotannosta ja alan teollisuuslaitosten välipitämättömyyttä hyvä perustavaraa kohtaan. Kannanoton lopuksi Maire Gullichsen-Nyströmer kutsui kaikkia yhteiseen taisteluun: »Emmekö voisi panna alulle kampanja, aloittaa tehokkaampaa valistustyötä ja aktivoida maaseudun kulttuurilautakuntia, vaatia korkeatasoisempaa käyttötavaraa ja pyrkiä saavuttamaan taas 1960-luvun taiteellista ja teknistä tasoa? Ponnistelkaamme paremman taideteollisuuden puolesta! Taistelkaamme Pasila-projektiin puolesta, joka on koulutukselle elintärkeäl Pelastakaa maaseutu ja vaalikaa sitä pieniä kultturijäännettä, joka vielä on tallella! Pelastakaa muotoilumme!»

Hufvudstadsbladetista keskustelu laajeni Helsingin Sanomien palstoille, jonne sen siirsi vät professori Aulis Blomstedt ja taiteilija Heidi Blomstedt halutten kannanoton levivän myös suomenkielisen lukijoiden keskuteen. Ja Helsingin Sanomien sivulla keskustelut sitten lopun keväällä lainehetkin. Seuraavana puutui puheeseen Marika Hausen, Taideteollisen korkeakoulun taiteen ja taideteollisuuden historian yliopettaja, joka ei hänkää sanojaan säästellyt: »Suomalaisen lasin maailmannainetta kannattavat täitä nykyä Muurlan ja Humppilan epäiskiöt, ryijyt eivät ole enää muodissa, pellavapyyheet pian muisto vain, Arabiasta ei kannata puhuakaan, tekstilliteollisuuden piirissä kaavitaan pohjaa . . . ja huonekalut muistuttavat preerian yli komppuroivaa puhvelilaumaa. Kristallikruunujen terävät prismat kiiltelevät pilkallisesti hävyksen yllä, mikä kehittää alkoi silloin kun Stockmann teurasti Ornon, kohdatkoon niitä ikuinen kadoitus.» Mustana ei Marika Hausen tilannetta kuitenkaan tulevaisuudessa näe. Paluuta 50- ja 60-lukujen unelmaan ei ole, ratkaisut vallitsevaan tilanteeseen on löydettävä tästä päävästä. Lavealla päämäärästään tietoisella kuluttajavalistuksella on Marika Hausenin uskon mukaan nykytilanteessa aivan uudet mahdollisuudet saavuttaa ostajat, saada heidät arvioimaan tavarat uudella tavalla, vaatimaan takuita ja tavaraselesteita. »Jos nyt pystytäisiin luomaan tuotanto, jonka lähtökohtana olisivat kotimaisen kuluttajan todelliset eikä kuvitellut tarpeet, olisi ajateltavissa, että vähitellen voitaisiin kehitellä myös kiintoisa vientiprofiili . . . Tänään näytetään edellytykset teollisuuden ja muotoilijan yhteistyölle kuluttajan ehdolla vihdoinkin suotuisammilta kuin koskaan ennen.»

* Filosofian maisteri, Museolehtori, Ateneumin Taidemuseo.

Keskustelu kosketti tietenkin läheisesti taideteollisualan suunnittelijointa, heidän muotoilemaan esineitään tässä moittiin. Tekstilaitteilija Pirkko Hammarberg kirjoitti »surikukkien verhojen varjosta» — juuri niitähän oli moitiskeltu paraatiesimerkkinä vallitsevasta maun rappiosta. Pirkko Hammarbergillä ei riittänyt uskoa Marika Hausenin tavoin tavalliseen kuluttajaan: uusi on aina kova sana. Uusi myy pelkällä uutudellaan. Jos suuret kukat menevät kuin kuumille kiville, on suunnitelija häitä kärsimässä. Joko suunnittelet tehtaille suuria kukkia tai olet suunnittelematta ollenkaan. »Pahimman ryöstöviljelyn kohteina lienevätkin taiteilijat jotka työskentelevät nopeassa tahdissa mallistoaan uusivalle teollisuudelle . . . Aihepiiri saattaa olla valmiiksi rajattu, mitat ovat aina määrätyt ja toimitusaika useimmiten lyhyt. Tällöin ei kysellä, onko aika riittävä luo-misprosessiin tai tekniseen toteutukseen . . . Kuka voisi tukea yksittäistä taiteilijaa teollisuuden puristuksessa?»

Taiteilija Björn Weckström kiinnitti puheenvuorossaan huomiota taideteollisuudeen ja työllisyyden väliin suhteisiin: »Sanotaan että muotoilijan pitäisi palvella kuluttajaa. Tämä aika on jo kauan sitten ohitettu. Jossain määrin hänen täytyy palvelua kuluttajaa, mutta ennen kaikkea suomalaista työntekijää, koska muuten ei Suomessa ole kohta tehtaita enää eikä esineistöä eikä niinkutsutta elintasoa . . . On paheksuttu suomalaista rosoista lasia. Näitä laseja on myyty satoja tuhansia sekä ulkomailta että Suomessa ja ne ovat työllistäneet suomalaisen lisatehtaan moneksi vuodeksi ja työllistävä vieläkin. Mutta luonnollisesti älymystö kyllästyttää niihin, kun niitä näkee joka pakkassa.» Björn Weckström toi kirjoituksessaan keskusteluun mukaan myös uuden näkökulman maun käsittämiseen: älymystön kaiken nähneet mieltykyiset sekä elintason nousun mukanaan tuomien suurten kuluttajaryhmien kouluuttamatton maku ovat keskenään sovitamattomassa ristiriidassa.

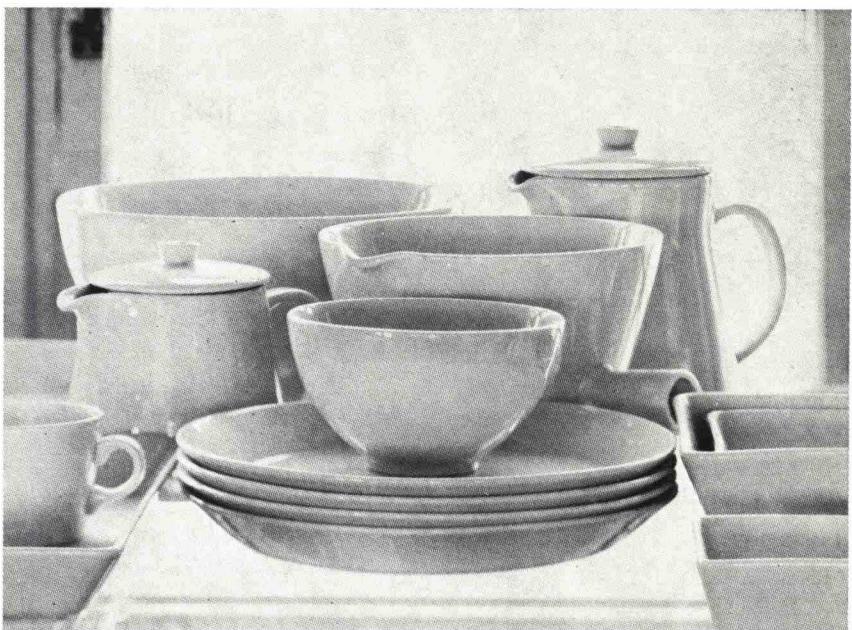
Teollinen muotoilija Hannu Kähönen yhtyi Marika Hausenin käsitykseen taideteollisuuteen kulta-aikojen tuotteiden soveltumattomuudesta tämän päivän tarpeisiin koska muotiolun koko painotus on muuttunut. »Nyt tulisi nähdä muuttunut tilanne ja pyrkii toimimaan tämän ja huomisen päivän realiteettien pohjalta sisältöä uudistaen ei-

kä mallia menneisyydestä hakien. Tee-mana voisi olla 'Design for Need' ja metodina 'osallistuva suunnittelu'.»

Alan teollisuuslaitosten lyhytnäköinen ja tasosta piittaamaton tuotantopolitiikka oli useissa puheenvuoroissa keskeisten syytösten kohde. Toimitusjohtaja Göran Andersson Arabiasta ei kuitenkaan nähty asiaa näin yksinkertaisena. Perinteisen taideteollisuuden pihissä parhaillaan vallitseva kannattavuuskieli on hänen mukaansa pannut Arabiakin tarkkaan harkitsemaan mitä tuotetaan, kenen kanssa ja kenelle. Kansainvälityminen, keskityminen ja yhteistyö ovat näissä olosuhteissa avainsanoja: »Menestyvä yritys ei sisenää ole se, joka pienellä kotimarkkina-alueella valmistaa kaikkea kaikille, vaan yritys joka laajalla kansainvälistään markkina-alueella erikoistuu omaleimaiseen valikoimaan ja teknologiaan . . . Taideteollisuudemme ongelmana on todellisen kansainvälisyden puute eikä suomalaisuuden puute.»

Sisustusarkkitehti ja teollinen muotoilija Harry Moilanen puolestaan otti kannanottonsa pohjaksi näkemyksensä siitä, että suomalaisen taideteollisuuden kriisiä ei voi ratkaista ellei sitä tarkastella osana koko tuotantoamme ja talouselämäämme koettelevaa kriisia, jonka seuraukset ulottuvat ympäristövaarioista työttömyyteen ja maastamuuttoon. Taideteollisuusalan suunnittelijoiden työnsäntimahdollisuudet ovat oleellisesti heikentyneet pien- ja keskisuuren kulutushyödyketuotannon kriisistä. Suomalainen tuotanto ei tällä hetkellä perusta tapulitarvarasta, vaan pitää valtinaan muodoltaan alati uusittuvia tuotteita. Tuloksena on muodon ylikorostuminen ja lopulta suomalaisen designin vajoaminen pelkäksi muotitarvakksi. »Uskon, että ainoa keino selvittää krisistä on, että sekä koulutuksessa että ammatinharjoittamisessa haekedutaan rohkeasti ihmisten todellisuuteen, tutkitaan tätä arkista todellisuutta yhdessä kanssaihmisien kanssa. Sieltä ja vain sieltä löytyvät uudet ja uusiutuvat toimintamallit.»

Käytetyissä puheenvuoroissa oltiin siis huolestuneita varsin monista elinympäristöämmä vaurioittavista tekijöistä. Asiaa yksinkertaistaen voisi sanoa, että kannanottojen mukaan täällä on tarpeottoman rumaa. Samaan seikkaan kiinnitti huomiota myös fil.kand. Anna-Lisa Amberg keskustelun viimeisessä

Kaj Franckin Kilta-astiasto poistettiin Arabian tuotannosta vuonna 1975. Kevään -77 taideteollisuuskeskustelussa klassikoksi muodostunutta astiastoa jälleen kerran muisteltiin suurella kaipaiksella.

Kaj Francks Kilta-servis avlågsnades från Arabias produktion år 1975. I konstindustridebatten som fördes våren 1977 kom man med stor saknad åter ihåg servisen som blivit klassiker.

puheenvuorossa vaatien lisää tietoa esinekulttuurista ja organisoitua laaja-pohjaisista kuluttajavalistusta.

Taideteollisuutemme kriisi oli kaikille kirjoittajille eittämätön tosiasia. Taideteollisessa korkeakoulussa lehtikirjoittelun päätteeksi järjestetyssä keskustelutilaisuudessakaan ei epäileviä ääniä kuulunut. Mutta kriisiä kun voi tarkastella kovin erilaisista näkökulmista. Onko perimmäisenä syynä koko länsimaisen kulttuurin kriisi vaikko taloudellinen kriisi, kollektiivisen psyyken kriisi, teollisuuskriisi, kommunikaatiokriisi, koulutuskriisi, esteettinen kriisi tai kau-

pan kriisi. Keskustelussa taustaa ja pohjaa selvitettiin ja analysoitiin perusteellisesti ja asiantuntemuksella. Ratkaisua ei tietenkään sielläkään voitu kertaheitolta löytää. Taideteollisen korkeakoulun rehtori Jouko Koskinen totesi alkukevästä -77 järjestetyssä huonekalujen tiimoilta kädyssä keskustelussa, että nykyistä parempien huonekalujen saamiseksi tarvitaan ennen kaikkea kolmea seikkaa: kuluttajavalistusta, tuottajien ja myyjien koulutusta sekä muotoilijoiden koulutuksen parantamista. Vaatimukset voitaneen ulottaa kattamaan koko taideteollisuuden kentän.

Marjatta Levanto*

Våren -77 pågick speciellt i pressen en debatt om vår konstindustri, vilken väckte uppmärksamhet genom sin öppenhet och omfattning. Bakgrunden till inläggen var en öppen omsorg om och ängslan för vår konstindustris situation i dag. Debattens livlighet eller spontanitet främjades av att vi saknade en regelbundet utkommande tidskrift inom konstindustri där dessa frågor kunde behandlas samt lösningar utfunderas. I den nuvarande situationen uppådåms frågorna, problemen hopar sig, kunskapen står stilla och den naturliga debatten saknas. Då man sedan någottar tar upp frågorna i dagspressens spalter måste tytnadens mur först krossas. Åsikterna förblir nödrop, ställningstagandena tillspetsade utbröt; de är visserligen nödvändiga men man skulle önska en lugnare och mera analytisk fortsättning på debatten.

Debatten inleddes i Hufvudstadsbladet av Maire Gullichsen-Nyströmer, som utan att spara på orden kritiserade vår usla färgkultur, det slaviska följandet av designens modeföreteelser, goda produkters försvinnande ur produktionen samt produktionsrättningsarnas likgiltighet för den goda basaran. I slutet av sin artikel kallade Maire Gullichsen-Nyströmer alla till gemensam kamp: »Kan vi inte få en kampanj till stånd, ett effektivare upplysningsarbete och aktivisera kulturnämnderna på landsorten? Låt oss ställa ett högre krav på bruksvaran och på nytt uppnå den konstnärliga och tekniska kvalitet vi hade på 60-talet. Låt oss skärpa vår fordran på en bättre konstindustriskola, låt oss kämpa för det för utbildningen så livsviktiga Pasila-projektet, det får ej förfalla. Låt oss slå vakt om den lilla kulturspilla som ännu finns kvar — rädda vår landsbygd — rädda vår design!«

Från Hufvudstadsbladet spred sig debatten till Helsingin Sanomats spalter där den togs upp av professor Aulis Blomstedt och konstnär Heidi Blomstedt, vilka önskade att frågan skulle

sprida sig även till finskspråkiga läsare. Det var i Helsingin Sanomats spalter som debatten fördes under resten av våren. Den följande som tog upp frågan var Marika Hausen, överlärares i konst- och konstindustrihistoria vid Konstindustriella högskolan, och inte heller hon sparade på orden: »Det finska glasets världsrykte uppåbärs i detta nu av Muurlas och Humppilas missfoster, ryorna är ur modet, linnehanddukarna snart ett minne blott, Arabia lönar det sig inte ens att tala om, textilindustrin är på bottennivå... och möblerna påminner om butfelhjordar som stapplar över prären. Kristallkronornas vassa prismor glimmar ironiskt över fördelsen. Utvecklingen fick sin början då Stockmann slaktade Orno; må de vara evigt förtappade.« Marika Hausen ser dock inte framtiden som helt dyster. Man kan inte återgå till 50- och 60-talens dröm. Lösningarna till dagens situation måste man finna i nuet. Med en omfattande och målmedveten konsumentupplysning anser Marika Hausen att man i dag har alla möjligheter att nå konsumenterna, att få dem att värdera varorna på ett nytt sätt, kräva garantier och varudeklaration. »Ifall man nu kunde skapa en produktion, vars utgångspunkt skulle vara den inhemska konsumentens verkliga och inte föreställda behov skulle man tro att man småningom kunde skapa en intressant exportprofil... I dag är förutsättningarna för ett samarbete mellan industri och formgivning på konsumentens villkor äntligen gynnsammare än någonsin tidigare.«

Debatten berörde naturligtvis mycket konstindustrins formgivare. Det var ju deras produkter som här klandrades. Textilkonstnär Pirkko Hammarberg skrev »i skuggan av storblommiga gardiner« — det var just dem man hade kritiserat som paradexempel på den rådande smakens förfall. Pirkko Hammarberg hyste inte som Marika Hausen tilltro till den vanliga konsumenten: det

* Fil.mag., museilektor, Konstmuseet i Ateneum.

nya väger alltid tungt. Det nya säljer enbart för att det är nytt. Ifall stora blommor går åt som på heta stenar är designern i klistret. Antingen planerar du åt industrien stora blommor eller så planerar du överhuvudtaget inte. »Offer för den värsta exploateringen torde vara de konstnärer vilka arbetar för en industri som i snabb takt förnyar sin kollektion... Motivkretsen kan vara på förhand begränsad, mätten är alltid fastställda och leveranstiden oftast kort. Då frågar man inte om tiden är tillräcklig för skapelseprocessen eller det tekniska förverkligandet. Vem kan stöda den enskilde konstnären i industrins grepp?«

Konstnär Björn Weckström fäste i sitt anförande uppmärksamhet vid förhållandet mellan konstindustrin och sys-selsättningen: »Man säger att formgivningen borde tjäna konsumenten. Den-na tid har vi redan för länge sedan passerat. I viss mån måste man betjäna konsumenten och framförallt den finska arbetaren för i annat fall har vi i Finland snart inte längre några fabriker, något föremålsbestånd eller någon s.k. levnadsstandard... Man har klandrat det finska skrovliga glaset. Dessa glas har sälts i hundratusentals exemplar både utomlands och i Finland och de har under många år gett och ger fortfarande sys-selsättning åt den finska glasindustrin. Men det är naturligt att intelligentian tröttnar på dem, då de påträffas överallt.« Björn Weckström införde i debatten även en synpunkt på begreppet smak: smaken hos intelligentian som upplevt allt samt den oskolade smaken hos de stora konsumtionsgrupperna, vilka är ett resultat av den höjda levnadsstandarden, står i inbördes konflikt.

Industridesigner Hannu Kähönen delade Marika Hausens uppfattning om att produkterna från vår konstindustris guldålder inte motsvarar dagens behov, emedan formgivningens hela betoning har förändrats. »Med att förnya innehållet och inte söka förebilder i det förgångna borde man se den förändrade situationen och försöka verka utgående från dagens och morgondagens realiteter.« Temat kunde vara »Design for Need« och metoden »engagerad planering.«

I de flesta inläggen riktades de främsta angreppen mot industriernas kortsynta

och beträffande standarden likgiltiga produktionspolitik. Verkställande direktör Göran Andersson från Arabia ansåg saken vara mera komplicerad. Den lönsamhetskris som nu råder inom den traditionella konstindustrin har enligt honom ställt Arabia inför frågan vad man producerar, med vem och för vem. Internationalisering, koncentration och samarbete är i detta sammanhang nyckelord. »Ett framgångsrikt företag är inte längre ett företag som för en liten hemmamarknad tillverkar allting för alla utan som på den stora internationella marknaden specialisera sig på ett egenartat urval och teknologi. Vår konstindustris dilemma är avsaknaden av det verkligt internationella och inte av det finska.«

Inredningsarkitekt och industriella formgivaren Harry Moilanen ansåg att krisen inom den finska konstindustrin inte kan lösas om den inte betraktas som en del av den kris som hela vår produktion och vårt näringssliv genomgår, och vars följd sträcker sig från miljöskador till arbetslösitet och emigration. Tillgången på arbete för planerare inom konstindustri har väsentligt minskat p.gr.a. krisen inom den små- och medelstora konsumtionsvaruproduktionen. För tillfället grundar sig den finska produktionen inte på stapelvara, utan har som trumf produkter som hela tiden förnyas. Resultatet är att formen överbetonas och till slut blir den finska designen endast modevara. »Jag tror att den enda vägen ur krisen är att man både i sin skolning och i sitt yrke mödigt söker sig till människors verklighet, undersöker denna vardagliga verklighet tillsammans med medmänniskorna. Det är där och endast där som man finner nya och förnyade verksamhetsmönster.«

I de gjorda inläggen var man således bekymrad över många faktorer som skadar vår omgivning. Genom att förenkla saken kunde man säga att enligt synpunkterna finns här onödigt fult. Detta fäste i debattens sista inlägg även fil.kand. Anna-Lisa Amberg uppmärksamhet vid. Hon krävde ökad kunskap om vår föremålskultur samt en organiserad konsumentupplysning på bred bas.

Krisen inom vår konstindustri var för alla skribenter ett faktum. Vid det dis-

kussionstillfälle som i Konstindustriella högskolan anordnades som ett slut på tidningsdebatten hördes inga tvekande röster. Men man kan ju se saken ur så olika vinklar. Är den grundläggande orsaken hela den västliga kulturens kris eller en ekonomisk kris, det kollektiva psykets kris, en industrikris, en kommunikationskris, en skolningskris, en estetisk kris eller en handelskris. I debatten klarlade och analyserade man grundligt och med sakkunnighet

bakgrunden och orsaken. Man kunde naturligtvis inte ens där med en gång finna lösningen. Rektorn för Konstindustriella högskolan Jouko Koskinen konstaterade vid ett diskussionstillfälle som på våren -77 anordnades kring möbler, att för att få bättre möbler behövs följande tre faktorer: konsumentupplysning, skolning av producenter och försäljare samt en bättre skolning av designare. Kraven kan utsträckas till att gälla hela vår konstindustri.

ESINEEN MERKITYKSESTÄ ELI PERUSTEITA »OIKEALLE DESIGNILLE»

Riitta Auvinen*

Pohdittaessa kysymystä »mitä esine on», joudutaan mielestääni erottamaan ainakin kolme eri funktioita, jotka liittyytävät esineeseen ja sen meissä herättämään mielikuvia. Esineen perusfunktiot, joiden avulla se suhteutuu ympäröivään maailmaan tai vaihtoehtoisen joiden avulla se suhteutetaan, ovat esineen yhteiskunnallisuus, tarkoituksenmukaisuus ja kauneus. Jotta tuotettaisiin »optimiesine», on kaikki nämä esineen funknot suunnittelussa otettava huomioon ja annettava niille sopiva painotus esineen luonteesta riippuen.

Esineen yhteiskunnallisuudesta

Esine on aina tietyn kulttuurin jäsen. Sen on pakko integroitua sekä sosiaaliseen että fyysiseen ympäristöön niiden merkitysten avulla, joita se havainnoinnissaan herättää. Esineen yhteiskunnallisista merkityksistä lienee sen »luokkamerkitys» eräs tärkeimpä. Sosialisesta todellisuudesta johtuen esineitä tuotetaan toimimaan hyvinkin erilaisissa sosiaalisissa olosuhteissa. Tästä syystä esineetä suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon, millaiseen sosiaaliseen ympäristöön esine nimenomaan esti on tarkoitettu, vai onko kysymyksessä »universaalit ominaisuudet» omaava esine. Luonnollisesti voidaan sanoa, että mitä universaalimpi esine on, sitä käyttökelpoisempi se on, sitä suurempi on sen sosiaalinen merkitys. Tietoisesta esinesuunnittelusta voitaneen väittää, että se on varsin elitistä, joskin samalla joskus on onnistuttu tuottamaan kaikissa ympäristöissä valideja, universaleja tuotteita. Lienee niin, että alempien sosiaaliryhmiens esineistö paljolti vain syntyy, sitä ei varsinaisesti suunnitella. Luonnollisesti tällaisen »ad-hoc-toiminnan» tuloksena voi olla toimivakin esineistö, mutta tuskin kaikilla osiltaan optimaalinen ratkaisu. Suunnittelamattomuus on yleensä kallista. Nykyisin tilanteen sekavuutta vielä pahentaa se, että vanhat arvot ja traditiot ovat hävinneet, vähäisin re-

surssein varustetut ihmiset joutuvat suunnistamaan kaupallisuuden hämärässä, jossa kukaan ei vaivaudu ajattelemaan heidän todellista etuaan. Tähän liittyy luonnollisesti kuluttaja-näkökulma sikäli, että kuluttajatoimintahan on syntynyt auttamaan juuri niitä ihmisiä esinekulttuurin keskellä, jotka eivät itse pysty pitämään puoliaan ja valvoaman omaa etuaan. Sunnittelijan tehtävä olisi mielestääni pitää mielessään myös vähäisin tiedollisin ja taloudellisin resurssein toimivat ihmiset ja sunnittelijan suoranainen velvollisuus olisi kaupallisuuden kilpailussa asettua näiden »vähäosaisten» puolelle. Jos kuitenkin ajattelemme suomalaista suunnittelua, tehtävämme kai rajautuu varsin pieneksi, liian pieneksi kansainvälisen massatuotannon ja kaupallisten kulttuuriarvojen paineessa. Missä määrin suomalaiset suunnittelijat ovat edes harkinneet todellisen vaihtoehdon luomista massakulutuksen haasteille. Haaste lienee otettu vastaan vaatetusteoliussa, mutta muilla kulutuksen sektoreilla tilanne on selkiintymätömmämpi. Onko suomalainen tuotanto keskittynyt ehkä liikaakin tuottamaan esineistön laataa sen määrän kustannuksella.

On luonnollista, että esineistömme hei-jasteelee pitkälti niitä arvoja, joita yhteiskunnassaylläpidämme. Sunnittelijan tulisikin jokaisen esineen kohdalla kysyä, millaisia arvovaraauksia esineeseen liittyy, vetoavatko esineen »arvomerkykset» siihen yhteiskuntaryhmään, jolle esine on suunniteltu. Toinen kysymys on se, millaisia arvoja suunnittelija haluaa esineensä avulla tuottaa vaikuttamaan yhteiskunnassa. Missä määrin arvostetaan esineen ikää, pitkäaikaista suhdetta käyttäjän ja esineen välillä; missä määrin esine tyydyttää ihmisen erilaisia tarpeita? Haluaako sunnittelija ottaa kantaa vallitseviin ar-

* Valtiotieteen tohtori, Sosiaalipoliikan laitos, Helsingin Yliopisto.

voihin tuottamalla arvoja uudistavan esineen? Esineen yhteydessä on perinteisesti puhuttu kahdesta arvosta, käytöarvosta ja vaihtoarvosta. Nykyisin tarvatutuontaanohdistaan kaupallisuuden vuoksi esineiden vaihtoarvo on tullut melkeinpä yksinomaiseksi vallitsevaksi ja käyttöarvo on jäänyt liiksi syrjään. Kuitenkin esineen perusfunktio liittyy nimenomaiseksi sen käyttöarvoon. Ainakin käyttöarvon ja vaihtoarvon väliseen jännitykseen toivoisi suunnittelijan ottavan kantaa käyttöarvon hyväksi.

Esineen tarkoituksemukaisuudesta

Voitaneen yksinkertaisesti todeta, että esine on sitä tarkoituksemukaisempi, mitä onnistuneemmin se pystyy täyttämään perustehtävänsä, vastaamaan niihin vaatimuksiin, joihin se on suunniteltu. Monikäyttöidean alttarille tunnutaan joskus uhrattavan esineen perimäinen ominaislaatu, vaikka monikäyttöideä sinänsä esineen kohdalla onkin kannatettava. Suunnittelija ei ehkä ole edes lopullisesti tiedostanut, mitä nimenomaista tarvetta varten hän esineen on suunnitellut. Vai pyrkikö esine tydyttämään samanaikaisesti useita tarpeita, jolloin tarpeiden keskinäinen painotus muodostuu ongelmalliseksi ja esineen perusfunktio helposti hämätyy.

Koska esine välttämättä joutuu sopeutumaan jo olemassa olevaan ympäristöön muodostuu osa sen tarkoituksemukaisuudesta esineen yhdistettävyydestä. Uusi esine ei voi olla liian poikeava, sen tulee vastata tietyn määritin niitä mielikuvia, joita ihmiset entisen kokemuksen perusteella kyseiseen esineeseen liittävät. Näiden mielikuvien avulla esine integroituu hyvin myös jo olemassa olevaan esineistöön. Kuitenkaan ei tätä integroitumisaatimusta pidä ymmärtää vanhoilliseksi. Esine voi olla myös uudistava. Liian helppoa, helposti entiseen sopeutuva esine ei yleensä uudista mitään, mutta uudistavuus ei myöskään saa olla liian vaikeaa. Esineen tulee periaatteessa olla helppokäytöinen, mutta se voi kyllä tarjota myös haasteita käyttäjälle.

Esineen esteettisydestä

Ehkä kaikkein vaisein esineen perusfunktioihin määrittelyssä on antaa tietoa siitä, mitä on esineen kauneus. Usein kauneuden määrittelyssä lähdetään liikkeelle liian helposti, toteamalla kauneus-käsitys subjektiiviseksi ja

tämän määrittelyn avulla luistetaan kauneuden todellisesta määrittelystä. Kuitenkin kauneus-käsitys on kulttuurisidonnainen ja näin kulttuurista käsintäkin jossain määrin määriteltyvissä. Kauneus heijastaa niitä arvoja, joita kulttuurissa yleensä pidetään tavoiteltaan. Eräs tapa lähteä analysoimaan kauneuden kokemusta, on lähteä liikkeelle ihmisen minä-kuvasta, ihmisen identiteetistä. Esine määriteltyneen kauniiksi silloin, kun se tukee ihmisen minä-kuvaa, kun ihmisen haluaa tunnustaa esineen omakseen, liittää itseensä niitä ominaisuuksia, joita esineessä hänen mielestään on. Esineen positiiviset ominaisuudet pystyvät tukeamaan ihmisen identiteettiä. Esine on kaunis silloin kun ihmisen haluaa samaistua siihen tai kun hän voi hyväksyä, että esine samaistetaan häneen. Kauneudesta voimme puhua silloin, kun ihmisen ominaisuudet ja hänen ympäristönsä, esineistönsä ominaisuudet ovat sopusoinnussa. Sopusointo, harmonisuus tiivistyy pitkälti toteamukseen, että kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa. Kokonaisuus tuotetaan osien »oikealla yhdistämällä» ja se mikä tässä prosessissa syntyy »osien yli» on juuri kauneus. Tästä syystä suunnittelijan esinetä luoressaan ei tulisi pohdinnoissaan rajoittua vain esineeseen, vaan tuote tulisi voida kuvitella sekä sen sosiaalisessa että fyysisessä ympäristössä.

Esineen kauneuskokemukselle on varasti tärkeää myös sen ergonomisen vyöhykkeen sisältö. Miellytävästi aisti-havainnot ja positiiviset virkkejet, jotka tältä vyöhykkeeltä meihin kohdistuvat saavat meidät määrittelemään esineen kauniiksi, johon käsittääni tiivistämme esineen meissä herättämän myönteisyyden. Mitä tämä myönteisyyys tarkkaan ottaen on, määrätyy tietysti esineen luonteesta. Käytöstä riippuen arvostamme pehmeyttä tai lujuttaa, taitpuisuutta tai kovuutta, sileyttä tai karheutta jne.

Ehkä juuri kauneus-käsite tiivistetyimin ilmaisee ne perusarvot, joita esineeseen liitämme. Kauneuteen liittyy joitain ikuista, pysyvää, universalia. Koska ihmisen etsii käyttäytymisessään lainalaisuuksia, hän ei voi kokea sekaavuutta kauneutena. Niinpä kauneuteen tiivistyy joitakin alati valideja yksinkertaistuuksia, jotka harmonisella tavalla pystyvät ratkaisemaan elämään välttämättä liittyviä ristiriitaisuuksia.

OM FÖREMÅLETS BETYDELSE D.V.S. MOTIVERINGAR TILL »EN RÄTT DESIGN»

Riitta Auvinen*

När man begrundar frågan »vad är ett föremål», anser jag att man måste särskilja åtminstone tre skilda funktioner, som hör ihop med ett föremål, samt de assosiationer föremålet väcker hos oss. Föremålets basfunktioner med vilkas hjälp föremålet integreras sig eller alternativt integreras i den omgivande världen är föremålets samhällelighet, ändamålsenlighet och skönhet. För att få ett »optimalt föremål» måste man vid planeringen beakta alla dessa funktioner och beroende på föremålet avväga dem på rätt sätt.

Om föremålets samhällelighet

Föremålet hör alltid till en viss kultur. Det måste med hjälp av de betydelser som det väcker hos läkttagaren integrera sig både i den sociala och fysiska miljön. Av föremålets samhälleliga betydelser torde dess »klassbetydelse» vara en av de viktigaste. P.gr.a. den sociala verkligheten produceras föremål att fungera i mycket skilda sociala förhållanden. Därför borde man vid planeringen av ett föremål beakta för vilken social miljö föremålet är avsett, eller är det fråga om ett föremål med »universiella egenskaper». Naturligtvis kan man säga att ju universalare ett föremål är desto ändamålsenligare är det, desto större är dess sociala betydelse. Man kan om den medvetna föremålsdesignen påstå att den är tämligen elitistisk, trots att den samtidigt ibland har lyckats skapa universella produkter som är valida i alla miljöer. Det torde förhålla sig så att föremålen hos lägre socialgrupper i mycket helt enkelt föds, de planeras egentligen inte. Naturligtvis kan ett dylikt föremålsbestånd som tillkommit som resultat av en »ad-hoc verksamhet» vara fungerade, men lösningen är knappast optimal. Planlösheten ställer sig ofta dyr. Dagens orediga situation

förvärras ännu av att gamla värden och traditioner har försvunnit. Människor utrustade med små resurser måste orientera sig i komersialismens mörker, där ingen bemödar sig om att tänka på deras verkliga behov. Detta är naturligtvis konsumentens synsätt, emedan konsumentverksamheten har tillkommit för att bistå just de människor som i föremålkulturens villervalla inte själva kan stå på sig och värla om sin egen fördel. Jag anser att det är planerarens uppgift att även beakta män-niskor med ringa kunskapsmässiga och ekonomiska resurser. Planerarens sanna plikt borde vara att i den komersiella konkurrensen stöda dessa missgynna-de. Om vi ändå tänker på den finska formgivningen begränsas vår uppgift tämligen mycket, alltför mycket under trycket av den internationella massproduktionen och de komersiella kul-turvärdena. Hur allvarligt har de finska formgivarna ens övervägt att skapa ett alternativ till masskulturens utmaning. Utmaningen torde ha hörsammats inom beklädnadsindustrin men inom andra sektorer är situationen mera oklar. Är det så att den finska produktionen i alltför hög grad koncentrerat sig på att producera kvalitet och inte kvantitet.

Det är naturligt att vårt föremålsbestånd i mycket avspeglar de värden som vårt samhälle värnar. Beträffande varje föremål borde planeraren ställa frågan, vilka är föremålets värden, appellerar föremålets »värden» till den samhällsgrupp för vilken föremålet är planerat. En annan fråga är att med vilka värden formgivaren vill att föremålet skall verka i samhället. Hur mycket värde-sätter man föremålets ålder, ett långva-rigt förhållande mellan användaren och föremålet; i vilken grad tillfredsställer

* Pol.dr., Institutionen för socialpolitik,
Helsingfors universitet.

föremålet människans olika behov? Vill formgivaren ta ställning till rådande värden genom att producera ett föremål med nya värden? Beträffande föremål talar man traditionellt om två värden, bruksvärde och bytesvärde. P.g.a. dagens komersiella inriktning är föremålets bytesvärde det nästan allelnarådande medan bruksvärdet hamnat i skymundan. Dock hör föremålets basfunktion uttryckligen ihop med bruksvärdet. I spänningen mellan bruksvärde och bytesvärde borde formgivaren ta ställning för bruksvärdet.

Om föremålets ändamålsenlighet

Man kan konstatera att ett föremål är desto ändamålsenligare ju bättre det kan fylla sin grunduppgift, motsvara de krav som ställs på det. I bland tycks det att man inför idén om ett föremåls multifunktion offrar dess grundläggande egenvärde, fastän idén om multifunktion som sådan är positiv. Det är kanske inte slutgiltigt klart för formgivaren för vilket verkligt behov han planerat föremålet. Eller om föremålet samtidigt måste tillfredsställa flera behov blir behovens inbördes ordning problematisk och föremålets grundfunktion fördunklas lätt.

Emedan föremålet nödvändigtvis måste anpassa sig till den befintliga miljön är dess kombinerbarhet en del av ändamålsenligheten. Ett nytt föremål kan inte vara alltför avvikande, det måste i viss mån motsvara de föreställningar som människan på basen av tidigare erfarenheter förknippar med det. Med hjälp av dessa föreställningar integrerar sig föremålet i det befintliga föremålsbeståndet. Man skall dock inte förstå detta integreringskrav som ett tecken på konservatism. Föremålet kan även vara nyskapande. Ett föremål som alltför lätt anpassar sig till det befintliga förnyar i allmänhet ingenting, men nyskapandet får inte heller vara alltför svårt. Föremålet skall i princip vara lätt att använda, men kan även utmana nytjaren.

Om föremålets estetik

Det svåraste vid definieringen av föremålets basfunktioner är att säga vad som är föremålets skönhet. Definieringen av skönhetsbegreppet görs ofta alltför lätt, d.v.s. man uppfattar be-

greppet skönhet som subjektivt och undviker sålunda en sann definiering. Likväl hör skönhetsbegreppet ihop med en kultur och kan således utgående från sin kultur i viss mån definieras. Skönhet avspeglar de värden som man i allmänhet eftersträvar inom en kultur. Ett sätt att analysera begreppet skönhet, är att som utgångspunkt ha människans jag-bild, hennes identitet. Ett föremål kan definieras som vackert i fall det stöder människans jag-bild, då människan vill erkänna föremålet som sitt eget, förknippa med sig de egenskaper som hon anser att föremålet besitter. Föremålets positiva egenskaper kan stöda människans identitet. Föremålet är vackert då människan identifierar sig med det eller då hon kan godkänna att föremålet identifieras med henne. Vi kan tala om skönhet då människans egenskaper harmoniseras med egenskaperna hos föremålen i hennes omgivning. Harmonin förtäts i begreppet, att helheten är viktigare än summan av delarna. Helheten fås genom delarnas »räta sammanslagning» och det som kvarblir utöver delarna »är just skönhet». Därfor borde formgivaren vid planeringen av föremålet inte endast begränsa sig till föremålet, utan produkten borde kunna ses både i sin sociala och fysiska miljö.

För föremålets skönhetssupplevelse är även den ergonomiska sektorns innehåll säkert betydelsefullt. Behagliga sinnesintryck och positiva impulser, som inom denna sektor riktas mot oss, får oss att definiera föremålet som vackert.

I definitionen komprimerar vi det positiva intryck föremålet gjort på oss. Vad detta positiva egentligen innebär definieras naturligtvis av föremålets art. Beroende på användningen värdar vi mjukhet eller fasthet, böjbarhet eller hårdhet, släthet eller strävhet o.s.v. Möjligens är det just skönhetsbegreppet som mest förtätat uttrycker de grundvärden som vi förknippar med ett föremål. Skönhet innebär någonting evigt, bestående och universalt. Då människan i sitt beteende söker lagbundenheter, kan hon inte uppfatta oordning som vackert. Sålunda förtäts i skönhet några evigt valida enhetsheter, vilka på ett harmoniskt sätt kan lösa de konflikter som oundvikligt hör ihop med livet.

Barbro Kulvik-Siltavuori*

Kuka hyötyy siitä, että puhutaan »muotoilun kriisistä»?

Muotoilusta on keskusteltu jatkuvasti. Toisinaan se on lopahstanut muutamaan huolestuneeseen lauseeseen, toisinaan taas laajentunut sitkeäksi valitteluksi. Viimevuotinen keskustelu kesti todella kauan. Mielestäni muotoilumme ei välttämättä suurempia kriisitila. Siksi tuntuukin omituiselta että »kriisistä» eniten puhuvat ovat itse muotoilijoita. Nämä ulkopuoliset asiaa tuntemattomat henkilöt saavat muotoilijoista kielteisen kuvan.

Makukysymyksiä

Asiat, jotka näennäisesti vakuttavat »makukysymyksistä», ovat itse asiassa yhteiskunnallisia kysymyksiä. Suomi on pystynyt paremmin kuin monet muut maat käyttämään muotoilua välikappaleena, kun on haluttu saada huomiota maalleemme markkinapolitiikasta syistä. Nämä on tapahtunut aina vuoden 1900 Pariisin-maailmannäyttelystä 1950- ja 1960-luvun Milanon triennaaleihin saakka.

Elämme kulutuskulttuurin plirissä

Markkinointimiehet tyrkittäävät meille ympäristö- ja sisustusihanteita. Mainonta ja joukkoviestintä muokkaavat mielipiteitämme ja hyötyvät epävarmuudes tamme. Kärsimme tuontitavararan tulvasta. Tässä tilanteessa on vaikka valita, mitä todella tarvitsemme.

Osa tuotantokoneistoaa

Muotoilu on kehittynyt käsitöstä. Nykyisin käytämme arkielämässä enimmäkseen tehdasvalmisteisia tuotteita. Muotoilussa on kysymys ennen kaikkea funktiosta, muodosta ja väristä — aivan kuten ennen käsitössä. Muotoilija suunnittelee muodon työvälineille, joita käytämme kotona tai työssä. Hän on mukana luomassa ihmisiin läheisempää ympäristöä.

Muotoilija tekee työtään yhdessä muiden ammattiryhmien edustajien — myynninjohtajien, insinöörien, tuotta-

* Teollinen muotoilija.

jien jne. kanssa. Hän on työryhmän luova jäsen. Parhaimmillaan muotoilija nähdäkseeni edustaa kuluttajaa laadunvalvojana. Muotoilija on tärkeä ratas suuressä tuotantokoneistossa. Samalla tavoin kuin suutari kieltyy korjaamasta liian risaista kenkää tai insinööri voi kieltyy mahdottomasta suunnitelmasta, myös muotoilijalla tulee olla oikeus olla suunnittelematta huonoja tuotteita.

Perinne ja muotoilijat

Suomalainen yhteiskunta on kehittynyt tavattoman nopeasti. Esinekulttuurimme on muuttunut, perinteet ovat menettäneet entisen merkityksensä. Enää emme tunne edes omien käyttöesineiden lähihistoriaa. Mielestääni on tärkeää, että me muotoilijat osaamme koulutuksemme perusteella ymmärtää esineitä, tiloja, suhteita ja lähiympäristöämme luonnetta. Meidän tulisi pyrkiä lakkamatta vaikuttamaan esineelliseen ympäristöön.

Tietpisuus perinteestä on tärkeää. Ruotsalainen taidearvostelija Ulf Linde on kirjoittanut: perinnetietoisuus merkitsee sitä että ihmisen tunteet kollektiivisutta ja yhteenkuuluvuutta historian, oman menneisyytensä kanssa.

»Se joka osaa lukea hieroglyfejä, pääsee samalla osalliseksi traditiosta. Perinne on minusta myös elämässä siitä, että muut voivat ymmärtää tietyt merkin ja muodon samalla tavalla kuin minä. Siihen liittyy kollektiivisuuden tunne. Aito traditio ei sisällä itse esineeseen vaan tapaan jolla tuohon esineeseen suhtaudutaan. Kuka tahansa kienvihakkaaja voi kopioida hieroglyfia, mutta siitä syystä hän ei vielä tule osalliseksi sen edustamasta perinteestä.»

Pitkä historia

Modernen muotoilun historia palautuu aina teolliseen vallankumoukseen, 1700- ja 1800-luvun Englannin koneisiin ja tehtaisiin, ensimmäisiin joukkotuoteisiin, ensimmäiseen riippusiltaan ja ensimmäiseen junaan saakka. Siirtymisen käsityöstä teollisuuteen, taistelu käsityön säälymisen puolesta, »räätälin-työnä» tehtyjen kokonaisympäristöjen luominen (Morris Red House; Saarinen Hvitträsk), kamppailujen ja valoisamman asuinypäristön puolesta, lapsityön kieläminen, kollektiivisen

ajattelun herääminen kahden maailmansodan koettelemusten seurauksena; kaikki on vaikuttanut nykyisen muotoilumme, miljööme ja ajattelutapamme kehittymiseen.

Inhimilliset tarpeet

On tärkeää omata kokonaisnäkemys omasta ammatista, mutta yhtä oleellista on myös tiedostaa, mitä ympärilämme tapahtuu. Meidän tulee esimerkiksi tietää mitä kortteli kauppojen kuolemat merkitsevät vanhuksille. Meidän tulee tietää, miten pienteollisuuden vähenneminen vaikuttaa yhteiskuntaamme. Meidän tulee tietää, miltä esikaupunkialädistä tuntuu asia seitsemännessä kerroksessa, josta hän näkee lapsensa vain pisteinä pienessä pihassa. Meidän tulee olla tieloisia siitä, että 400 000 asiantuntijaa ympäri maailmaa on keskittynyt mitä hirvittävimpinaseiden kehittämiseen. Kaiken tämän ja lukuisten muiden seikkojen perusteella luomme kuvan maailmasta. Se muodostaa samalla yleiset puitteet kaikille erikoistuneelle ammattiölle.

Muotoilumekko kuollut?

On ikävä lukea 6.2.1978 julkaistusta Tribune de Genèvestä seuraavaa: »Suomalainen muotoilu joka on ollut osaltaan aikaansaamassa niin suuria muutoksia rakennusten, huonekalujen, lasin ja vaatteiden alalla ympäri maailmaa, näyttää olevan laskusuunnassa. Uusia ideoita syntyy vähän. Jatkuvasti valmistetaan vain sitä mistä suomalainen muotoilu sai maineensa. Eräiden suomalaisien mukaan laskusuunta johduu maan taloudellisesta lamasta. Erityisesti arkkitehtuuri on joutunut kärsimään. Aalto ja Ervi ovat kuolleet eivätkä ole tähän mennessä saaneet yhtä lahjakaita seuraajia.

Politisointuminen on vaikuttanut Ateneumiin. Suomen johtavaan muotoilukouluun. Vasta nyt aletaan päästää 60-luvun vasemmistolaisesta kaudesta. Viimeksi kuluneella kymmenvuotiskaudella monet Ateneumin opiskelijat ovat välttäneet kosketusta teollisuuteen ja kauppaan, missä uusia ideoita toteutetaan. Verrattuna Ruotsiin (joka vie suomalista sauna ulkomaille) Suomen kauppa ei ole kovin dynaamista.»

Artikkeli jatkuu samassa hengessä. Ihmettelen, kuka meillä on antanut julkisuuteen noin kielteisiä lausuntoja. Suo-

malaiset arkkitehdit eivät loppuneet Aalton ja Erviin. On lukuisia kiinnostavia, kokeilevia ja yhteiskunnallisesti suuntautuneita nuoria arkkitehtuja, jotka edustavat vähintään samaa tasoa kuin eurooppalainen huippuarkkitehtuuri. On harhaanjohtavaa jankuttaa Taide-teollisen korkeakoulun politisoitumisesta. Kaikkialla Euroopassa korkeakoulut ovat kokeneet vastaavia prosesseja.

En voi ymmärtää, miksi yksi korkeakoulu Euroopassa olisi sellainen neula yleisön silmissä. Laajemmalta näkökulmalta katsoen Taideteollisen korkeakoulun suhtaudutaan usein pikkumaisesti ja provinsiaalisesti. Olennaista on se, että koulutus on parantunut. On vaikeaa uskoa väitetseen, että Ateneumin opiskelijat olisivat kartanneet kosketusta teolisuuteen — varsinkin ai-kana jolloin työpaikan saanti yleensäkin on monen oppilaan suurin pulma.

Koululaisille tietoa esinekulttuurista

Maire Gullichsen aloitti Helsingin Sanomissa käydyin muotoilupolemiikin kirjoituksellaan »Vart tog vår design vägen?» (Mihin katsoi muotoilumme HBL 20. 3.77). Hän kirjoitti mm., ettei missään ole niin alhaista värikulttuuria kuin Suomessa ja kysyy ovatko väritaitelijamme sokeita.

Tuskin on väritaitelijoiden syytä, että ihmiset maaseudulla maalaavat talojaan violetteiksi tai vaaleanpunaisiksi. Koululaisille ei ole välitetty jo pienestä pitäneen jakaa tietoa heidän omasta esine- ja asuntokulttuuristaan. Arkkitehdit tai muotoilijat eivät ole voineet vaikuttaa opetuksen sisältöön. Juuri kun kuvaamataidon opetus siirtyi iänkuisesta kasvien piirtelystä muoto-oppioon, kuvanalyysiin, kuvallisen viestinnän kriitikiin ja miljöönerittelyyn, vähennettiin peruskoulun piirrustustunteja jyrkästi. Taideteollisuudesta ei ole ainoatakaan oppikirja peruskoulua varten. Esine-oppia puuttuu täysin. Tässä olisi suuntonat työköntä muotoilijalle — yhteistyötä kuvaamataidon opettajien ja opetuksen suunnittelijoiden kanssa tarvitaan.

Tietääkseni ei liioin ole olemassa mitään sosiologista tutkimusta, joka selittäisi miksi vanhoja taloja on hävitetty tai jätetty rappeutumaan ja uusia tasa-kattoisia, yhdenmukaisia tiilitaloja rakennettu yhtäkkiä kaikkialle maaseudulle. Perinteellisiä esineitä on ruvettu

halveksimaan. Vanhoja tuoleja ja kaapeja heitetään tunkiolle. Vielä tänä päivänä arvokkaita kansanomaisia puu-sohvia poistetaan käytöstä ja korvataan mieluummin muovisohvilla. Viime vuosikymmeninä Suomessa on tuhottu perinteistä esineistöä ja ympäristöä todella tehokkaasti ja uskomattoman huolettomasti. Miltä näyttää suomalainen unelmayhteiskunta? Missä ovat sen esikuvat?

Ympäristökasvatusta kouluihin

Sama koskee koulujen miljöökasvatusta. Se sukupolvi, joka tänä päivänä saastuttaa ympäristöään, ei ole saanut mitään miljöökasvatusta. Ekologisesta tasapainosta ei kouluissa puhuttu 1940- ja 1950-luvuilla. Mitäpä jos annettaisiin lasten hoitaa pieniä koeviljelmiä siten heille syntyisi läheinen kosketus kaikkien kasvavaan. Mitäpä, jos annettaisiin lasten maalata ulkona luonossa leikkivälineeksi rakennettuja pienois-skyliä tai — tupia. Mitä jos heille neuvoitaisiin jätteiden käsittelyä? Ympäristö-opetusta tulisi oppia ensimmäisestä koulupäivästä alkaen. Lainatakseni Ruskinia: »Kaupunkiemme katujen tulee olla ensimmäisinä opettamassa meille, mitä on kauneus».

On merkillistä, että taideteollisuutta tai teollista muotoilua koskeva keskustelu usein rajoittuu pelkkiin makukysymyksiin. Kaikki katsovat olevansa oikeutettuja antamaan neuvoja muotoilijoille. Lainaan Ulf Lidea: »En tiedä mistä johduu että useimmat luulevat ymmärtävänsä taidetta tai tietävänsä, miltä hyvin kuvan tulee näyttää. Ihmiset, jotka ehkä ovat omistaneet maalausille 10 tunnia elämästään esilintyyvät alan asian-tuntijoina.»

Kaikkiruokainen kuluttaja

On myös totta ja murheellista, että huomattava osa muotoilijoidemme suunnittelemistä selkeistä yksinkertaisista esineistä on poistettu tuotannosta kuten — vain yhden esimerkin mainitakseni — klassiset lasimallit, jotka ajattoni muotoineen ovat joutuneet väistymään koukeroiden uutuuskien tieltä. Kulta-astiastoja ei ole enää saatavissa.

Miksi moittia pelkästään muotoilijoita? Ehkä myös kuluttajat ovat muuttuneet. Ulf Linden taidetta koskeva havainto soveltuu mielestani myös taideteoli-suuteen: »On mahdollista, että taiteella on meidän päävinämme laajempi

yleisö kuin aikaisemmin, mutta samalla olen varma siitä, että se on huonompi, pinnallisempi, välinpitämättömämpi kuin koskaan ennen. Se ei ole taiteilijoiden eikä arvostelijoiden vika. Syypää on koko yhteiskunta ...
Eräänlainen suoritushysteria tekee taideteiden täänä päivänä pinnalliseksi.»

Muotoilija ja yleisö

Muotoilijalla on vastuu kuluttajasta, mutta muotoilun nimissä hyvin usein

väheksytään kuluttajaa. Miksi emme oman etumme nimessä vaadi ja valvo että se, minkä olemme suunnitelleet, varustetaan tuoteselostuksella? Minkä tähden emme kykene kertomaan suurelle yleisölle, millä tavoin hyvät tuoteteet eroavat huonoista? Meidän tulisi myös informoida yleisöä paremmin oman työmme luonteesta. Kuinka odottaa tuloksekasta keskustelua muotoilun kriisistä, kun suuri osa Suomen väestöstä tietää juuri ja juuri mikä muotoilija on.

FORMGIVNING BEHÖVS

Barbro Kulvik-Siltavuori*

I vems intresse är det att tala om »designkris»?

Formgivningsdebatten har uppstått med jämna mellanrum. Ibland har debatten stannat vid några bedrägliga yttranden, ibland har den fortsatt som ett utdraget beklagande. Senaste är debatt var verkligt utdragen. Om man som jag utgår ifrån att det inte finns någon nämnvärd kris slås man av det barocka i att formgivarna själva talar om kris. Folk som inte är initierade får en negativ bild av formgivarna.

Smakfrågor

Det som skenbart är »smakfrågor» är i själva verket samhällsfrågor. Finland har bättre än många andra länder kunnat använda formgivning som strålkkastare när vi behövt fästa världens blickar på vårt land av marknadspolitiska skäl. Detta har skett alltsedan Parisutställningen 1900 fram till 50- och 60-talets Triennaler.

Vi lever i en konsumtionskultur

Marknadsförarna bjuter ut åt oss miljöer och inredningsideal. Reklam och massmedia påverkar vårt synsätt och drar nytta av vår osäkerhet. Vi är överlällade av varor som importeras från andra länder. I denna uppsjö av varor är det svårt att välja vad vi verkligen behöver.

En kugge i produktionshjulet

Formgivningen har i tiderna utgått från hantverk. Idag är det mest industriframställda föremål som används i vår vardagsmiljö. Formgivning är först och främst en fråga om funktion färg och form precis som i hantverksprodukterna tidigare. En formgivare är med och skapar en mänskligare miljö. En formgivare arbetar tillsammans med andra yrkesgrupper, marknadsförare, ingénörer, producenter o.s.v. Som jag förstår det representerar formgivaren, när han är som bäst kvalitetsövervakare för konsumenten. En formgivare är en kugge i ett stort produktionshjul. En skomakare säger nej till att reparera

en alltför trasig sko. En ingengör säger nej till ett omöjligt projekt, en formgivare ska också ha rätt att säga nej till att formge omöjliga produkter.

Traditionen och formgivaren

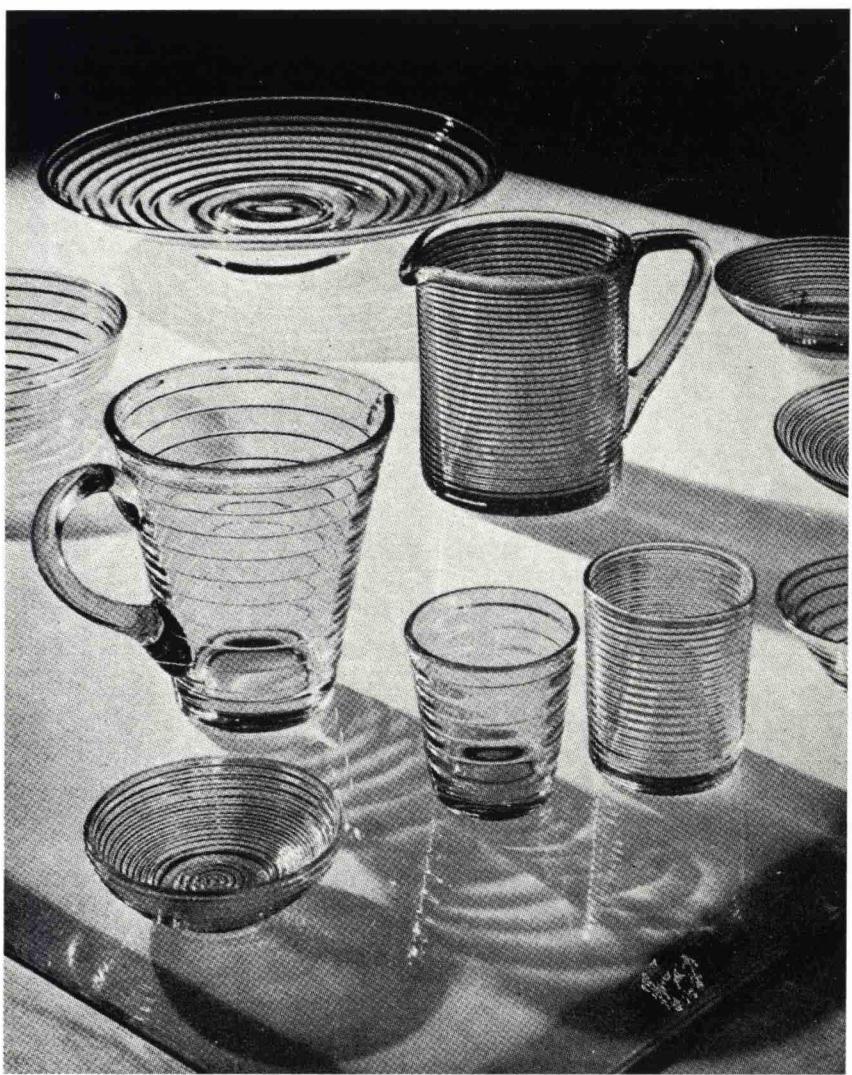
Det finska samhället har utvecklats med blixtfart på ett sätt, där föremålen och traditionen förlorat den mening de haft. Vi kan inte mer läsa ens våra egna föremåls närlistoria. För mig är det viktigt att vi med vår utbildning kan tolka föremål, utrymmen, proportioner. Att vi helt och hållt begriper vår närmiljö, att vi upphörligt försöker inverka på den.

Traditionsmedvetande är viktigt och den svenska konstkritikern Ulf Linde definierar det så här: »en känsla av samhörighet med kollektivet — här menar jag ett lodrätt kollektiv, ner genom historien — det måste vara det man kallas traditionsmedvetande» och han fortsätter: »att kunna läsa hieroglyfer, det är att få del av tradition och med det har jag också sagt vad jag anser att tradition är: upplevelsen av att andra kan läsa tecken, denna form på samma sätt som jag. Det är upplevelsen av att vara en del av ett kollektiv. Den äkta traditionen ligger inte i verket, men utanför det i sättet att tyda det på. Vilken stenhuggare som helst kan kopiera en hieroglyf, men av den anledningen blir han inte delaktig av traditionen. Å andra sidan kan den skicklige egyptologen skriva ner hieroglyfer med en slarvig handstil, men i alla fall så att tecknen fortfarande har betydelse för honom — för att han är delaktig i traditionen. Så enkelt är det, jag menar att kunna läsa det är att ha del i traditionen.»

Lång historia

Historiskt kan man ju gå så långt tillbaka som till den industriella revolutionen, maskinerna och fabrikerna i 1700- och 1800-talets England, de

*Industridesigner.

Aino ja Alvar Aalto. Puristettua lasia 1930-luvulta. Pressat glas från 1930-talet. Karhula-littala.

första massproducerade varorna, den första hängbron och det första tåget. Övergången från hantverk till industrin, kampen för bestående hantverk, utvecklandet av hela skräddarsydda miljöer (Morris Red House och Saarinens Hvitträsk), kampen för ljusare och bättre bosatstmiljöer, uppvaknande till kollektivt tänkande och en mangling genom två världskrig; allt har bidragit till den form-miljö- och begreppsutveckling vi har idag.

Mänskliga behov

Lika viktigt som det är att ha en helhetsyn på vårt eget yrke måste vi vara medvetna om vad som sker omkring oss: Vi måste vara medvetna om kvarterbutikernas död, hur den t.ex. återverkar på äldringar. Vi måste veta hur det inverkar på vårt samhälle, när småindustrin dör. Vi måste veta vad det betyder för en förstadsmor att bo i sjunde våningen med utsikt över en liten gård där hennes barn syns som prickar. Vi måste vara medvetna om att 400 000 experter sitter runt om i världen och utvecklar de mest fruktansvärda vapen. Av allt det här och mycket mera måste vi skapa en bild, ett mönster, som vi hela tiden bär med oss.

Vår formgivning död?

Det är genant att i Tribune de Genève av den 6.2.78 läsa: den finländska designen tycks vara på nedåtgående, den som har bidragit till så stora förändringar i fråga om byggnader, möbler, glas, kläder i stora delar av världen. Få nya idéer föds, även om man fortsätter fabricera det som gett landet dess stil. Enligt endel finländare beror nedgången på landets ekonomiska kris. Speciellt arkitekturen är drabbad. Aalto och Ervi är döda och har hittills inte fått efterföljare med samma talang.

Politiseringstendensen har gjort sig gällande i Ateneum, Finlands främsta designskola. Först nu börjar man komma ut ur 60-talets vänstersinnade period. Under de senaste decenniet har många av Ateneums studeranden avhållit sig från kontakter med industrin och kommersten där nya idéer förverkligas. I jämförelse med Sverige (som exporterar finsk sauna) är den finska handeln föga dynamisk.» Artikeln fortsätter i samma anda. Jag undrar vem som hos oss står för dylika nega-

tiva, offentliga uttalanden? Finlands arkitekter dog inte med Aalto och Ervi. Det finns många unga, intressanta, experimenterande, samhällstillvänta arkitekter, som företräder en minst lika hög nivå som den europeiska arkitekturen som bäst. Det är vilseledande att tjata om Konstindustriella högskolans politiseringstendens. Det viktiga är att utbildningen förbättrats. Jag kan inte förstå varför en högskola i Europa ska vara en näl i allmänhetens ögon.

Att Ateneumsstuderanden skulle ha avhållit sig från kontakter med industrien avsiktligt tror jag inte. Det är svårt för många av oss i dagens läge att få jobb och att vi avsiktligt skulle avhålla oss från industrien verkar föga troligt. Snarare skulle väl var och en av oss önska sig flera arbetsställfällen.

Informera barn på skolstadium om föremåls och bostadskultur

Maire Gullichsen startade hela polemiken om design som försiggick i Helsingin Sanomat med artikeln »Vart tog vår design vägen?» (I HBL den 20.3.77) Hon skriver bla. »att det ingenstans finns en så låg färgkultur som i Finland. Hon frågar om våra färgkonstnärer är blinda? Knappast är det färgkonstnärernas fel att folk på landsbygden målar sina hus grelina och skära. Från första början har man inte brytt sig om att redan på tidigaste skolbänksstadium informera barn om deras egen föremåls- och bostadskultur. Arkitekter och designers har inte kunnat inverka på undervisningen. Just när teckningsundervisningen övergick från ett evigt lövritande till formlära, bildanalys, mediakritik och miljöanalys, så minskades teckningsundervisnings-timmarna i grundskolan radikalt. Det finns inte en enda lärobok för grundskolan om konstindustri. Föremålslära saknas helt. I samarbete med teckningslärare och undervinningsplanerare skulle designern här ha ett enormt arbetsfält. Det finns mig veteriligen inte heller någon sosiologisk undersökning som skulle förklara varför gamla hus brändes upp eller lämnades att förfalla och nya platta liformade tegelhus på en gång byggdes överallt i landet. Plötsligt föraktades traditionella föremål. Gamla stolar och skåp bars på sophogen. Än i dag ruttnar allmogesoffor i lador och har blivit ersatta av plastklädda soffor. Det här betyder naturligtvis inte att all plast är dålig

och allt gammalt bra. Det är ändå ett intressant fenomen att så mycket, så grundigt förintats. Hur ser det finska drömsamhället ut? Var finns förebilderna.

Miljöuppfosten i skolorna

Samma sak gäller miljöuppfosten i skolorna. Den generation som idag smutsar omkring sig hade ingen miljöuppfosten. Det var inte tal om den ekologiska balansen i skolorna på 1940–50-talet.

Varför inte låta barn odla i små färsksodlingar då skulle det finnas en närvänlig kontakt med allt som växer.

Varför inte låta barnen måla små byar eller små stugor i naturen som byggs som lekredskap. Varför inte lära dem avfallshantering? Det är från första skoldagen som respekt för närmiljöns lärás. För att citera Ruskin, »gatorna i våra städer bör vara de första att lära oss vad skönhet är.»

Det är konstigt att en diskussion om konstindustri eller industriell formgivning ofta begränsas till en fråga om enbart smak. Alla tycker sig ha rätt att tillrättavisa formgivaren. Jag citerar Ulf Linde: »Jag vet inte varför men det är ett faktum att de flesta tror att de förstår sig på konst eller tror sig veta hur en bra bild ska se ut. Mänskor som kanske har använt 10 timmar av sitt liv på målningar uttalar sig som känna-

Allätande konsument

Det är också sant och sorgligt att mycket av de enkla varor som funnits förrsunnit, klassiska glas, som skulle ha varit evighetsvaror har fått ge vika för krumbuktiga glas. Kiltaservisen får inte heller mera. Varför klandra enbart formgivare dagens konsumenter har kanske förändrats. Ulf Lindes tankar om konst passar också in på konstindustrin: »Det är möjligt att konsten i våra dagar har en större publik än tidigare, men jag är samtidigt säker på att den är sämre, mer ytlig, mer oengagerad än någonsin. Den är varken konstnärernas eller kritikernas fel. Fellet ligger i hela samhället. Idag värderas mänskor efter sina prestationer men i konst är inte prestationerna de avgörande — det är ett slags prestationshysteri som gör konstlivet så ytligt idag.»

Deklaration på god formgivning

Designern har ett ansvar gentemot konsumenten. Varför inte i eget intresse forda och bevara att det vi ritat och gjort är försatt med varudeklaration. Varför kan vi inte påvisa för allmänheten hur och på vilket sätt goda produkter skiljer sig från dåliga. Vi borde informera om hurudant det arbete är som vi gör. Hur kan vi diskutera offentligt formgivningens kris när en stor del av allmänheten just och just vet vad formgivare är.

TAIDETEOLLINEN MUOTOILU JA KANSAINVÄLINEN KILPAILUKYKYMME

Kai Snellman*

Allaoleva puheenvuoro ei ole ensisijaisesti taideteollinen vaan taloudellinen. Näkökulma on lähiinä kansantaloudellinen. Kirjoittajan kokemuspiiri taas liikkuu teollisuuden toimialatasolla. Tätä taustaa vasten tekee mieli lisätä maassamme käynnissä olevaan taideteolliseen keskusteluun nämä näkökohtat:

- Yleisesti ollaan meillä ja muissa teollisuusmaissa sopeuduttu siihen ajatukseen, että menneiden »hullujen vuosien» nopea taloudellinen kasvu ei palaa. Nyt ollaan sopeutumassa alussa lähes staattiseen tilaan, lähi vuosina hitaaseen ja kivuliaseen elpymiseen/kasvuun.
- Suomen kansainvälinen kilpailuasetelma on perusrakenteeltaan muututtunut/muuttumassa. Sekä tuotantomme että varsinkin vientimme on valikoimaltaan ja markkinoiltaan sellainen, että sen kasvu- ja kannattavuusnäkymät ovat entisestään oleellisesti ja todennäköisesti myös pysyvästi heikentyneet.
- Uusi Kansainvälinen Taloudellinen Järjestys on jo alkanut kaikessa hiljaisuudessa toteutua. Teollisuusmaat ovat menettämässä kehitysmaille markkinoina ensisijaisesti sellaisten tuotteiden osalta, joissa kehitysmaiden tuotantoedellytykset ovat olennaisesti omiamme paremat. Tällaisia ovat eräättä työvaltaiset alat (vaatteet, laivanrakennus, elektronika), joissa teknikka on suhteellisen helposti siirrettävissä ja omaksuttavissa. Tällaisia ovat myös alat, joissa raaka-aineiden saanti on kehitysmaissa selvästi halvempaa (eräättä metsäteollisuuden tuotteet). Tämä on kuitenkin vasta kehityksen alkua. Jatkossa saavat yhä useammat teollisuudenalat tuntea nahoissaan kehitysmaiden kasvavan kilpailun.
- Yksityisen kulutuksen nopea kasvu lieveilmioineen (kerskakulutus, kertakulutus) on jäämässä taakse. Kotitalouksien reaalitulot ovat laskeneet ja pakottaneet yhä useammat kulut-

tajat miettimään uudelleen kulutuksensa tärkeysjärjestystä.

- Ympäristönsuojuvelongelmat asettavat lisääntyviä rajoitteita raaka-aineiden, energialähteiden ja valmistusprosessejen valinnalle.
- Globaalisesti on nähtävissä kasvava raaka-aineiden ja energian niukkuus, joka pakottaa parantamaan tuotannon ja kulutuksen hyötysuhteita, etsimään korvaavia raaka-aineita ja energianlähteitä ja kaiken kaikkiaan entistä tarkemmin käyttämään hyväksi ne varat mitkä ovat käytettävissä.

Mitä tällä kaikella sitten on tekemistä taideteollisen muotoilun kanssa? Jos vielä vähän konkretisoimme asetelmaa, käy asia ehkä hieman selvemmäksi.

Näissä olosuhteissa ja näillä kehitysnäkymillä moni suomalainen teollisuusyritys joutuu uudelleen arvioimaan mahdollisuutensa. Näissä arvioissa joudutaan ottamaan huomioon kaikki edellä mainitut tekijät. Kässillä olevan aiheen kannalta on ehkä keskeisintä se, että:

- Olenainen osa kansainvälistä kilpailukyvystämme on menetetty. Yritykset joutuvat paitsi karsimaan kustannuksiaan myös keskittämään voimansa sellaisten kilpailukeinojen löytämiseen, joiden avulla tuotteista voitaisiin saada korkeata kustannus-tasoamme vastaava hinta.
- Tuotekehityksen merkitys kilpailukeinona on nopeasti ja voimakkaasti korostumassa. Halpa hinta ei enää voi olla ensisijainen kilpailutekijä. Sen sijaan on esim. kulutustavarateollisuudessa keskityttävä löytämään muita parempia kykytietää ja tulkita kuluttajien muuttuvia tarpeita sekä luoda ja markkinoida sellaisia tuotteita, jotka parhaiten tyydyttävät nämä tarpeet. Koska kuluttaja tulevaisuudessa entistä tarkemmin

* Valtiotieteen maisteri, toimitusjohtaja, Teknillilaitos.

harkitsee sen, mihin hän rahansa käyttää, on hän valmis maksamaan kävän hinnan vain siitä tavarasta, joka todella vastaa hänen tarpeitaan.

- Tehtävästä eivät kuitenkaan lopu täähän. Jotta markkinalähtöinen/kuluttajaystävällinen tuotekehitys johtaisi toivottun tulokseen, on varmistettava se, että myös kuluttaja sen tällaisena kokee. Toisin sanoen: ei riitä se, että tehtaissa suunnitellaan tuotteita kuluttajien tarpeita silmäläpitäen, myös kuluttajat on saatava tuntemaan nämä tuotteet omikseen, heidän on tunnettava luottamusta tuotteita ja niiden valmistajaa kohtaan.

Tässä tilanteessa on selvää, että ammattinsa taitavaa tuotekehittääjää tarvitaan enemmän kuin koskaan ennen. Hän ei kuitenkaan voi olla mikään yksinäinen tähti, sooloilija, joka antaa tuotteeille näyttävän pintasilauksen. Kuluttajien vaatimukset täytäväät tuotteet syntyvät vasta hyvin monitahoisen ja käytännössä monen ihmisen hallitseman tietämyksen tuloksena. Keskeisiä elementtejä ovat kuluttajapsykologia, kaupallinen taju, tieto teknisistä mahdollisuuksista, raaka-aineiden ja tuotteen käytön tuntetus, taiteellinen näkemys ja kaiken läpi jatkuva tietoisuus koko prosessin taloudellisista lainalaisuuksista.

Tässä prosessissa taiteellisella tuotesuunnittelulla on varsin keskeinen asema. On monia teollisuudenaloja, joissa me joudumme kilpailemaan useimpien tuotannontekijöiden osalta samoilla tai jopa huonommillä eväillä kuin kilpailijamme. Eräs tekijä, jossa me voimme ja meidän tulee olla muita edellä sekä antaa oma, omintakeinen ja luova painos, on nimenomaan maailmalle, on nimenomaan kuluttajalähtöinen taiteellinen muotoilu.

Taiteellinen muotoilu antaa tuotteelle (monien muiden ominaisuuksien lisäksi) sen lopullisen laatuimagon. Se kerroo ostajalle, että tämä valmistaja on ajatellut asiaansa loppuun ja myös malttanut sisällyttää tuotteeseen sen lopullisen käytön kannalta olennaiset esteettiset ja funktioalaiset ominaisuudet. Tällaisesta tuoteesta kuluttaja, ja näihin valmistaja toivoa, on valmis maksamaan sen valmistuskustannuksia vastaan (tavallisesti korkeamman) hinnan.

Tällaisella laatuimagolla on laajempikin merkityksensä. Yhä useammassa tuoteryhmässä joudumme lähi vuosina lisäämään ponnistuksia vientimarkkinoilta laajentamiseen. Kyseessä saattavat olla maat, joissa Suomea tunnetaan tuskin lainkaan. Tällaisissa maissa on alusta alkaen rakennettava Suomesta oikea imago, jonka keskeisiä elementtejä on nimenomaan korkea käsitys meidän teknisestä ja taiteellisesta osaamisestamme. Nämä me pääsemme jo alusta alkaen myös hinnallisesti oikealle »hyyllille». Ja samalla syntyy kuva Suomesta suuren luomisvoiman omaavasta kulttuurimaasta.

Edellä sanottu on tietenkin oikeastaan itsestään selvää eikä kaikin osin edes pyri edustamaan mitään täysin uutta näkemystä. Olennaista ehkä on se, että taloudellinen tilanteemme nyt lopullisesti pakottaa meidät tekemään entistä paremminkin ja huolellisemmin kaiken sen minkä ennen olemme voineet tehdä ehkä hieman löysemin rantein. Nyt joudumme todella tarkkaan mobilisoimaan kaikki henkiset ja taloudelliset voimavaramme nostaksemme siitä taloudellisesta suosta, johon olemme vajonneet/vajoamassa. Näistä voimavaroiista on taideteollinen muotoilu monilla tuotannonaloilla varsin keskeinen, usein jopa kaikkein olennaisin.

DEN KONSTINDUSTRIELLA FORMGIVNINGEN OCH VÅR INTERNATIONELLA KONKURRENSKRAFT

Kai Snellman*

Följande inlägg är inte i första hand konstindustriellt utan ekonomiskt. Infallsvinkeln är närmast nationalekonomisk. Skribentens erfarenhetsområde faller inom industrisektorn. Mot bakgrundens av detta önskar jag bifoga följande synpunkter till debatten om vår konstindustri:

- Vi jámte övriga industriländer har anpassat oss till tanken att de gångna »galna årens» snabba ekonomiska tillväxt inte återkommer. Vi håller på att anpassa oss till ett stabilt läge, med en långsam och smärtsam tillväxt under de närmaste åren.
- Finlands internationella konkurrensposition är i grunden förändrad/under förvandling. Både vår produktion och i synnerhet vår export är beträffande urval och marknad sådan att dess tillväxt och lönsamhetsutsikter väsentligt och tydligt även bestående har försämrats.
- Den Nya Internationella Ekonomiska Ordningen har redan i all tyshet börjat förverkligas. Industriländerna håller på att till utvecklingsländerna förlora marknaden speciellt beträffande sådana produkter, där utvecklingsländernas produktionsförutsättningar är väsentligt bättre än våra. Sådana är vissa områden som kräver mycket arbetskraft (beklädnad, skeppsbyggnad, elektronik) och där tekniken tämligen lätt kan flyttas och anamas. Samt sektorer där utbudet på råmaterial i utvecklingsländerna är klart billigare (vissa produkter inom skogsindustri). Det här är dock bara början. I fortsättningen får allt fler industrigrenar känna av utvecklingsländernas växande konkurrens.
- Den enskilda konsumtionens snabba ökning jámte följdforetelseer (skrytkonsumtion, slit- och slängkonsumtion) är förbi. Hemhushållens realinkomster har minskat vilket tvingat allt fler konsumenter att på nytt värdera den egna konsumtionens viktighetsordning.

- Miljövårdsproblemen begränsar allt mera valet av råmaterial, energikällor och tillverkningsprocesser.
- Den ökande knappheten på råmaterial och energi måste ses globalt. Detta tvingar oss att höja nyttoeffekten mellan produktion och konsumtion, att söka ersättande råmaterial och energikällor och att främst allt noggrannare tillgodogöra oss våra nuvarande resurser.

Vad har allt detta att göra med den konstindustriella formgivningen? Om vi ännu något konkretisera situationen kanske den klarnar.

I nuvarande förhållanden och med dagens utvecklingsmöjligheter tvingar många företag att på nytt kalkylera sina möjligheter. I dessa kalkyleringar måste man beakta alla ovan nämnda faktorer. För det nu aktuella ämnet är kanske det viktigaste att:

- Vi har förlorat en väsentlig del av vår internationella konkurrenskraft. Förutom att minska på utgifterna måste företagen även koncentrera sina krafter på att finna sådana konkurrensmedel att man för produkten kan få det pris som motsvarar vår höga konstnadsnivå.
- Betydelsen av produktutvecklingen som ett konkurrensmedel betonas allt kraftigare. Ett billigt pris är inte längre den främsta konkurrensfaktorn. Däremot borde man inom konsumtionsvaruindustrin koncentrera sig på att ta reda på och tolka konsumenternas ändrade behov samt skapa och marknadsföra sådana produkter vilka bäst fyller dessa behov. Emedan konsumenten i framtiden allt noggrannare överväger det hon köper vill hon betala fullt pris endast för det som verkligen motsvarar hennes behov.
- Uppifterna upphör dock inte här.

* Pol.mag., verkställande direktör, Textildelegationen.

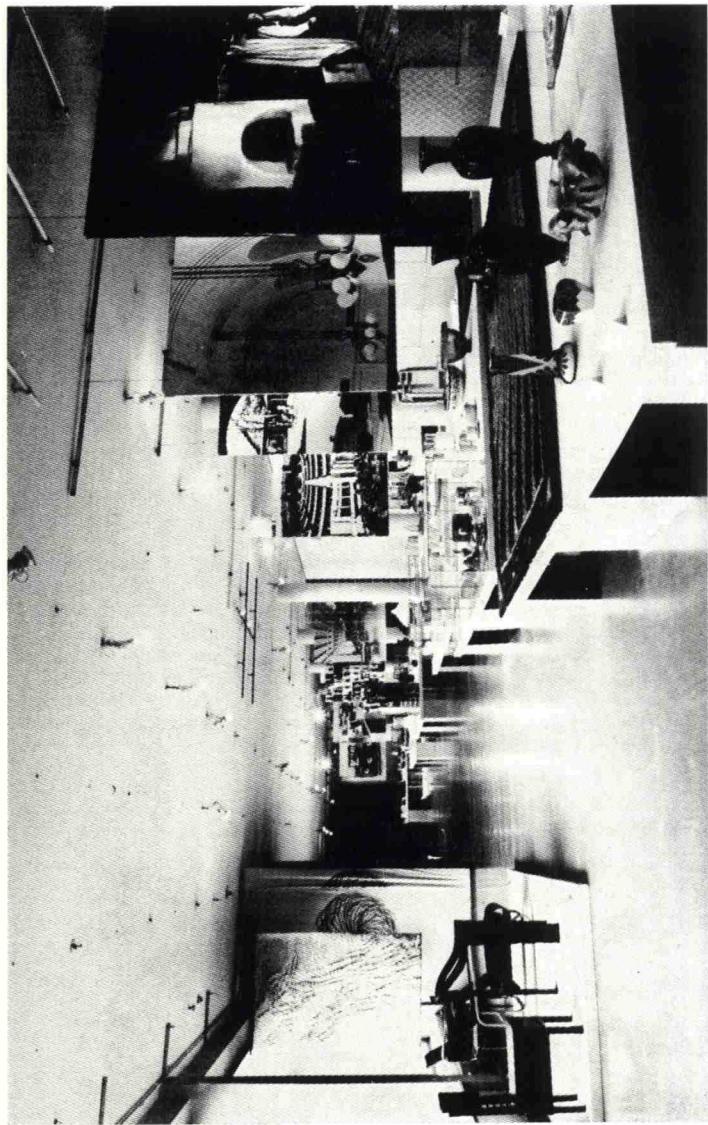
För att en konsumentvänlig produktutveckling skall leda till önskat resultat måste man försäkra sig om att även konsumenten uppfattar sacken på samma sätt. D.v.s. det är inte nog med att man i fabrikerna planerar produkter för konsumenten, man måste även få konsumenten att bli vän med produkterna. Konsumenten måste lita på produkterna och producenterna.

Härmed är det klart att en yrkeskunnig produktutvecklare behövs nu mer än någonsin. Han kan dock inte vara en enskild företeelse, som ger produkten en fin ytpolering. Produkter som fyller konsumentens krav tillkommer först som ett resultat av en mångfasetterad vetskaps som i praktiken många män-niskor behärskar. Centrala faktorer är konsumentpsykologi, sinne för det kommersiella, kunskap om teknikens möjligheter, vetskaps om råmaterial och bruket av föremålet, konstnärligt synsätt samt för allting gemensamt vetskaps om hela processens ekonomiska lagbundenheter. I denna process intar den konstnärliga produktplaneringen en synnerligen central ställning. Det är inom många industrigrenar som vi beträffande flera produktionsfaktorer är tvungna att konkurrera med samma eller t.o.m. sämre resurser än våra konkurrenter. Det är uttryckligen inom den konsumentinriktade konstnärliga produktionen som vi kan och som vi måste vara föregångare och göra vår egen självständiga och skapande insats i världen.

Den konstnärliga formgivningen ger åt produkten (förutom flera andra egen-

skaper) dess slutliga kvalitetsimage. Den förmedlar åt konsumenten att tillverkaren har tänkt sin tanke till slut och även velat förse produkten med de estetiska och funktionalistiska egenskaperna som är viktiga med tanke på dess användning. Konsumenten är färdig att för en dylig produkt, vilket ju tillverkaren önskar, betala ett (vanligtvis högre) pris, vilket motsvarar tillverkningskonstnaderna.

Denna kvalitetsimage är även av vidare betydelse. Under de närmaste åren är vi inom allt fler produktionsgrupper tvungna att öka våra ansträngningar för att utvidga exportmarknaden. Det kan gälla länder där man knappast känner Finland. I dessa länder måste man från början skapa rätt image om Finland, då de centrala faktorerna är en hög uppfattning om vårt tekniska och konstnärliga kunnande. Sålunda kommer vi genast från början på den prismässigt rätta »hyllan». Och samtidigt skapas bilden av Finland som ett kulturland med stor skaparkraft. Det ovannämnda är naturligtvis egentligen självtklart och strävar inte ens att till alla delar representera något helt nytt synsätt. Det väsentliga är att vår ekonomiska situation tvingar oss nu sluttgiltigt att bättre och noggrannare göra allt det som vi tidigare kunnat göra med kanske något bredare marginal. Nu måste vi verkligen noga mobilisera alla våra andliga och ekonomiska resurser så att vi kan kravla ur det ekonomiska kärr dit vi sjunkit/ häller på att sjunka. Den konstindustriella formgivningen är inom flera produktionsområden en synnerligen central och ofta den allra väsentligaste kraftresursen.

Göteborg, Röhsska Konstslojdsmuseet 30. 9.—13. 11. »100 år finsk konstindustri».

KATSAUS

Vuoden 1977 aikana on taideteollisuuden ja teollisen muotoilun kentällä tapahtunut maassamme suhteellisen paljon. Lehdistössä käyty keskustelu on ollut runsasta. Yleinen huomio on keskittynyt toisaalta taideteollisuuteen tasoon ja sisältöön, toisaalta se on tuonut esille niitä ongelmia, joiden keskellä muotoilijat ja muotoilu tällä hetkellä toimivat. Myös taidekäsityön taholla esiintyviä vaikeuksia on tullut esille. Samanaikaisesti valtiovallan asenne taideteoliisuitta kohtaan on ollut myönteinen. Syksyllä yhdistykselle luovutettiin Brobergin koulurakennus taideteoliisuuusmuseoata varten. Merkittäviä näytelyhankkeita on pantu vireille. Teollisuuden taholla kiinnostus muotoilun merkitystä ja tavoitteita kohtaan on kasvanut.

Syvenevä lama on kuitenkin varjostanut maan kulttuuri- ja talouselämää. Sen seurauksena Opetusministeriö myönsi 1.4.1977 yhdistykselle valtionavustusta 10 % vähemmän kuin valtion tulo- ja menoarvioissa oli osoitettu. Käytännössä se merkitsi erityisesti kotimaan toiminnassa kustannuksia edellyttävien suunnitelmiensä siirtämistä myöhäisempään vaiheeseen. Tilanne helpottui vasta 2. 11. 1977, jolloin Opetusministeriö myönsi puuttuvan osan avustuksesta. Vaikea taloudellinen yleistilanne on vaikuttanut myös yhdistyksen omarahoitukseen.

Yllä esitetyistä seikoista huolimatta tai ehkä juuri niistä johtuen yhdistyksen toiminnan tavoitteet ovat vuoden aikana selkiintyneet. Samanaikaisesti suunnitelmat ovat kiteytynneet ja toiminta on vilkastumassa. Toisaalta yhdistyksen tekemät aloitteet ovat saavuttaneet myönteistä vastakaikua, toisaalta yhteistyö eri tahojen kanssa yhdistyksen ulkopuolella on monipuolistunut ja muodostunut hedelmälliseksi.

Museon tuleminen luonnollisesti tulee sävyttämään yhdistyksen toimintaa monella tavalla. Ennen kaikkea se tulee poistamaan huolen niin helposti katoavien taideteoliisusesineiden ja tuotteiden säilyttämisestä. Sen ohella yhdistyksen toiminnassa on noussut etualalle säännöllisten kotimaisten taideteoliisuuusnäyttelyiden käynnistäminen yhteistyössä alan eri tahojen kanssa. Samalla on asetettu tavoiteeksi suhteiden kiinteyttäminen ja laajentaminen teollisuuteen.

Säännöllisesti toistuva tai pysyvä näyttelyjärjestelmä tulee helpottamaan mm. taidekäsityön ja teollisuuden tarvetta asettaa työnsä tulokset monipuolisen kriitikin kotheeksi.

Yhteistyönläytetyt, joista on useampia pantu alulle mm. yhteistyössä Raken-nustaiteen museon kanssa, selvittävät kiintoisalla tavalla esineen ja ympäristön välistä suhteita. Esineen osuus ja merkitys ympäristön muodostamassa kokonaisuudessa on kasvavan mielenkiinnon kohteena.

Teemanäyttelyiden osuus kaikista näyttelyistä tulee ilmeisen selvästi kasvamaan. Se johtuu siitä, että näyttelyissä kävijöille, samoin kuin tiedotusvälineidenkin edustajille ei enää riitä yksinomaan se, mitä esineitä on olemassa. Yhä useammin esitetään kysymys, miksi näytteille asetettu esine on olemassa.

Pienten korkealuokkaisen kiertävien näyttelyiden tarve ja kysyntä on lisääntymässä. Useita vuosia vireillä olleet suunnitelmat kiertävien näyttelyiden pysyväksi sijoittamiseksi ulkomaanedustustojemme käyttöön on toteutettu.

Yhdistys on tehnyt yhteistyössä Ulkoministeriön kanssa sarjatuotantona valmistettavat näyttelyrakenteet. Kun ainoastaan näytellymateriaali tehdään kotimaassa ja lähetetään sijoitettavaksi rakenteisiin, saadaan aikaan huomattavaa kevennystä niin suunnittelussa kuin kustannuksissakin.

Tiedotuksessa valistus- ja koulutusmateriaalin monipuolistaminen yhteistoiminnassa alan asiantuntijoiden kanssa on käynnistynyt. Erityisesti kouluja ja järjestöjä varten on tekeillä oppitunneille ja kurssitoimintaan tarkoitettuja dia-sarjoja.

Julkaisupuolella kustannusten nousu ja taloudellinen tilanne on haitannut julkaisusuunnitelmiens eteenpäin viemistä. Tekeillä on yhteispohjoismainen taideteollisuutta ja teollista muotoilua esittelevä teos.

Ympäristöllinen näkökulma on valtaamassa alaa taideteollisuuden ja teollisen muotoilun esine- ja ympäristösuunnittelussa. Käytännössä se merkitsee toisaalta monipuolistuvaa yhteistyötä eri tahojen kanssa kotimaassa ja ulkomailta ja toisaalta sekä näytellysuunnitelun että tiedottamisen syvenemistä. Samalla se edellyttää perusaineiston, tietojen ja tutkimuksen tehostamista ja rikastamista.

ORGANISAATIO

Hallintoneuvosto

Kouluneuvos Jussi Saukkonen, pj.
Professori H. O. Gummerus, vpj.
Sisustusarkkitehti Olli Borg
Toimitusjohtaja C.-E. Forss
Professori Kaj Franck
Rouva Maire Gullichsen-Nyströmer
Vuorineuvos Paavo Honkajuri
Toimitusjohtaja Jaakko Ihmuotila
Varatuomari Karl Langenskiöld
Sisustusarkkitehti Antti Nurmesniemi
Sisustusarkkitehti Lasse Ollinkari
Toimitusjohtaja Pauli Paaermaa
Vuorineuvos Onni Penttilä
Professori Reima Pietilä
Professori Aarno Ruusuvuori
Professori Timo Sarpaneva
Vuorineuvos Olavi Sohlberg
Kauppaneuvos P. H. Taucher
Toimitusjohtaja Åke Tjeder
Akateemikko Tapio Wirkkala

Johtokunta

Varatuomari Karl Langenskiöld, pj.
Toimitusjohtaja Åke Tjeder, vpj.
Toimitusjohtaja Göran Andersson
Toimitusjohtaja Harri Malmberg
Sisustusarkkitehti Lasse Ollinkari
Toimitusjohtaja Tapio Periäinen
Teollinen muotoilija Antti Siltavuori

Tilintarkastajat

Dipl.ekon. Ejnar Sandman KHT
Lainopin kand. Sten Finne
Varalla: Sis.arkkitehti Antti Paatero
Tilintarkastustoimisto Ahlberg & Sandmanin nimeämä henkilö

Toimisto

Tapio Periäinen, toimitusjohtaja
Harriet Andersson, toimiston esimies, hallinnollisten elinten ja toimitusjohtajan sihteeri
Aila Helenius, kassanhoitaja, kirjanpitäjä
Laura Hoffman, kirjaston ja kuva-arkistonhoitaja
Anneli Lindström, näyttely- ja tiedotussihteeri
Helena Majanen, museoasioiden sihteeri
Sirkka-Liisa Remander, toimistoapulainen

Kokoukset

Vuosikokous pidettiin 22.3.1977.
Johtokunta on kokoontunut 13 ja hallintoneuvosto 3 kertaa.

Näyttelyjury

Johtokunnan kokouksessa 20.4. päälettiin perustaa pysyvä 5-jäseninen näyttelyjury. Ornamoa pyydettiin nimeämään siihen 3 ammattikuntaan kuuluvaa jäsentä. Yhdistys nimeää 2 jäsentä. Tarvittaessa jury käyttää ulkopuolista asiantuntijaa-apua.

Ornamon nimeämät jäsenet:
Teollinen muotoilija Veikko Kamunen
Tekstiilitaitelija Irma Kukkasjärvi
Sisustusarkkitehti Orvokki Niiniranta

Yhdistyksen nimeämät jäsenet:
Toimitusjohtaja Tapio Periäinen
Sisustusarkkitehti Lasse Ollinkari

JÄSENKUNTA

Maksavia jäseniä 536

Vapaajäseniä 1876

Yhteisöjäseniä (36):

Aarikka Koru Oy
Oy Aga Ab
A. Ahlström Oy Iittalan Lasitehdas
Oy Artek Ab
Asko Oy
Oy Finlayson Ab
Finnair Oy
Oy Fiskars Ab
Frenckellin Kirjapaino Oy
Oy Hackman Ab
Haimi Oy
Hyvilla Oy
Dora Jung Textil
Kalevala Koru
Kaukomarkkinat Oy Barker-Tekstiilit
Kotivila Oy — Ab Inhemsk Ull
Kymin Oy
Lapponia Jewelry Oy
Oy Mainos-Taucher Reklam Ab
Marimekko Oy
Metsovaara Oy
Neovius Oy
Kultaseppämestari Kalevi Piirainen

Rauma-Repola Oy
Lena Rewell Tekstiiliateljee
Oy G. W. Sohlberg Ab
Sopenkorpi Oy
Oy Stockmann Ab
Studio Nurmescniemi
Suomen Höyrylaiva Oy
Oy Tampella Ab
Teollisuuden Keskusliitto
Galerie Björn Weckström Ky/Kb
Fredrika Wetterhoff-säätiö
Helmi Wuorelma Oy
Oy Wärtsilä Ab

Jäsenarpajaiset

Vuosittaiset arpajaiset pidettiin 16. 12. 1977.
Voittojen yhteisarvo oli 2213 mk.
Päävoitto: Seinäläatta, Rut Bryk, Arabia (560 mk).
Voittaja: Rovasti K. Matinlassi, Oulu.

NÄYTTELYT

Turnhout 8. — 30. 1.

Belgiassa vuoden 1976 aikana kiertänyt, Het Sterckshof-museon järjestämä näyttely (ks. vuosikertomus 1976), päätti Turnhoutissa. Kierroksen näyttelyssä kävijöiden yhteismäärä oli 40 000.

München 26. 3. — 3. 4.

Münchenin 29. kansainvälisten käsityömessujen yhteyteen järjestetyn Exempla '77-taideteollisuusnäyttelyn teemana oli »Handwerk und Kirche». Tämän avulla pyrittiin osoittamaan, että käsityön ja kirkon välisellä ikivanhalla yhteydellä on vielä nykyäänkin tärkeä merkitys. Näyttelyn pääkomissaarina toimi arkki-tehti Fritz Gotthelf.

Pohjoismaisesta kokoonpanosta vastasivat: Danske Kunsthåndverkeres Lands-sammenslutning, Föreningen Svensk Form ja Suomen Taideteollisuusyhdistys.

Professori H. O. Gummerus kuului näyttelyn kansainväliseen juryyn. Myönnetyt palkinnot ks. sivu 44.

Näyttelyssä oli töitä seuraavilta:

Rut Bryk, Arabia
Bertel Gardberg
Dora Jung
Uhra Simberg-Ehrström, Suomen Käsityön Ystäväät
Hilkka Vuorinen, Suomen Käsityön Ystäväät

Helsinki 30. 3. — 1. 5.

Oson Taideteollisuusmuseon 100-vuotisjuhlansa yhteydessä vuonna 1976 tekemä »Pohjoismainen teollinen muotoilu»-näyttely siirrettiin Helsinkiin Pohjoismaisen kulttuurirahaston, Pohjoismaisen neuvoston sekä Norjan ja Suomen opetusministeriöiden tuen turvin. Näyttely avattiin Pohjoismaiden neuvoston 25-vuolisistunnon yhteydessä. Näyttely oli esillä Brobergin yhteiskoulussa, ja se koostui uuden pohjoismaisen teollisen muotoilun osastosta sekä kauan markkinoilla olleiden tuotteiden »klassikko»-osastosta.

Näyttelyn pohjoismainen komissaari oli oikeustieteen kand. Ulla Tarras-Wahlberg Bøe, Suomen komissaarina toimitusjohtaja Tapio Periäinen. Näyttelyn suunnittelija oli sis.arkkitehti Anders Sørensen, jonka piirustusten mukaan näyttelyn Suomessa toteutti sis.arkkitehti Simo Heikkilä. Sihteerinä toimi FM Anneli Lindström. Kunniakomiteaan kuului vat opetusministeri Marjatta

Väänenen, kansleri V. J. Sukselainen, kouluneuvos Jussi Saukkonen, professori H. O. Gummerus sekä varatuomari Karl Langenskiöld.

Näyttelyn avasi opetusministeri Marjatta Väänenen. Avajaisissa puhuivat lisäksi Pohjoismaiden neuvoston sivistysvaliokunnan puheenjohtaja ministeri Gylfi P. Gislason, kansleri V. J. Sukselainen sekä kouluneuvos Jussi Saukkonen.

Näyttelyssä kävi 3610 katsojaa.

Näyttelyssä oli töitä seuraavilta taiteilijoilta sekä yrityksiltä:

Ergofinn Oy:

Ergonomiadesign:

Juhani Salovaara

Barbro Kulvik-Siltavuori

Heikki Koski

Hannu Kähönen

Stina Berger

Riitta-Liisa Haavisto

Tetta Kannel

Suvi Kumpulainen

Elisa Leivonen

Kirsti Maunula

Estelle Rosenlew

Ulla Vapaavuori

Tiina Vesamoa

Ornamon työryhmä:

Oy G. W. Sohlberg Ab

Oy Strömberg Ab

Oy Suomen Autoteollisuus Ab:

Antti Siltavuori

Taideteollinen korkeakoulu:

4. vuosikurssi lehtori Susann
Vihman johdolla

Taideteollinen korkeakoulu:

Työryhmä:
Jussi Ahola
Anneli Ahola
Liisa Kiiski
Markku Lehtinen
Petri Nikkanen

Wallac Oy:

Ergonomiadesign:
Juhani Salovaara

Valmet Oy:

Ergonomiadesign:
Juhani Salovaara
Suunnitteluryhmä:
Jussi Ahola
Aarno Leinonen
Hannu Kähönen
Ani Järvinen
Suunnitteluryhmä:
Rauno Bergius
Matti Kaukonen
Hannu Niskanen
Juhani Salmela
Henrik Wahlforss

»Klassikkojen osasto»:

Oy Arabia Ab:

Kaj Franck

Ulla Procopé

Oy Artek Ab:

Alvar Aalto

Oy Fiskars Ab:

Olof Bäckström

Oy Hackman Ab:

Bertel Gardberg

Iittalan Lasitehdas:

Alvar Aalto
Timo Sarpaneva
Tapio Wirkkala
Maija Isola
Lisa Johansson-Pape
Dora Jung
Antti Nurmesniemi

Marimekko Oy:

Oy Stockmann Ab Orno:
Oy Tampella Ab:
Oy Wärtsilä Ab:

Lehdistön arvointeja näyttelystä:

Arkkitehti no 2/1977:

— Muotoilun ajankohtaiskatselmu sijoittui Suomessa otollisesti taideteollisuuteemme nykytilasta käytävän keskustelun kanssa. Toivottavasti se myös ennakoi Brobergin koulun käyttöä taideteollisuusmuseona.

Näyttelyn painopiste oli selvästi koje- ja laitesuunnittelussa. Röntgengeneraattorit, lyhytsulkumoottorit, hitsauslaitteet, kaivinkoneet ja hätämajakat edustivat tämän päivän muotoilun keskeisintä antia. Arkipäivän kulutustavarat, kodin esineistö, oli jäänyt näyttelyn historiallisessa osastoon. — Monet näyttelyn työt merkitsevät selvää ja ansiokasta aluevaltausta teollisen muotoilun piirissä ja osoittavat lisäksi teollisuuspiirienviivallaneen hyvän suunnittelun merkityksen, oikean muodon käyttöarvon.»

Helsingin Sanomat, Leena Maunula 8.4.1977:

— Pohjoismaiden teollista muotoilua laajasti esitellevä kiertonäyttely on tärkeämpi tapaus kuin mitä heti ensikäteen tulee ajatelleeksi. Se kertoo ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin pohjolan kotyleisölle muotoilun ja ympäristönsunnittelun ajankohtaisista näkymistä.

— Teollisen muotoilun opintolinja on Taideteollisessa korkeakoulussa vasta 60-luvun loppupuolen perua. Ammatti-kunta on siis varsin nuori ja opintojensa ohessa sen on täytynyt vakuuttaa myös teollisuus omasta tarpeellisuudestaan ja etsiä oma paikkansa.

Tähän nähden saavutukset ovat komeita, mutta teollisuuden omalle tunnolle täytyy samanaikaisesti laskea kysymys: eikö näiden ammatti-ihmisten ja muotoiluin asiantuntijoiden kykyjä voitaisi käyttää nykyistä paljon laajemmin. Miten ja minkälaisissa tehtävissä, siihen pyrkii omalta osaltaan vastaamaan näyttely, jossa on esimerkkejä kaikista pohjoismaista.

Pohjoismailla on hyvä lähtöasema kansainvälisessä kilpailussa muun muassa taideteollisuuden historiallisten perinteidensä vuoksi, mutta se asema ei enää päde, ellei teollisuuden ja muotoilijoiden luottamussuhteita palauteta nimenomaan tämän päivän ympäristösunnittelun ehdoin.

— Yksi mielenkiintoinen kysymys, jonka pohjolan teollisen muotoilun näyttely jättää pohdittavaksi, on kysymys esteettisestä muodosta jokapäiväisessä ympäristössämme. Tekniikkaan voimakkaasti painottunut uusi teollinen muotoilu on kehittänyt uuden muotokielen, joka on täsmällistä, hallittua, puhdaslinjaista.

Funktionalismi perintö elää siinä, joskus jopa kuivakkaasti puhtaaksi viljeltynä mutta ainakin näyttelyn tasolle yltäneissä esimerkeissä perusteltuna. Muoto ja väritkin seuraavat funktiota.»

Hufvudstadsbladet Erik Kruskopf 17.4.:

— näyttely on huolellisesti tehty ja havainnollisesti pystytetty. Näyttelyssä on useita mielenkiintoisia esineitä, joista myös ne, joilla ei ole perinpojhaisia teknisiä tietoja, voivat olla kiinnostuneita. Ja ennen kaikkea se on tärkeä teemanäyttely: sen avulla halutaan osoittaa mitä teollinen muotoilu on, että teollinen muotoilu on tärkeätä, ja että moderni yhteiskunta tarvitsee teollisia muotoilijoita.

— Kävijältä vaaditaan melkoista mielikuvitusta että hän, voimatta koskea esineitä, oivaltaa todella hienon ratkaisun, joka merkitsee huomattavaa edistystä alalla.»

Göteborg 30.9. — 13.11.

Samanaikaisesti kuin »Finland igen»-kampanja käynnistyi Göteborgissa avattiin Röhsska Konstslöjd museetin kutsusta suomalaisen taideteollisuuden näytely »100 år finsk konstindustri», joka käsitti valikoiman näyttelystä, joka esitettiin Ateneumissa Suomen Taideteollisuusyhdistyksen 100-vuotisjuhlien yhteydessä lokakuussa 1975.

Näyttelyn komissaari oli professori H. O. Gummerus. Näyttelyn suunnitteli sisustusarkkitehti Antti Nurmesniemi. Sihteerinä toimi FM Anneli Lindström.

Näyttelyn avasi pääkonsuli Martti Harju. Avajaisissa puhui professori H. O. Gummerus suomalaisen taideteollisuuden vaiheista.

Näyttelyssä kävi 14 490 katsojaa.

Näyttelyssä olivat mukana seuraavat taiteilijat sekä yritykset:

H u o n e k a l u t :

Oy Artek Ab:

Asko-Upo Oy:

Oy Boman Ab:

Sigurd Frosterus

Haimi Oy:

Iris:

Keravan puusepäntehdas:

Merivaara:

Studio Nurmesniemi:

Söderströmin puusepäntehdas:

Tehokaluste:

K e r a m i i k k a :

Oy Arabia Ab:

Elsa Elenius

Siiri Hariola

Iris:

Marita Lybeck

Anna-Maria Osipow

Raija Tuomi

Alvar Aalto

Eero Aarnio

Esko Pajamies

Ilmari Tapiovaara

C. J. Bomm

Eliel Saarinen

Yrjö Kukkapuro

Louis Sparre

Olli Borg

Ilmari Tapiovaara

P. E. Blomstedt

Antti Nurmesniemi

Antti Nurmesniemi

Olli Mannermaa

Jac. Ahrenberg

Rut Bryk

Kurt Ekholm

Kaj Franck

Greta-Lisa Jäderholm-Snellman

Birger Kaipiainen

Friedl Kjellberg

Francesca Lindh

Heljä Liukko-Sundström

Toini Muona

Ulla Procopé

Elli Ruuth

Kyllikki Salmenhaara

Michael Schilkkin

Aune Siimes

Thure Öberg

A. W. Finch

L a s i :
Oy A. Ahlström Ab Iittalan
Lasitehdas:

Alvar Aalto
Maire Gullichsen
Göran Hongell
Timo Sarpaneva
Tapio Wirkkala
Jorma Vennola
Aino Marsio-Aalto
Yrjö Rosola

Karhulan Lasitehdas:

Oy Wärtsilä Ab Nuutajarven
Lasi:

Kaj Franck
Saara Hopea
Walter Jung
Gunnel Nyman
Oiva Toikka

M e t a l l i :
(korut ja valaisimet)

A. A. Alm:
E. O. W. Ehrström
Jarl Eklund
Bertel Gardberg
Oy Hackman Ab:
Kalevala Koru:

Walle Rosenberg

Bertel Gardberg
Paula Häiväoja
Kirsti Ilvessalo
Börje Rajalin
Björn Weckström
Timo Sarpaneva
Saara Hopea
Kirsti Ilvessalo
Tapio Wirkkala
Timo Sarpaneva
Paavo Tynell
Gunilla Jung
Kaj Franck
Antti Nurmesniemi

Lapponia Jewelry Oy:
Opa Oy:
Ossian Hopea:
Oy Tillander Ab:

Oy Rosenlew Ab:
Taito:
Viri:
Oy Wärtsilä Ab

S e k a a i s t a :
Aaltosen kenkätehdas
Olof Eriksson
A. Gallén (-Kallela)
Eva Mannerheim-Sparre
J. S. Sirén

T e k s t i i l i t :
Margaret Ahlstedt-Willandt
Eva Anttila
Eva Brummer
Oy Finlayson Ab:
Aksel Gallén (-Kallela)
Dora Jung
Kirsti Ilvessalo
Maija Kansanen
Laila Karttunen
Kaukomarkkinat Oy — Barker-
tekstiilit
Arola Oy:

Raili Lampela
Evi Matilainen

Maija Lavonen
Marimekko Oy:

Irma Kukkasjärvi
Maija Isola
Vuokko Nurmesniemi

Metsovaara Oy:
Kirsti Rantanen
Greta Skogster-Lehtinen
Airi Snellman-Hänninen
Suomen Käsityön Ystävä Oy:
Oy Tampella Ab:
F. Wetterhoffin Kotiteollisuusopettajaopisto:
Vuokko:
Helmi Vuorelma Oy:

Marjatta Metsovaara

Uhra Simberg-Ehrström
Dora Jung
Laila Karttunen
Vuokko Nurmesniemi
Maija Kolsi-Mäkelä

Teollinen muotoilu:
Oy Exel Ab:
Oy Fiskars Ab:
Kajaani Oy:
Primo Oy:
Wallac Oy:

Pentti Leskinen
Olof Bäckström
Heikki Metsä-Ketelä
Timo Sarpaneva
Ergonomiadesign:
Juhani Salovaara

Ruotsalaisen lehdistön arvointeja näytellystä:

Göteborgs Posten, Grispin Ahlström:

— Vaikka funktionalismi koitteessa 20-luvulla luovuttiin kansallisromantiikkasta, klassismin välinäytöksen jälkeen, säilyi perinne, jota on sitä lähtien pidetty yllä. Tällä tarkoitetuilla rehellisyysittä materiaaliin nähden, ja se oli lähtöisin monisatavuudesta käsityöperinteestä. On siis aihetta arvella että erityinen suomalainen taideteollisuustyyli johtuu suureksi osaksi siitä, että oma-varaistalous (ja köyhys) säilyi pitkään meidän aikaamme.

— Aina viime maailmansotaan saakka oli taideteollisuus epäilemättä, huolimatta massatuotannostaan, jotenkin ylellistä. Hinnat olivat korkeita ja ostovoima matala. Tämä pääsee Suomeen samoin kuin Ruotsiin nähden. Siksi 40-luku ja vielä paremmin 50-luku muodostuivat suomalaisen taideteollisuuden suureksi läpimurrokksi.

— Suomalaisen taideteollisuuden tuotteita ovat leimanneet muotoilukyvyt, joita tuontolaitokset ovat auliisti kiinnittäneet. Epäilemättä tämä aulius on antanut odotetun sadon ja samanaikaisesti useita kauniita arkiesineitä.

Röhsskan näyttely voi vain osittain antaa meille kuvan sadan vuoden aikana tapahtuneesta kehityksestä. Näyttely on pikainen opastus huimaavaan seikkailuun, jonka suomalainen taideteollisuus voi tarjota.»

Göteborgs Tidningens otsikolla »Loistoesineitä»:

— Suomalainen taideteollisuus on alituisesti hämmästyneen ihailun lähde. Kuinka pieni maa voi...? Kiitos Finland igen-viikon voimme saada Göteborgissa Röhsska Konstslöjd museetissa nauttia kavalkadista läpi sadan vuoden.»

Svenska Dagbladet, Beate Sydhoff:

— Näyttely ei ole suuri, mutta melko havainnollinen, ja se antaa hyvän kuvan suomalaisesta omalaatuisuudesta tällä sektorilla. Tarkastellaan mm. sitä miehenkiintoista peliä, jota käytti kansallisten ja kansanomaisten muotojen sekä ulkoapäin tulevien impulssien kesken. Nämä eivät kuitenkaan koskaan kansainvälisistä näytteistä löytyneet muotoja vaan pikemminkin saivat ne selvimmin luomaan oman profilinsa.»

Hong Kong 3. — 9.11.

Hong Kong Design Councilin näyttelyyn »Scandinavian Furniture Design Exhibition» tuotti yhdistys 80 diaa käsittävän sarjan, jonka aiheena oli »Historiallinen katsaus suomalaiseen taideteollisuuteen».

Standardisoidut näyttelyrakenteet

Ulkoasiainministeriön toimeksiannosta on toteutettu Suomen edustustojen käytöön tarkoitetut standardisoidut näyttelyrakenteet, joiden suunnittelusta on vastannut sisustusarkkitehti Antti Nurmesniemi.

Näyttelysuunnitelmia

K o t i m a a :

Taideteollisuusyhdistyksen yhteistyössä Teollisuustaiteen liitto Ornamon ja Valtion Taideteollisuustoimikunnan kanssa tekemä näyttely »Käden jälki esineessä» avataan Tampereen Taidemuseossa 18.3.78 ja on avoinna noin kuu-kauden. Näyttely on tarkitus saada kiertämään mahdollisimman monella paikkakunnalla kotimaassa. Kierron pääteeksi se esitetään Helsingissä.

Näyttelyn tavoitteena on selvittää yleisölle mitä käsityö on, miten se liittyy esineeseen sekä osoittaa yleensä ihmiselle, käsityön tekijälle, muotoilijalle, kouluttajalle, valmistajalle ja päättöksentekijälle käsityön merkitys muotoilussa ja teollisesti valmistetussa tuotteessa. Lisäksi pyritään kartoittamaan perinteisen käsityön ja taidekäsityön esiintymistä Suomessa.

The World Crafts Councilin eurooppalainen kulho-näyttely Helsingissä syksyllä 1978 Taideteollisuusyhdistyksen ja Ornamon järjestämänä.

Helsingin juhlaviikoille 1979 suunnitellaan Rakennustaiteen museon kanssa yhteistyönä tehtävää funktionalismi-näyttelyä.

U l k o m a a t :

J a p a n i :

Yhteispohjoismainen taidekäsityönäyttely The National Museum of Modern Artissa Tokiossa 14.9. — 5.11.78. Täältä näyttely siirryt Kiotoon, jossa se on auki 30.11.78 — 31.1.79. Näyttelyn järjestävät pohjoismaiden taideteollisuusmuseot.

R a n s k a :

Kulttuurivaihtosopimuksen puitteissa toteutettava laajamittainen suomalaisista asumisympäristöistä esittelevä näyttely Centre Pompidoussa Pariisissa 4.10. — 4.12.78. Näyttely ajoitetaan samanaikaiseksi Unescon yleiskokouksen kanssa. Näyttelyn yhteyteen järjestetään myös muita suomalaisen kulttuurin aloja esitteleviä tapahtumia.

Alustavien tietojen mukaan näyttely siirretään Brysseliin, Kööniin ja Moskovaan.

Unescon yleiskokouksen yhteydessä järjestetään lastenvuoden merkeissä Lasten leikkikalunäyttely Pariisissa 1978.

S a k s a n L i i t t o t a s a v a l t a :

Osanotto 30. kansainvälisen käsityömessujen yhteyteen järjestettävään Exempla '78-taideteollisuusnäyttelyyn Münchenissä aiheena musiikki-instrumentit.

S i n g a p o r e :

Ulkoasiainministeriön toimeksiannosta tehty uudempaa suomalaisista taideteollisuutta esittelevä näyttely avataan 11.3.78 Singaporessa National Museumin Art Galleryssa, josta näyttely aloittaa kierroksensa Etelä- ja Kaakkois-Aasiassa. Näyttelyssä käytetään ensi kertaa standardisoituja näyttelyrakenteita.

I s o - B r i t a n n i a :

Ison-Britannian ja Suomen välisen kulttuurivaihtosopimuksen puitteissa suunnitellaan edelleen Jugend-näyttelyä Edinburghiin syksyllä 1979.

Italia:

Italiassa järjestetään Rakennustaiteen museon ja Taideakatemian kanssa suomalaisen puun käyttöä esittelevä näyttely 1979.

Itävalta:

Itävaltaan tehdään Rakennustaiteen museon ja Nykytaide ry:n kanssa konstruktivismia käsitlevä näyttely 1979—80.

Neuvostoliitto:

»100 vuotta suomalaista taideteollisuutta»-näyttely siirtyy vuoteen 1979 ja toteutettaneen Leningradin etnografisessa museossa kulttuurivaihtosopimuksen puiteissa. Näyttely esitetään mahdollisesti myös Tallinnassa, Riikassa ja Kaunasissa.

Saksan Demokraattinen Tasavalta:

Kulttuurivaihtosopimuksen puiteissa toteutettava Rakennustaiteen museon ja Taideteollisuusyhdistyksen yhteistyönä tekemä suomalaista asumisympäristöä esittelevä näyttely, jossa käytetään samaa perusaineistoa kuin Pariisin näytelyssä vuoden 1979 alkupuolella.

USA :

USA:han lähetetään Smithsonian Institution'in kutsusta suomalaisia ryijyjä esittelevä kiertonäyttely syyskuussa 1979.

JULKAIKUT

Vuosikirjan 1977 painos oli 3 800 kpl, ja se on jaettu kaikille jäsenille sekä lähetetty alan laitoksille ja suurimille kirjastoille.

Shopping for Design-esite, korkealuokkaisia alan liikkeitä esittelevä osto-opas, julkaistiin. Painos oli 100 000 kpl. Jakelu tapahtuu mm. Kauppa- ja teollisuusministeriön matkailuneuvoston, Helsingin kaupungin matkailutoimiston, hotelliin, pankkien ja matkatoimistojen sekä alan liikkeiden kautta. Ulkomaille esitettiä jakavat Suomen edustustot sekä matka- ja liiketoimistot.

Käden jälki näyttelyn aineistosta on sunnitteilla käsityön osuutta esineessä selvittelevä kirja.

Pariisin näyttelyluetteloa tarjotaan suomalaiselle kustantajalle julkaisavaksi suomalaisena laitoksena.

MUSEO

Opetusministeriössä oli 8. 9. 1977 allekirjoitustilaisus, jossa Opetusministeriö luovutti Brobergin yhteiskoulun halliinassa olleen Korkeavuorenkatu 23:ssa sijaitsevan rakennuksen Taideteollisuusyhdistykselle Taideteollisuusmuseon käyttöön. Sopimuksessa yhdistys velvoitetaan vastaamaan rakennuksen kuntoon saattamisesta sekä vastaisuudessa sen vuosi- ja peruskorjauksista.

Museotalon isännöitsijänä on toiminut toimitusjohtaja Åke Tjeder.

Museorakennus korjataan ja otetaan käyttöön vuoden 1978 aikana. Museon hallinto järjestetään ja kokoelmat siirretään korjattuun rakennukseen Victor Ekin varastosta.

Museon ohjelmaa suunnittelemaan on päätetty perustaa neuvottelukunta, johon seuraavat laitokset ja järjestöt valitsevat edustajansa:

Helsingin Kaupunginmuseo

Museovirasto

Suomen Taideteollisuusyhdistys

Suomen Taideteollisuusyhdistyksen 100-vuotissäätiö

Taideteollinen Korkeakoulu

Teollisuustaitain Liitto ORNAMO

Valtion Taideteollisuustoimikunta.

Rakennuksen korjauksia suunnittelevaan toimikuntaan kuuluvat:
Professori H. O. Gummerus, puheenjohtaja
Sis.arkkitehti Olli Borg
Sis.arkkitehti Antti Nurmesniemi
Toimitusjohtaja Åke Tjeder
Sis.arkkitehti Olli Borg on laatinut museorakennuksen korjaussuunnitelmat.

KIRJASTO

Kirjastoa ovat kuluneen vuoden aikana käyttäneet koti- ja ulkomaiset tutkijat, alan ammattilaiset, opiskelijat sekä tiedotusvälineiden edustajat. Suomalaista ja ulkomaista taideteollisuuskirjallisuutta on kartutettu mahdollisuksien mukaan. Kirjastoon ovat tulleet luettelot vuoden 1977 aikana kotimaassa ja Euroopassa järjestetyistä huomattavimmista taideteollisuusnäyttelyistä sekä 24 alan aikakauslehteä.

Kotimaiset taideteollisuusalan yritykset ovat lähettiläet esitteitä uutuuksistaan yhdistyksen tuote-esitteiden kokoelmaa varen. Taiteilijoiden henkilökohtisesta ja kirjallisuuden artikkeliähteiden hakemistosta on toimitettu tietoja lehdistölle ja tiedotusvälineille kotimaahan ja ulkomaille.

Kirjaston toimintaa tehostetaan täydentämällä taiteilijakortisto, artikkeli- ja julkaisukortisto sekä luettelot muissa kirjastoissa olevista taideteollisuusalan julkaisuista. Koska kirjallisuuden hankintaan on hyvin rajoitetusti varoja, täydennetään taideteollisuuden tuote-esittelyjä.

KUVA-ARKISTO

Yhdistyksen kuva-arkisto sisälsi vuoden lopussa 3532 väridiapositiivia kortisoitioineen. Näistä 40 kappaletta hankittiin kuluneen vuoden aikana. Mustavalkoisten kuvien arkisto käsittää noin 3200 kuvalta. Yhdistys lainasi vuoden 1977 aikana 165 diapositiivisarjaa ja noin 1500 valokuvaa tai diapositiivia informaatiotarkoituksiin. Sarjoja toimitettiin kuluneen vuoden aikana Ulkoministeriolle 18 kpl, muille laitoksille ja yksityishenkilölle 33 kpl.

Yhdistyksen diasarjat ovat: yleinen taideteollisuus-, tuoli-, ryijy-, keramiikkali-, kirjataide-, koru-, suomalainen jugend-, kirkollinen taideteollisuus-, käsinkudot tekstillit-, hopeasepäntö-, Alvar Aalto taideteollisena muotoilijana-, kuvakudos- ja julistesarja.

Tekeillä ovat: teollisen muotoilun yleinen sarja sekä taideteollisuuden yleinen sarja II. Kukin sarja sisältää 50 diapositiivia sekä 10—15-sivuisen kuvakertomusta seuraavan esitelmän paitsi suomeksi ja ruotsiksi myös englanniksi, ranskaksi ja saksaksi.

Kuva-arkiston käytööä tiedotus-, koulutus- ja valistusvälineenä pyritään lisäämään. Suunnitteilla ovat seuraavat sarjat: taideteollisuutemme merkkiteokset, julkiset sisustukset, käden jälki esineessä. Peruskoulun kavaamataidonopetuksen, koti-, käsi- ja taideteollisuuden keskiasteen koulutuksen, ammattikoulutuksen ja opintokerhotoiminnan käyttöön toimitetaan diasarjoja.

TIEDOTUS

Yhdistys välittää taideteollisuutta käsittelevää kuva- ja tekstiaineistoa pääasiassa tiedotusvälineille, mutta myös korkea- ja muille kouluille ja laitoksille sekä yksityisille henkilöille. Tiedotustoiminta jäsenille keskitetään yhteisöjäseniin ja yhteisöjärjestöihin.

Sanomalehtien ilmoituspalvelu on toimittanut yhdistykselle vuoden aikana taideteollisuutta käsitteleviä kotimaisia lehtikirjoituksia n. 1700 kappaletta.

Yhdistyksen lehdistötiedonannot on välitetty tietotoimistojen kautta ja/tai suoraan ko. lehdelle.

Tammikuussa pidettiin yhdistyksessä lehdistötilaisuus sis.arkkitehti Ilmari Tapiovaaran palattua asiantuntijamatkoiltaan. Ensin hän toimi Jugoslaviassa UNIDO:n asiantuntijatehtävässä Bosnian ja Herzegovinan huonekaluteollisuuden parissa.

Toiseksi oli Hong Kong Council of Industrial Design kutsunut hänet kansainvälisen seminaarin vetäjäksi ja luennoitsijaksi sekä jokavuotisen paikallisen muotoilukilpailun tuomariston ainoaksi ulkomaiseksi jäseneksi. Hong Kongin muotoiluseminaarissa, Design Workshop 76:n ensisijaisena tarkoituksena oli ohjata vuosituhantinen käsityötaito soveltuumaan nykyajan vaatimuksiin pienja keskisuuren teollisuuden avulla.

Ulkomaiset vieraat

Ulkomaisia alan edustajia on avustettu järjestämällä vierailuryhmille ohjelmia, autettu yhteyskien luomisessa muotoilijoihin ja valmistajiin, opastettu tarvittaessa sekä selostettu taideteollisuuden organisaatiota Suomessa mm. seuraaville:

A u s t r a l i a :

Colin Barris, rehtori, Royal Melbourne Institute of Technology, Melbourne.

B e l g i a :

Suzanna Matthys, päätoimittaja, Décors, Bryssel.

I s o - B r i t a n n i a :

Helen R. Auty, The Royal Society of Arts, Lontoo.

Sidney C. Hutchinson. Royal Academy of Arts, Lontoo.

J. Noel White, varapresidentti (Eurooppa), World Crafts Council, Great Comp Pl.

J a p a n i :

Emi Fujii, keramikko, Johanneshov, Ruotsi.

Hiriko Hoshii, The National Museum of Modern Art, Tokio.

Yasuhiro Rengeji, teollinen muotoilija, Mitsubishi Electric Corp., Yokohama. Asako Watanabe, taiteilija, Tokio.

M a l e s i a :

Malesialainen valtuuskunta, jota johti pääministerin viraston alivaltiosihteeri Mohamed Yunus Bin Lahadi. Mukana myös arkkitehti Liew Kok Hee ja kansallisen taidemuseon johtaja Sulaiman Othman, Kuala Lumpur.

N o r j a :

Norjalainen tekstiilialan ryhmä.

Kari Westengen, Norsk Telegram Byrå, Oslo.

P u o l a :

Włodzimierz Czachowski, SPAP, Teollisuustaitelijoiden liitto, Varsova.

Krystyna Zielińska Zarzycka, Puolan Radio ja TV, Varsova.

T a n s k a :

Kirsten Bjerregaard, päätoimittaja, Design from Scandinavia, Kööpenhamina. Det Danske Selskab, ryhmä muotoilualan edustajia.

T s e k k o s l o v a k i a :

Jan Gothe, jaostopäällikkö, Tsekkoslovakian Kulttuuriministeriö, Bratislava.

Júlia Kunovská, sis.arkkitehti, VUÚDNPR, Huonekaluinstituutti, Bratislava.

Lubos Trávníček, fil.tri, Tsekkoslovakian Kulttuuriministeriö, Bratislava.

U n k a r i :

Judith Koos, Taideteollisuusmuseon johtaja, Budapest.

U S A :

Eileen Harakal, tiedotuspäällikkö, Smithsonian Institution Traveling Exhibition Service, Washington.

Lloyd Herman, johtaja, Renwick Gallery, Washington.

Barbara Kuehn, toimittaja, Kuehn Communications, Chicago.

Richard Rowan, toimittaja, Home Magazine, Kalifornia.

LAUSUNNOT JA VETOOMUKSET

Lausunnot

8. 2. Opetusministeriölle vuoden 1976 tekijänoikeuskomitean pyytämä selvitys Ornamon ja yhdistyksen toimesta.

28. 6. Opetusministeriölle muotoilukoulutuksen perustan turvaamista ja Taide-teollisen Korkeakoulun Helsinkiin sijoittamista puoltava lausunto.

16. 9. vastaus Valtion taideteollisuustoimikunnalle Suomen kulttuurin vientiä ulkomaille koskevaan tiedusteluun.

22. 9. lähettiltivät pohjoismaiset taideteollisuusyhdistykset Pohjoismaiselle ministerineuvostolle Suomenlinnaan sijoittettavaa pohjoismaista taidekeskusta koskevan lausunnon.

4. 11. Opetusministeriölle lausunto Koti-, käsi- ja taideteollisen alan opetus-suunnitelmatoinikunnan mietinnön yleisestä osasta.

23. 11. Eduskunnalle »Suomalaisten esineiden ja tuotteiden malliarkiston» perustamista koskeva toivomusaloite.

Vetoomukset

17. 11. johtokunnan kokouksessa päätettiin allekirjoittaa eduskunnalle osoitettu vetoomus »Taiteen puolesta». Suomen kulttuurielämän edustajat, taiteilijat ja taiteiden harrastajat vetosivat siinä poliittisiin päätöksentekijöihin, valtiovaltaan ja puolueisiin.

KONFERENSSIT JA SEMINAARIT

Pohjoismaisen teollisen muotoilun näyttelyn yhteydessä pidettiin neljä yleistä luentotilaisuutta, joissa esitelmöivät professori Kaj Franck, teolliset muotoilijat Jussi Ahola, Veikko Kamunen ja Antti Siltavuori.

Lisäksi järjestettiin Teollisen muotoilun seminaari, jonka esitelmöitsijät olivat: professori Sven Thiberg, professori Eino Tunkelo, PR-päällikkö Asko Karttunen sekä teollinen muotoilija Antti Siltavuori.

Tapio Periäinen on pitänyt seuraavat esitelmät:

3. 5. Ebeneserin lastentarhasseminaari: »Lasten leikkipaikat»

27.—29. 6. Rovaniemi, Lappi-seminaari: työryhmän puheenjohtaja. Aihe: »Asuminen ja vapaa-aika».

28. 10. Lahden taideteollisen oppilaitoksen 1. rakennusvaiheen vihkiäiset: »Muotoilunko kriisi?»

2. 12. Helsingin kaupungin viranomaisille: »Lasten ulkoleikkipaikoista».

TUTKIMUS

Taideteollisuutta ja muotoilua koskevaa tutkimustoimintaa on selvitetty ja tullaan käynnistämään erikseen anottavien apurahojen turvin.

KOTIMAINEN YHTEISTYÖ

Yhdistyksen edustajat

Helsingin kaupungin taide- ja kirjallisuusapurahojen jakotoimikunta: Sisustusarkkitehti Antti Paatero, henkilökohtainen varamies sisustusarkkitehti Anita Karhunen.

Suomen Ulkomaankauppaliiton *Designed in Finland*-lehden toimituskunta: toimitusjohtaja Tapio Periäinen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön Matkailuneuvoston ja Ulkoasiainministeriön Lehdistö- ja kulttuuriasiointiomiston *Look at Finland*-lehden toimituskunta:

Professori H. O. Gummerus ja hänen seuraajanaan toimitusjohtaja Tapio Sisarkkitehit Olli Borg on laatinut museorakennuksen korjaussuunnitelmat. Periäinen.

Taidehallin isännistö: Varatuomari Karl Langenskiöld ja toimitusjohtaja Tapio Periäinen.

Valtion taideteollisuustoimikunta: Toimitusjohtaja Åke Tjeder.

Gerda ja Salomo Wuorion säätiö: Toimitusjohtaja Pauli Paaermaa.

Toimitusjohtaja Tapio Periäinen on edustanut yhdistystä seuraavissa elimissä: Asumisen tutkimus- ja tiedotuskeskus, hallitus Dunhill Prize-suunnittelukilpailu, tuomaristo Emäntä-lehti, toimituskunta Euroopan Kulttuurisäätiön Suomen osasto, johtokunta Finnhand, Expo, johtokunta Kotiliesi, toimitusneuvosto Pohjoismaisen taidekeskus, Suomenlinna, johtokunnan varajäsen Suomen Käsityön Ystävät-yhdistys Laajennettu Suomen Unesco toimikunta, kulttuuriympäristö Suomen Unesco toimikunta, stipendijaosto Tekniikka-lehti, toimituskunta Teknillinen seura, julkisuusvaliokunta World Crafts Council in eurooppalainen kulhonäyttely, jury

Toimitusjohtaja Tapio Periäinen on ollut jäsenenä seuraavissa toimikunnissa: Asuntopallitukseen asettama Asumistiehyts tutkimusta valvova toimikunta Joensuun korkeakoulun Kulttuurien vertailevan tutkimuksen projekt- ja seurantaryhmä.

Yhdistys kuluu jäsenenä seuraaviin järjestöihin:
Suomen Museoliitto
Suomen Mitalitaiteen Kilta
Suomen Käsityön Ystävät-yhdistys
Asumisen tutkimus- ja tiedotuskeskus
Suomen Tekijänoikeudellinen yhdistys ry.

Yhdistys on yhteistyössä seuraavien laitosten ja järjestöjen kanssa:
Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ry
Suomen Rakennustaiteen museo
Suomen Taideakatemia
Nykytaide ry

ULKOMAINEN YHTEISTYÖ

Pohjoismaisten taideteollisuusyhdistysten johtajat ovat kokoontuneet kolme kertaa kuluneen vuoden aikana.

Pohjoismaisen muotoilua esittelevä kirja-suunnitelma sai Letterstedska Föreningensiltä tukea 20.000 Rkr. Oikeustieteen kandidaatti Ulla Tarras-Wahlberg Bøe jatkaa teoksen valmistelutöitä ja anoo Pohjoismaiden Kulttuurirahastolta tarvittavia lisävaroja.

FORM-lehden yhteispohjoismaista numeroa on valmisteltu.

Tapio Periäinen osallistui syyskuussa ICSID:in (International Council of Societies of Industrial Design) kongressiin Dublinissa.

Tapio Periäinen osallistui tammikuussa Ornamon edustajan kanssa Puolassa neuvotteluihin Puolan ja Suomen taideteollisuusalan yhteistyön käynnistämiseksi. Mm. seuraavien järjestöjen kanssa neuvoteltiin: Puolan taidemaalariliitto, Varsova

Taideakatemia, Krakova
Design-neuvosto, Varsova
Krakovian tekninen korkeakoulu
Lodzin taidekorkeakoulu

Tapio Peräinen kävi maaliskuussa DDR:ssä neuvottelemassa suomalaista asuinypäräistöä koskevan näytelyn toteuttamisesta sekä tutustumassa DDR:n taideteollisuuteen.

Japan Foundation kutsui Tapio Peräisen kahdeksi viikoksi Japaniin vuoden 1977 syys-lokakuussa. Tämän jälkeen hän liittyi Opetusministeriön määräyksistä delegaatioon, joka matkusti Japaniin valmistelemaan maittemme välisen kulttuurivaihtosopimuksen toteuttamismahdollisuuksia sekä maamme kulttuuriyliennin edistämistä Kaakkois-Aasiassa.

Seuraavat järjestöt kuuluivat vierailuohjelmaan:

J a p a n i :
Japan Craft Design Association
Japan Design Committee
The Japan Foundation Kyoto Branch
The Japan Foundation Tokyo
Japan Industrial Design Promotion Organization
Japan Industrial Designers Association
Japan Interior Design-julkaisun toimitus
The Japan Interior Designers' Association
Kyoto Design Center
Kyoto University
Osaka Design Center
»Space Design»-julkaisun toimitus

H o n g K o n g :
Hong Kong Design Centre

S i n g a p o r e :
Design Centre, Federation of Hong Kong Industries
Singaporen National Museum Gallery

TUNNUSTUKSET

Tasavallan Presidentti Urho Kekkonen on myöntänyt Suomen Valkoisen Ruusun I luokan ritarimerkin sisustusarkkitehti Lisa Johansson-Papelle ja sisustusarkkitehti Ilmari Tapiovaaralle.

Tasavallan Presidentti Urho Kekkonen on myöntänyt professorin nimen ja arvon keramiikkataiteilija Birger Kaipiaiselle.

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo Ry kutsui professori H. O. Gummeruksen kunniajäsenekseen.

Suomen Liike- ja Virkanaisten Liitto valitsi tekstiilitaiteilija Marjatta Metsovaaran vuoden 1977 naiseksi.

The Metropolitan Museum of Art, New York, on valinnut Vuokko Eskolin-Nurmesniemen tekstiilejä kokoelmiinsa. Valittu kokoelma käsittää painettuja puuvillakankaita ja jacquard-kudottuja villakankaita aikakaudelta 1964—1976.

Muotoilija Olof Bäckströmin Fiskarsille suunnittelemat sakset on tallennettu New Yorkin modernin taiteen museoon.

Palkintoja

Lasitaiteilija Kerttu Nurminen, Nuutajarven Lasi, on saanut Coburger Glas-preis-palkinon töistään.

Professori Max Billin suunnittelemien Exempla '77-palkinnoihin saivat tekstiilitaiteilija Dora Jung Turun arkkipiispalle suunnittelemaan kaavusta ja taiteilija Rut Bryk, Arabia, keraamisesta työstään »Kirkonseinä». Tekstiilitaiteilija Hilkka Vuorinen sai töistään tunniamaininnan.

SUOMEN TAIDETEOLLISUUSYHDISTYS

Tuloslaskelma 1. 1. 77 — 31. 12. 77

Varsinainen toiminta				
Näyttely- ja tiedotustoiminta				
Valtionapu	290.000,—			
Suunnittelumenot	166.776,77			
Näyttelymenot	131.954,48			
Tiedotustoiminta	47.441,04			
Kirjastomenot	11.454,88			
Henkilöjäsenmenot	9.749,48	367.376,65	—	77.376,65
Museomenot				
Valtionapu	50.000,—			
Hallintomenot	75.696,08			
Tiedotustoiminta	27.871,64			
Museorakennuksen hoitomenot ..	11.479,27	115.046,99	—	65.046,99
Yleishallintomenot				
Valtionapu	250.000,—			
Hallintomenot	330.970,07			
Shekkitilin korot	16.738,76			
Rahastojen korot	10.648,39	358.357,22	—	108.357,22
Toimikauden alijäämä			—	250.780,86
Sijoitukset				
Korot ja osingot		+ 20.229,25		
		— 230.551,61		
Varainhankinta				
Jäsentulot:				
Henkilöjäsentulot	4.350,—			
Yhteisöjäsentulot	26.350,—			
Lahjoitukset ja muut tulot	202.887,24	233.587,24	+	233.587,24
Yleisavustukset				
Vuotuinen valtionavustus	300.000,—			
Valtionavustus taideteollisuusnäyttelyihin ja tiedotustoimintaa varten	290.000,—	590.000,—		
Näyttely- ja tiedotustoimintaan	290.000,—			
Museomenoihin	50.000,—			
Yleishallintomenoihin	250.000,—	590.000,—	+	3.035,63
Toimikauden ylijäämä				

SUOMEN TAIDETEOLLISUUSYHDISTYS

Tase 31. 12. 1977

VASTAAVAA			
Rahoitusomaisuus			
Rahat ja pankkisaamiset		126.155,67	
Tilisaamiset		31.952,56	
Siirtosaamiset		14.210,55	172.318,78
Käyttöomaisuus			
Kalustot		1,—	
Osakkeet		4.610,—	4.611,—
Sijoitusomaisuus			
Arvopaperit	mk	271.892,90	
		448.822,68	
VASTATTAVAA			
Lyhytaikainen			
Tilivelat		47.948,08	
Siirtovelat		11.774,20	59.722,28
Pitkäaikainen			
Luottollinen shekkitili			117.113,21
Oma pääoma			
Stipendirahastot		22.747,22	
Eläkerahasto		238.452,46	
Kantarahasto		1.200,—	
Käyttörahasto		94.615,67	
Alijäämä ed. tilikaudelta	—	88.063,79	
Tilikauden ylijäämä	+	3.035,63	271.987,19
		mk	448.822,68

TAIDETEOLLISUUDEN EDUSTAJILLE MYÖNNETTYJÄ APURAHOJA:

Askon säätiö:

Sisustusarkkitehti Olavi Hänninen

Helsingin kaupungin taide- ja kirjallisuusapurahojen toimikunnan myöntämät apurahat (yhteensä 12 000 markkaa taideteollisuuden edustajille):

Tekstiilitaitelija Leena Jokinen
Teollinen muotoilija Taito Kuha
Tekstiilitaitelija Irma Kukkasjärvi
Keraamikko Minni Lukander

Alfred Kordelinin säätiö:

Työryhmä Sirkku Kosunen, Eila Rantanen, Mirja Vehkaoja, Ulla-Maija Vikman

Läänien taidetoimikuntien jakamat apurahat:

Hämeen lääni:
Teemu Luoto

Keski-Suomen lääni:
Harri Marttinen
Marja-Leena Poikolainen

Kuopion lääni:
Vappu Eskelinen
Antti Hakkarainen
Väinö Karppinen
Kyllikki Ronkanen

Kymen lääni:
Maila Klemettinen

Lapin lääni:
Aarre Heikkilä
Vuokko Miikkulainen
Anneli Virtanen

Turun ja Porin lääni:
Kaisa Kurru

Uudenmaan lääni:
Terttu Forstén
Henrik Gröhn
Irma Kukkasjärvi
Tuula Pöyhö

Vaasan lääni:
Rauha Eklund
Kari Virtanen

Teollisuustaitteen liitto Ornamon stipendit (yhteensä 15 000 markkaa):

Sisustusarkkitehti Pekka Euro
Tekstiilitaitelija Agneta Hobin-Pennanen
Keraamikko Eija Karivirta
Tekstiilitaitelija Sirkku Kosunen
Tekstiliitaiteilija Päivikki Priha
Keraamikko Pirkko Räsänen

Ruotsalais-suomalainen kulttuurirahasto (yhteensä 8000 markkaa):

Birgit Dyhr ja Åsa Hellman

Suomen Kulttuurirahasto (yhteensä 25 000 markkaa taideteollisuuden edustajille):

Fil.maisteri Marika Hausen
Tekstiilitaitoiteilija Kaarina Heikinheimo
Tekstiilitaitoiteilija Marjatta Hyrynen
Tekstiilitaitoiteilija Maija Lavonen
Muotoilija Olli Tamminen

Svenska Kulturfonden (yhteensä 25 000 markkaa):

Mariannen Andersson
Agneta Backlund
Birgit Dyhr
Karl-Gustav Hedberg
Åsa Hellman
Kristiina Hänninen
Erik Uhlenius

Taiteen keskustoimikunnan jakamat kohdeapurahat vuodelle 1977 (yhteensä 135 000 markkaa):

Anneli Ahola
Työryhmä Thomas Ehrström, Kaija Hiekkanen, Pentti Pietarila, Leena Tomanterä, Mirja-Liisa Waismaa-Pietarila
Eija Hahtonen
Urpo Huhtanen
Työryhmä Raisa Huldén, Ritva Lindfors, Annikki Luukela
Työryhmä Paula Häiväoja, Reino Koski, Leena Peltonen, Sirkka Kopisto
Raija Jeremoff
Työryhmä Seppo Keränen, Leena Riekki, Matti Huuhka, Eija Upola, Ilkka Ranta, Erkki Keränen, Harry Moilanen
Kia Koski
Työryhmä Sirkku Kosunen, Eila Rantanen, Mirja Vehkaoja, Ulla-Maija Vikman
Kari Lindström
Perttu Mentula
Mikko Merikallio
Työryhmä Eila Minkkinen, Hilkka Jarva, Pirkko Räsänen, Marketta Klemola
Kauko O. Moisio
Inga Pentikäinen
Tekstiiliiryhmä Pohjan Akka: Riitta Färding, Päivikki Soukka, Liisa Kattelus
Meri Saarnio-Saarelma
Georg Sikow ja Hans Stjernberg
Airi Snellman-Hänninen
Liisa Voima-Kylätasku

Taiteen keskustoimikunnan jakamat kohdeapurahat vuodelle 1978 (yhteensä 135 000 markkaa):

Jussi Ala-Kuha
Helmiriitta Honkanen
Kerttu Horila
Pirjo Huuhka
Pukunäyttelytyöryhmä Paula Häiväoja
Maija-Liisa Kaarna
Eija Karivirta
Marketta Klemola
Pia Kulmala
Pentti Leskinen
Katri Mikkilä ja Martta Pyykkö
Anna-Maria Osipow ja Leena Paloheimo
Tuula Pöyhö
Seppo Rihlama
Sirkka-Liisa Sarasjoki
Elsa Silpala
Seenat Oy Terhi Juurinen
Tekstiiliiryhmä, Kankaantekijät Sirkku Kosunen

Terttu Tomero-Salo
Maija Vierimaa
Susan Vihma ja työryhmä
Pekka Vuori
Hilkka Vuorinen

Valtion taideteollisuustoimikunnan jakamat vuoden 1976 taideteollisuuspalkinnot, päätös 17. 5. 1977 (yhteensä 60 000 markkaa):

Pääpalkinto:
Professori Kaj Franck

Taideteollisuuspalkinnot:
Tekstiilitaitelija Sinikka Killinen
Teollinen muotoilija Heikki Metsä-Ketelä
Sisustusarkkitehti Lasse Ollinkari
Graafikko Markku Reunanan

Koti- ja käsiteollisuuspalkinnot:
Puuseppämestari Johannes Kiiveri
Kanteleenvalmistaja Otto Koistinen
Kutoja Aino Käppi

Valtion taideteollisuustoimikunnan jakamat taiteilija-apurahat vuodeksi 1977:

3-vuotinen apuraha:
Teollinen muotoilija Antti Siltavuori

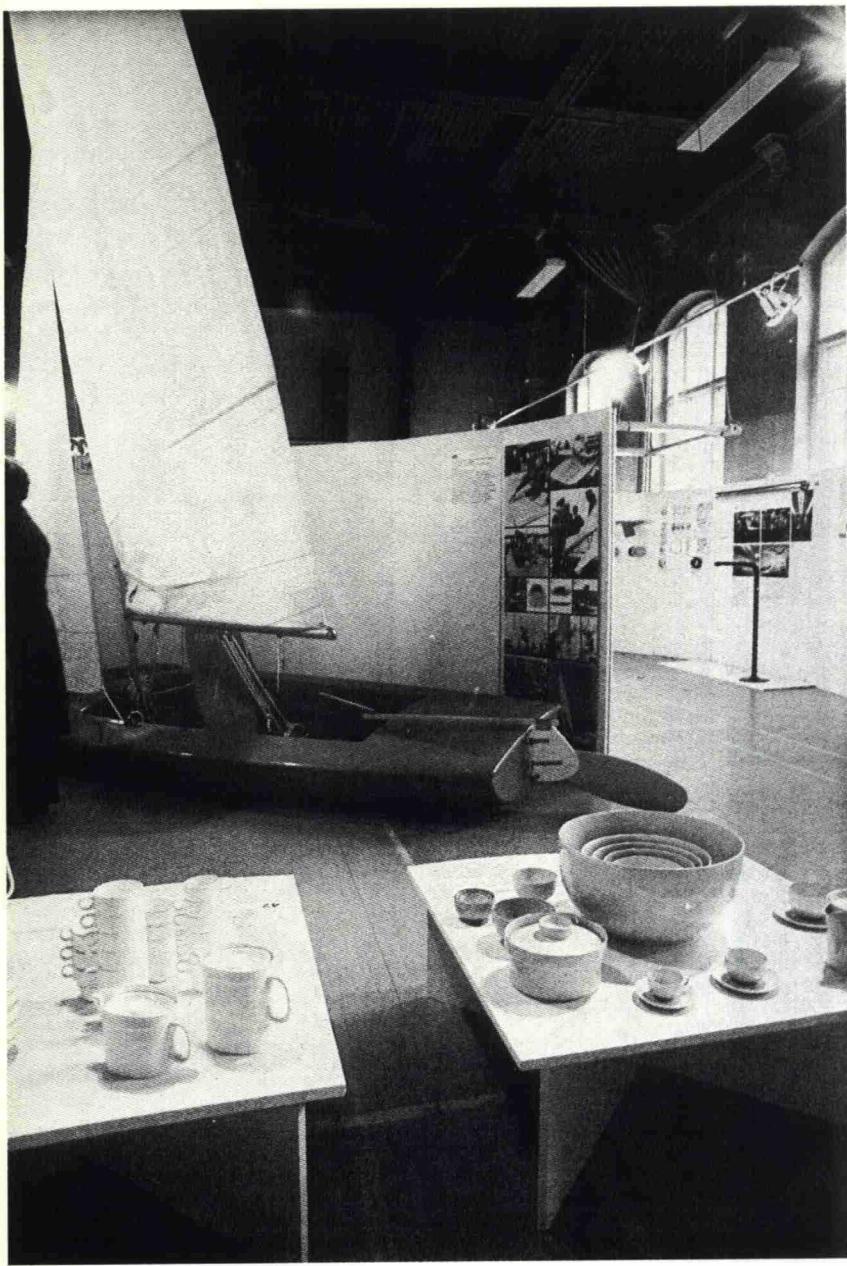
1-vuotiset apurahat:
Tekstiilitaitelija Lea Eskola-Leppäaho
Sisustusarkkitehti Pentti Hietanen
Keraamikko Marja-Riitta Huhtalo
Tekstiilitaitelija Annika Piha-Rimala
Sisustusarkkitehti Raimo Volanen

Valtion taideteollisuustoimikunnan jakamat taiteilija-apurahat vuodeksi 1978 (päätös 8. 11. 1977):

3-vuotinen apuraha:
Tekstiilitaitelija Maija Lavonen

1-vuotiset apurahat:
Teollinen muotoilija Hannu Kähönen
Sisustusarkkitehti Torsten Laakso
Metallitaiteilija hopeaseppä Eila Minkkinen
Keraamikko Eeva Turunen
1/2-vuotiset apurahat:
Graafikko yliopettaja Timo Aarniala
Tekstiilitaitelija lehtori Kirsti Rantanen

Valtion taiteilijaeläkkeet vuodeksi 1977:
Tekstiilitaitelija Dora Jung
Tekstiilitaitelija Uhra Simberg-Ehrström
Tekstiilitaitelija Kreeta Pohjanheimo (osaeläke)
Tekstiilitaitelija Lea Tennberg (osaeläke)

Brobergska samskolan 30.3.—1.5. »Teollinen muotoilu pohjoismaissa — Nordisk industriidesign».

ÖVERSIKT

Under år 1977 hände det relativt mycket inom konstindustrin och den industriella formgivningen i vårt land. Debatten i tidningspressen har varit livlig. Uppmärksamheten har dels koncentrerats på vår konstindustris nivå och innehåll, dels har man ägnat sig åt de problem som just nu berör formgivarna och formgivningen. Även de svårigheter som förekommer inom konsthantverket har penetrerats. Samtidigt har statsmakterns inställning till konstindustrin varit positiv. Under hösten fick föreningen överta Brobergska skolbyggnaden för att där inrätta konstindustrimuseet. Aktningsvärdas utställningsprojekt har kommit igång. Inom industrin har intresset för formgivningens betydelse och målsättningar ökat.

Den allt djupare depressionen har dock lagt sin skugga över landets kultur- och näringsliv. Såsom en följd av detta var det statsbidrag som Undervisningsministeriet beviljade föreningen den 1.4. 1977 tio procent mindre än det anslag som fanns i statens budgetproposition. Detta hade till följd att i synnerhet kostnadskrävande projekt i hemlandet måste uppskjutas. Läget lättade först den 2.11. 1977 då Undervisningsministeriet beviljade det resterande anslaget. Det svåra allmänekonomiska läget har även påverkat föreningens självfinansiering.

Oavsett ovan angivna omständigheter eller kanske just på grund av dem har föreningens målsättningar framstått i en klarare dager under det gångna året. I planeringen har det skett en utkristallisering och verksamheten håller på att bli livligare. Föreningens initiativ har dels väckt positiv genklang, dels har samarbetet med olika kretsar utanför föreningen blivit mångsidigare och burit frukt.

Det blivande museet kommer naturligtvis att präglia föreningens verksamhet i många avseenden. Det kommer framför allt att befria oss från bekymren för uppevaringen av konstindustriföremål och produkter som så lätt kan försvinna. I föreningens verksamhet har därför den tanken kommit i förgrunden att man skulle sätta igång med regelbundna inhemska konstindustriutställningar i samarbete med olika grupperingar. Samtidigt har föreningen gått in för att fördjupa och bredda relationerna med industrin.

Ett regelbundet återkommande eller bestående utställningsarrangemang kommer bl.a. att underlätta konsthantverkets och industrins möjligheter att ställa ut sina arbetsresultat för en mångsidig kritik.

Samutställningarna, av vilka flera har kommit till stånd i samarbete med bl.a. Arkitekturmuseet, klarrägger på ett intresseväckande sätt relationerna mellan föremål och miljö. Föremålets andel och betydelse i miljöhelheten är förmål för ett ökande intresse.

Det förefaller uppenbart att temautställningarnas andel kommer att öka. Anledningen till detta är att det inte längre är till fyllest för utställningsbesökare och företrädare för massmedier att föremål finns till. Allt oftare ställs numera frågan varför ett utställd föremål existerar.

Behovet av och efterfrågan på små högklassiga ambullerande utställningar ökar. De sedan många år närråda planerna att placera ambullerande utställningar bestående i våra utländska beskickningar har förverkligats.

I samarbete med Utrikesministeriet har föreningen gjort utställningskonstruktioner som serietillverkas. Då endast utställningsmaterialet görs i hemlandet och skickas ut för att placeras i konstruktionerna kan man göra avsevärda inbesparningar i planering och transporter.

Inom informationssektorn har man kommit igång med arbetet att tillsammans med experter göra upplysnings- och skolningsmaterialet mångsidigare. Dia-serier avsedda för skolundervisning och kursverksamhet är under arbete. De är främst tänkta för skolor och organisationer.

Den höjda kostnadsnivån och det ekonomiska läget har inverkat menligt på publikationsverksamheten och bromsat många planer. Ett sannordiskt verk som skall presentera konstindustri och industriell formgivning är under arbete.

I konstindustrins och den industriella formgivningens planering av föremål och miljöer blir den ekologiska aspekten allt viktigare. I praktiken medför detta å ena sidan ett mångsidigare samarbete i olika riktningar såväl i hemlandet som i utlandet och å andra sidan att man fördjupar utställningsplaneringen och informationen. Samtidigt förutsätter det att grundmaterialet, insikter och forskning effektiveras och berikas.

ORGANISATION

Förvaltningsrådet

Skolrådet Jussi Saukkonen, ordf.
Professor H. O. Gummerus, viceordf.
Inredningsarkitekt Olli Borg
VD C.-E. Forss
Professor Kaj Franck
Fru Maire Gullichsen-Nyströmer
Bergsrådet Paavo Honkajouuri
VD Jaakko Ihamautila
Vicehäradsh. Karl Langenskiöld
Inredningsarkitekt Antti Nurmesniemi
Inredningsarkitekt Lasse Ollinkari
VD Pauli Paaermaa
Bergsrådet Onni Penttilä
Professor Reima Pietilä
Professor Aarno Ruusuvuori
Professor Timo Sarpaneva
Bergsrådet Olavi Sohlberg
Kommerserådet P. H. Taucher
VD Åke Tjeder
Akademiker Tapio Wirkkala

Styrelsen

Vicehäradsh. Karl Langenskiöld, ordf.
Vd Åke Tjeder, viceordf.
VD Göran Andersson
VD Harri Malmberg
Inredningsarkitekt Lasse Ollinkari
VD Tapio Periäinen
Industridesignern Antti Siltavuori

Revisorer

Dipl.ekon. Ejnar Sandman CGR
Jur.kand. Sten Finne

Byrå

Tapio Periäinen, verkställande direktör
Harriet Andersson, byråföreståndare, sekreterare för förvaltningsorganen samt
verkställande direktören
Aila Helenius, kassörskå, bokförerska
Laura Hoffman, förestår biblioteket och bildarkivet
Anneli Lindström, utställnings- och informationssekreterare
Helena Majanen, sekreterare för museiären
Sirkka-Liisa Remander, byråbiträde

Mötens

Årsmötet hölls den 22.3.1977.
Styrelsen har sammanträtt 13 och förvaltningsrådet 3 gånger.

Utdrällningsjury

Styrelsen beslöt vid sitt möte den 20.4. att tillsätta en permanent fem-manna
utställningsjury. Ornamo ombads utnämna 3 medlemmar som tillhör yrkeskåren.
Föreningen utnämner 2 medlemmar. Vid behov anlitar juryn utomstående
experthjälp.

Medlemmar utnämnda av Ornamo:
Industridesignern Veikko Kamunen
Textilkonstnärinnan Irma Kukkasjärvi
Inredningsarkitekt Orvokki Niiniranta

Medlemmar utnämnda av föreningen:
VD Tapio Periäinen
Inredningsarkitekt Lasse Ollinkari

MEDLEMSKÅREN

Betalande medlemmar	536
Frimedlemmar	1 876

Medlemskorporationer (36):

Aarikka-Koru Oy
Oy Aga Ab
A. Ahlström Oy Iittala Glasbruk
Oy Artek Ab
Asko Oy
Oy Finlayson Ab
Finnair Oy
Oy Fiskars Ab
Fréncellska Tryckeri Ab
Oy Hackman Ab
Haimi Oy
Hyvilla Oy
Industrins Centralförbund
Dora Jung Textil
Kalevala Koru
Kaukomarkkinat Oy Barker-Tekstiilit
Kotivilla Oy — Ab Inhemsk Ull

Kymi Kymmenen Oy
Lapponia Jewelry Oy
Oy Mainos-Taucher Reklam Ab
Marimekko Oy
Metsovaara Oy
Neovius Oy
Kultaseppämestari Kalevi Piirainen
Rauma-Repola Oy
Textilatelje Lena Rewell
Oy G. W. Sohlberg Ab
Sopenkorpi Oy
Oy Stockmann Ab
Studio Nurmesniemi
Finska Ångfartygs Ab
Oy Tampella Ab
Galerie Björn Weckström Ky/Kb
Fredrika Wetterhoff-stiftelsen
Helmi Vuorelma Oy
Oy Wärtsilä Ab

Medlemslotteri

Det årliga lotteriet anordnades den 16.12.1977.
Vinsternas sammanlagda värde uppgick till 2 213 mk
Huvudvinst: Väggplatta, Rut Bryk, Arabia (560 mk)
Vinnare: Prosten K. Matinlassi, Uleåborg

UTSTÄLLNINGAR

Turnhout 8.—30. 1.

Den av Het Sterckhof-muséet anordnade utställningen som cirkulerade i Belgien år 1976 (se årsberättelsen 1976) avslutades i Turnhout. Sammanlagt 40 000 person besökte utställningen.

München 26. 3.—3. 4.

I anslutning till Münchens 29:e internationella hantverksmässa anordnades konstindustriutställningen Exempla '77 vars tema var »Handwerk und Kirche». Avsikten var att visa att det urgama bandet mellan hantverk och kyrka alltjämt har sin stora betydelse. Huvudkommissarie för utställningen var arkitekten Fritz Gotthelf.

För den nordiska sammanställningen svarade Danske Kunsthåndverkeres Landssammenslutning, Föreningen Svensk Form och Konstflitföreningen i Finland.

Professor H. O. Gummerus tillhörde utställningens internationella jury.
Beträffande prisen, se sid. 74.

Följande hade arbeten utställda:

Rut Bryk, Arabia

Bertel Gardberg

Dora Jung

Uhra Simberg-Ehrström, Finska Handarbetets Vänner

Hilkka Vuorinen, Finska Handarbetets Vänner

Helsingfors 30. 3.—1. 5.

Med stöd från Nordiska kulturfonden, Nordiska rådet samt Norges och Finlands undervisningsministerier flyttades utställningen »Nordisk industriell formgivning» till Helsingfors. Utställningen var arrangerad av konstindustrimuseet i Oslo i samband med museets 100-årsjubileum. Utställningen öppnades i samband med Nordiska rådets 25-årssession. Utställningen hölls i Brobergska

samskolan och bestod av två avdelningar, en med ny nordisk industriell design och en »klassisk» med produkter som har varit länge på marknaden.

Utställningens nordiska kommissarie var jur.kand. Ulla Tarras-Wahlberg Bøe, Finlands kommissarie VD Tapio Periäinen. Utställningen planerades av inredningsarkitekt Anders Sørensen. På basen av hans teckningar byggde inredningsarkitekt Simo Heikkilä utställningen i Helsingfors. FM Anneli Lindström fungerade som sekreterare. Till hederskommittéen hörde undervisningsminister Marjatta Väänänen, kansler V. J. Sukselainen, skolrådet Jussi Saukkonen, professor H. O. Gummerus samt vicehäradsh. Karl Langenskiöld.

Utställningen öppnades av undervisningsminister Marjatta Väänänen. Vid öppningen talade dessutom ordföranden i Nordiska rådets kulturutskott minister Gylfi P. Gislason, kansler V. J. Sukselainen och skolrådet Jussi Saukkonen.

3 610 personer besökte utställningen.

Följande konstnärer och företag hade arbeten på utställningen:

Ergofinn Oy

Ergonomidesign:

Juhani Salovaara

Barbro Kulvik-Siltavuori

Heikki Koski

Hannu Kähönen

Stina Berger

Riitta-Liisa Haavisto

Tetta Kannel

Suvi Kumpulainen

Elisa Leivonen

Kirsti Maunula

Estelle Rosenlew

Ulla Vapaavuori

Tiina Vesamaa

Oy G. W. Sohlberg Ab

Oy Strömberg Ab

Oy Suomen Autoteollisuus Ab:

Konstindustriella högskolan:

Antti Siltavuori

4:e årskursen under ledning av
lektor Susann Vihma

Aarbetsgrupp:

Jussi Ahola

Anneli Ahola

Liisa Kiiski

Markku Lehtinen

Petri Nikkanen

Ergonomidesign:

Juhani Salovaara

Ergonomidesign:

Juhani Salovaara

Planeringsgrupp:

Jussi Ahola

Aarno Leinonen

Hannu Kähönen

Ani Järvinen

Planeringsgrupp:

Rauno Bergius

Matti Kaukonen

Hannu Niskanen

Juhani Salmela

Henrik Wahlforss

Wallac Oy

Valmet Oy

Ergonomidesign:

Juhani Salovaara

Planeringsgrupp:

Jussi Ahola

Aarno Leinonen

Hannu Kähönen

Ani Järvinen

Planeringsgrupp:

Rauno Bergius

Matti Kaukonen

Hannu Niskanen

Juhani Salmela

Henrik Wahlforss

»Klassikernas avdelning»:

Oy Arabia Ab:

Kaj Franck

Ulla Procopé

Oy Artek Ab:

Alvar Aalto

Oy Fiskars Ab:
Oy Hackman Ab:
Iittala Glasbruk:

Marimekko Oy:
Oy Stockmann Ab Orno:
Oy Tampella Ab:
Oy Wärtsilä Ab:

Olof Bäckström
Bertel Gardberg
Alvar Aalto
Timo Sarpaneva
Tapio Wirkkala
Maija Isola
Lisa Johansson-Pape
Dora Jung
Antti Nurmesniemi

Pressomdömen om utställningen

Arkitehti nr 2/1977:

»— Den aktuella mönstringen av formgivningen sammanfaller lämpligt i Finland med den diskussion som pågår om läget inom vår konstindustri. Man får också hoppas att den förebådar användningen av Brobergska skolan som konstmuseum.

Utställningens tyngdpunkt låg klart i projekteringen av apparater och aggregat. Röntgengeneratorer, kortslutna asynkronmotorer, svetsaggregat, grävmaskiner och nödfyrar representerade den mest centrala given i dagens formgivning. Vardagens konsumtionsvaror, föremålen för hemmen, hade förpassats till utställningens historiska avdelning. — Många av utställningens arbeten betydde en klar och förtjänstfull inmutning på den industriella formgivningens gebit och de visar därtill att industriekretsarna har insett betydelsen av god planering, den rätta formens bruksvärde.»

Helsingin Sanomat, Leena Maunula 8.4.1977:

»— En utställningsturné som på bred bas presenterar industriell formgivning i Norden är en viktigare händelse än vad man i första hand tänker sig. För första gången på årtionden berättar den för den nordiska hemmapubliken om aktuella typer inom formgivning och miljöplanering.

Studielinjen för industriell formgivning vid konstindustriella högskolan kom till först i slutet av 1960-talet. Yrkeskåren är alltså synnerligen ung och vid sidan av sina studier har den även varit tvungen att övertyga industrierna om att den behövs och samtidigt söka sig en plats i samhället.

Mot denna bakgrund är prestationerna imponerande, men samtidigt måste man ställa industrien en samvetsfråga: kunde inte dessa yrkesmänniskors och formgivningsexperters kapacitet utnyttjas i en större utsträckning. Utställningen, där det finns exempel från samtliga nordiska länder, försöker för sin del ge svaret på frågan hur och i vilka arbetsuppgifter detta skall ske.

De nordiska länderna har en god utgångspunkt i den internationella konkurrensen bl.a. på grund av de historiska traditioner deras konstindustri har. Men denna utgångspunkt fungerar inte, om inte industriens och formgivarnas förtroliga relationer återuppväcks uttryckligen på de villkor som dagens miljöplanering ställer.

— En intressant fråga, som den nordiska utställningen för industriell formgivning ställer, gäller den estetiska formen i vår vardagliga miljö. Den av teknik kraftigt präglade nya industriella formgivningen har utvecklat ett nytt formspråk, som är exakt, behärskat och rent i sina linjer.

I det lever funktionalismens arv, någon gång till och med torrt renodlat, men åtminstone i de exemplen som hade nått upp till utställningens nivå var det motiverat. Formen och även färgerna följer funktionen.»

Hufvudstadsbladet Erik Kruskopf 17.4.:

»— Ändå är det en omsorgsfullt utarbetad och instruktiv uppställd utställning. Här finns en lång rad intressanta föremål som också folk utan ingående tekniska insikter borde kunna hyssas för. Och framför allt är det en viktig

programexpo: den vill visa vad industridesign är, att industridesign är viktigt och att vårt moderna samhälle behöver industridesigner.

— Det krävs en massa fantasi av besökare om de utan att få röra vid föremålet skall inse att det är en verklig fin lösning som betyder avsevärda framsteg på området.»

Göteborg 30. 9.—13. 11.

Samtidigt som »Finland igen» -kampanjen inleddes i Göteborg öppnades på inbjudan av Röhsska Konstslöjd museet en expo av finländsk konstindustri »100 år finsk konstindustri» som omfattade ett urval från den utställning som visades i Ateneum i samband med Konstflitföreningens i Finland 100-årsjubileum i oktober 1975.

Utställningskommissarie var professor H. O. Gummerus. Inredningsarkitekt Antti Nurmesniemi planerade utställningen. Fil.mag. Anneli Lindström fungerade som sekreterare.

Generalkonsul Martti Harju öppnade utställningen. Professor H. O. Gummerus talade om den finländska konstindustrins öden.

14 490 personer besökte utställningen.

Följande konstnärer och företag var företrädda:

M ö b l e r :

Oy Artek Ab:	Alvar Aalto
Asko-Upo Oy:	Esko Pajamies
Oy Boman Ab:	Iilmari Tapiovaara
Sigurd Frosterus	C. J. Boman
Haimi Oy:	Eliel Saarinen

Iris:	Yrjö Kukkapuro
Kervo Snickeriverkstad:	Louis Sparre
Merivaara:	Olli Borg
Studio Nurmesniemi:	Iilmari Tapiovaara
Söderströms snickeriverkstad:	P. E. Blomstedt
Tehokaluste:	Antti Nurmesniemi
	Antti Nurmesniemi
	Olli Mannermaa

K e r a m i k :

Oy Arabia Ab:	Jac. Ahrenberg
	Rut Bryk
	Kurt Ekholm
	Kaj Franck
	Greta-Lisa Jäderholm-Snellman
	Birger Kaipainen
	Friedl Kjellberg
	Francesca Lindh
	Heljä Liukko-Sundström
	Toini Muona
	Ulla Procopé
	Elli Ruuth
	Kyllikki Salmenhaara
	Michael Schilkin
	Aune Siimes
	Thure Öberg

Elsa Elenius	
Siiri Hariola	
Iris:	A. W. Finch
Marita Lybeck	
Anna-Maria Osipow	
Raija Tuumi	

G l a s :

Oy A. Ahlström Ab Iittala

Glasbruk:

Alvar Aalto
 Maire Gullichsen
 Göran Hongell
 Timo Sarpaneva
 Tapio Wirkkala
 Jorma Vennola
 Aino Marsio-Aalto
 Yrjö Rosola
 Kaj Franck
 Saara Hopea
 Walter Jung
 Gunnel Nyman
 Oiva Toikka

Karhula Glasbruk:

Oy Wärtsilä Ab Notsjö Glas:

M e t a l l :

(smycken och armaturer)

A. A. Alm:
 E. O. W. Ehrström
 Jarl Eklund
 Bertel Gardberg
 Oy Hackman Ab:
 Kalevala Koru:

Walle Rosenberg

Lapponia Jewelry Oy:

Opa Oy:
 Ossian Hopea:
 Oy Tillander Ab:

Bertel Gardberg
 Paula Häiväoja
 Kirsti Ilvessalo
 Börje Rajalin
 Björn Weckström
 Timo Sarpaneva
 Saara Hopea
 Kirsti Ilvessalo
 Tapio Wirkkala
 Timo Sarpaneva
 Paavo Tynell
 Gunilla Jung
 Kaj Franck
 Antti Nurmesniemi

Oy Rosenlew Ab:

Taito:
 Viri:
 Oy Wärtsilä Ab:

D i v e r s e :

Aaltonens skofabrik

Olof Eriksson

A. Gallén (-Kallela)

Eva Mannerheim-Sparre

J. S. Sirén

T e x t i l e r :

Margaret Ahlstedt-Willandt

Eva Anttila

Eva Brummer

Oy Finlayson Ab:

Raili Lampela
 Eevi Matilainen

Aksel Gallén (-Kallela)

Dora Jung

Kirsti Ilvessalo

Maija Kansanen

Laila Karttunen

Kaukomarkkinat Oy — Barker-textil

Arola Oy:

Maija Lavonen

Marimekko Oy:

Irma Kukkasjärvi

Metsovaara Oy:

Kirsti Rantanen

Maija Isola
 Vuokko Nurmesniemi
 Marjatta Metsovaara

Greta Skogster-Lehtinen
Airi Snellman-Hänninen
Finska Handarbetets Vänner Ab:
Oy Tampella Ab:
Fredrika Wetterhoffs
Hemslöjdslärarinstitut:
Vuokko:
Helmi Vuorelma Oy

Uhra Simberg-Ehrström
Dora Jung
Laila Karttunen
Vuokko Nurmnesniemi
Maija Kolsi-Mäkelä

Industriell formgivning:

Oy Exel Ab:
Oy Fiskars Ab:
Kajaani Oy:
Primo Oy:
Wallac Oy:

Pentti Leskinen
Olof Bäckström
Heikki Metsä-Ketelä
Timo Sarpaneva
Ergonomidesign:
Juhani Salovaara

Omdömen i rikssvensk press om utställningen:

Göteborgs Posten, Grispin Ahlström:

— Även om man funktionalismens gryning på 20-talet övergav det nationalromantiska, efter ett mellanspel i klassicism, tog man med sig ett arv som man sedan dess behållit. Det gällde en ärlighet mot materialet som fötts ur en månghundraårig hantverkstradition. Det finns alltså anledning förmoda att den speciella finska konstindustristilen till stor del beror på att självhushållet (och fattigdomen) levde kvar långt in i vår tid.

— Fram till efter senaste världskriget var utan tvekan konstindustrin trots sin masstillverkning något exklusivt. Priserna var höga och köpkraften hos de breda folklagren låg. Detta gäller Finland i minst lika hög grad som Sverige. Det blev därför 40-talet och ändå mer 50-talet som blev det stora allmänna genombrottet för finsk konstindustri.

— Dess produkter har präglats av de designförmågor som firmorna generöst knutit till sig. Utan tvekan har denna generositet gett en förväntad avkastning och samtidigt många vackra vardagsföremål. Röhsska utställningen kan bara delvis ge oss en föreställning om det som har skett under 100 år. Den ger en snabb introduktion till de hisnande äventyr som den finska konstindustrin har att bjuda på.»

Göteborgs Tidningen skriver under rubriken »Praktpjäser»:

— Finskt konsthantverk är ständigt en källa till häpen beundran. Hur kan ett litet land...? Tack vare Finland igen-veckan kan vi i Göteborg på Röhsska Konstslöjd museet få njuta av en kavalkad genom 100 år.»

Svenska Dagbladet, Beate Sydhoff:

— Utställningen är inte stor men relativt överskådlig och ger en god bild av den finska egenarten inom denna sektor. Bl.a. visas det intressanta spelet mellan nationella och folkliga former och utifrån kommande impulser som dock aldrig »internationaliserat» formen utan senare fått den att ännu tydligare skapa sin egen profil.»

Hong Kong 3.—9. 11.

Till Hong Kong Design Councils utställning »Scandinavian Furniture Design Exhibition» bidrog föreningen med en serie omfattande 80 diapositiv på temat »Historisk exposé över finländsk konstindustri.»

Standardiserade utställningskonstruktioner

På uppdrag av Utrikesministeriet har nu de standardiserade utställningskonstruktioner kommit till, vilka är avsedda för Finlands beskickningar. Inredningsarkitekt Antti Nurmnesniemi har svarat för planeringen.

Utställningsplaner

I hemlandet:

Utställningen »Handens spår i föremålet» som Konstflitföreningen i samarbete med Industrikonstförbundet Ornamo och Statens Konstindustrikommission anordnat öppnas i Tammerfors Konstmuseum den 18.3.78 och är öppen ung. en månad. Avsikten är att få utställningen att turnera på så många orter som möjligt i hemlandet. Som avslutning presenteras utställningen i Helsingfors.

Med utställningen vill man för allmänheten visa vad handarbetet är, hur det knyter an till föremålet samt överhuvudtaget visa för människan, hantverkaren, formgivaren, utbildaren, tillverkaren och beslutsfattaren vilken betydelse handarbetet har i design och i industriellt framställda föremål. Därtill försöker man kartlägga det traditionella hantverkets och konsthantverkets förekomst i Finland.

Hösten 1978 anordnad Konstflitföreningen och Ornamo The World Crafts Councils europeiska skål-utställning i Helsingfors.

I samråd med Arkitekturmuseet planeras för Helsingfors festvecka 1979 en utställning om funktionalism.

I utlandet:

Japan :

En sammordisk konsthantverksexpo i The National Museum of Modern Art i Tokyo den 14.9.—5.11.78. Härifrån överförs expon till Kyoto där den är öppen under tiden 30.11.78—31.1.79. Arrangörer är de nordiska konstindustrimuseerna.

Frankrike :

I Centre Pompidou i Paris den 4.10.—4.12.78 förverkligas inom ramen för kulturutbytesavtalet en omfattande utställning som presenterar finländsk boendemiljö. Tidsmässigt sammanfaller utställningen med Unescos generalförsamlings session. I anslutning till utställningen anordnas även andra evenemang som presenterar finländsk kultur. Enligt preliminära uppgifter förflyttas utställningen vidare till Bryssel, Köln och Moskva.

Med anledning av att det är barnets år anordnas i samband med Unescos generalförsamling utställningen Barnets leksak i Paris 1978.

Förbundsrepubliken Tyskland :

Föreningen deltar i konstindustriutställningen Exempla 78, med temat musikinstrument, som anordnas i München i anslutning till den 30:e internationella hantverksmässan.

Singapore :

En expo över nyare finländsk konstindustri öppnas den 11.3.78 i National Museums Art Gallery. Utställningen är gjord på uppdrag av Utrikesministeriet och inleder i Singapore sin turné i Syd- och Sydostasien. I denna utställning tas för första gången de standardiserade utställningskonstruktionerna i bruk.

Storbritannien :

Inom ramen för det brittisk-finländska kulturavtalet planeras en Jugendutställning i Edinburgh hösten 1979.

Italien :

Tillsammans med Arkitekturmuseet och Konstakademien anordnas i Italien år 1979 en utställning som presenterar användningen av finländskt trä.

Österrike :

För Österrike förbereds tillsammans med Arkitekturmuseet och Nutidskonst rf en utställning 1979—80 om konstruktivism.

Kokki

(FINLANDIA GASTRONOMICA)

Arabian uutuuus 1978

Kokki on ainutlaatuinen keitto- ja tarjoiluastia —
siinä voidaan valmistaa kaikkia ruokia
uunissa, lieden levyllä tai kaasulla.
Ja Kokki tarjoilee ruoan höyryväen kuumana.

Design Tapio Yli-Viikari

ARABIA
FINLAND

Sovjetunionen :

Utställningen »100 år finsk konstindustri» går över till år 1979 och torde öppnas i Leningrads etnografiska museum inom ramen för kulturutbytesavtalet. Utställningen kommer eventuellt även att förevisas i Reval, Riga och Kaunas.

Tyska Demokratiska Republiken :

Inom ramen för kulturutbytesavtalet förverkligas i samarbete med Arkitekturmuseet en utställning som presenterar finländsk boendemiljö. Grundmaterialet är det samma som vid Paris-utställningen i början av år 1979.

USA :

På inbjudan av Smithsonian Institution skickas till USA i september 1979 en ambullerande utställning med finländska ryor.

PUBLIKATIONER

Årsboken 1977 trycktes i 3 800 exemplar och den delades ut till samtliga medlemmar och skickades till branschens inrättningar och de större biblioteken.

Broschyren Shopping for Design, som presenterar branschens förstklassiga affärer, publicerades i en upplaga om 100 000 exemplar. Distributionen sker bl.a. via Handels- och industriministeriets turistråd, Helsingfors stads turistbyrå, bankerna och resebyråerna samt branschens affärer. I utlandet distribueras broschyren av Finlands representationer samt resebyråer och företagskontor.

På basen av materialet i utställningen Handens spår planeras en bok som belyser handarbetets andel i föremålet.

Parisutställningens katalog erbjuds finländska förläggare att publicera i finsk version.

MUSEET

Den 8. 9. 1977 undertecknades i Undervisningsministeriet ett avtal genom vilket Undervisningsministeriet överlämnade fastigheten vid Högbergsgatan 23, f.d. Brobergska samskolan, till Konstflitföreningen att användas för Konstindustrimuseets ändamål. I avtalet förpliktigas föreningen att ansvara för byggnadens iståndsättande samt i framtiden för dess års- och grundreparationer.

VD Åke Tjeder har fungerat som museihusets disponent.

Museibyggnaden repareras och tas i bruk under år 1978. Museets förvaltning organiseras och samlingarna förflyttas från Victor Eks lager till den renoverade byggnaden.

Beslut har fattats om att tillsätta en rådplägningsdelegation med uppgift att planera museets program. Till delegationen väljer följande inrättningar och organisationer sina företrädare:

Helsingfors Stadsmuseum

Museiverket

Konstflitföreningen i Finland

Konstflitföreningens i Finland 100 årsstiftelse

Konstindustriella högskolan

Industrikonstförbundet ORNAMO

Statens konstindustrikommission

Medlemmar i kommittén som planerar byggnadens reparation:

Professor H. O. Gummerus, ordförande

artek

KESKUSKATU 3 00100 HELSINKI 10

Inredningsarkitekt Olli Borg
Inredningsarkitekt Antti Nurmesniemi
VD Åke Tjeder
Inredningsarkitekt Olli Borg har uppgjort museibyggnadens reparationsplaner.

BIBLIOTEKET

Under det gångna året har biblioteket utnyttjats av inhemska och utländska forskare, branschens fackfolk, studerande samt representanter för massmedierna. I mån av möjlighet har samlingen av finländsk och utländsk konstindustrilitteratur utökats. Till biblioteket har anlånt kataloger från de viktigaste konstindustriutställningar som anordnats i hemlandet och i Europa under år 1977 samt 24 facktidskrifter.

De finländska företag som är verksamma inom konstindustrin har bidragit till samlingen av produktbroschyror med sina nyaste alster. Press och andra massmedier i hem- och utlandet har försetts med uppgifter från konstnärernas personkartotek och indexet över litteratur och artiklar.

Genom kompletteringar i konstnärsregistret, artikel- och publikationsindexet samt en förteckning över konstindustripublikationer som finns i andra museer, kommer bibliotekets verksamhet att bli effektivare. Eftersom anslagen för litteraturanskaffningar är mycket begränsade, sker en komplettering med konstindustrins produktpresentationer.

BILDARKIVET

Vid årets slut innehöll föreningens bildarkiv 3 532 färgdiapositiv med tillhörande uppgifter antecknade på kort. Under det gångna året anskaffades 40 nya dia positiv. Arkivet med svartvitbilder omfattar 3 200 exemplar. År 1977 lånade föreningen ut 165 diapositiverier och c. 1 500 fotografier eller diapositiv för informationsändamål. Utrikesministeriet försägs under årets lopp med 18 serier, andra inrättningar och privatpersoner med 33 stycken.

Föreningen har följande diaserier: allmän konstindustri, stolar, ryor, keramik, glas, bokkonst, smycken, finländsk jugend, kyrklig konstindustri, handvävd textilier, silversmide, Alvar Aalto -konstindustriell formgivare, bildvävnad och affischkonst.

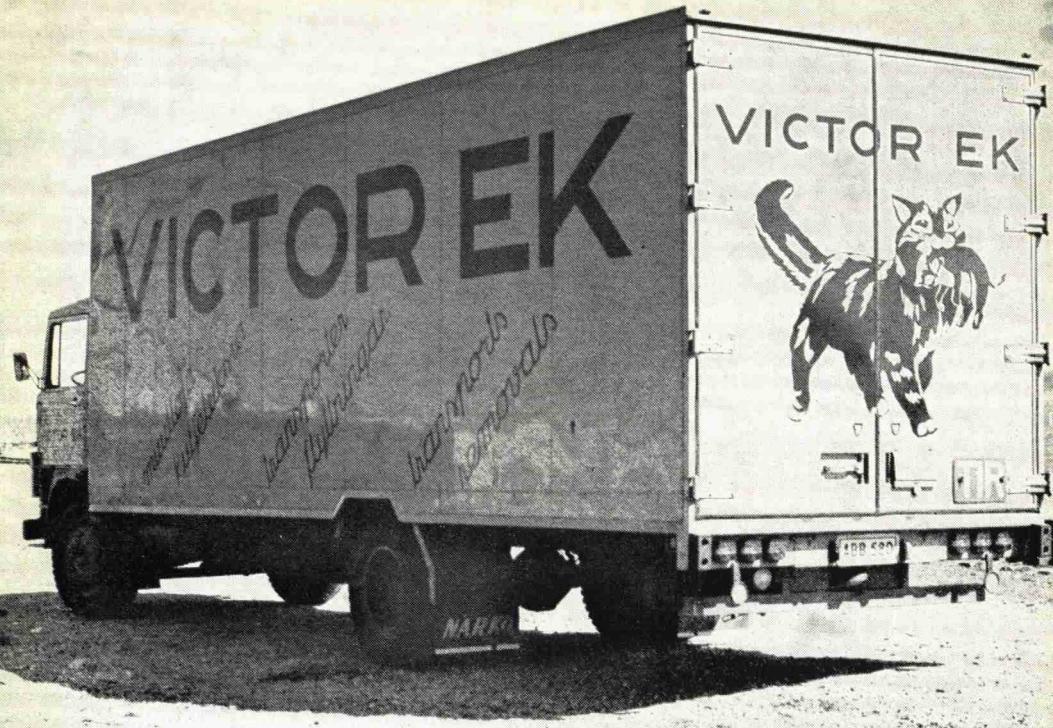
Under arbete är följande serier: Allmän industriell formgivning samt allmän konstindustri II. Varje serie omfattar 50 diapositiv och ett kompletterande 10–15 sidors föredrag på finska, svenska, engelska, franska och tyska.

Aviskten är att öka användningen av arkivet för informations-, utbildnings- och upplysningsändamål. Följande serier planeras: Vår konstindustri märkesverk, offentliga inredningar, handens spår i föremålet. Diaserier erbjuds för grundskolans teckningsundervisning, likaså för undervisning i hemslöjd, konsthantverk och konstindustri på mellanstadiet samt yrkesutbildning och studiecirklar.

INFORMATION

Föreningen förmedlar bild- och textmaterial om konstindustrin i främsta hand till massmedierna, men även till högskolorna och andra skolor och inrättningar samt till enskilda personer. Den till medlemmarna riktade informationen koncentreras till medlemskorporationerna.

Under årets lopp har Tidningarnas annonsbyrå försett föreningen med c. 1 700 inhemska tidningsurklipp som gällt konstindustrin. Föreningens pressbulletiner har levererats via nyhetsbyråerna och/eller direkt till vederbörande tidning.

MUUTTOJA
KULJETUKSIA
PAKKAUKSIA
HUOLINTAA
VARASTOINTIA

FLYTTNINGAR
TRANSPORTER
INPACKNINGAR
SPEDITION
LAGRING

VICTOR EK

Helsinki/Helsingfors
Turku/Åbo • Vaasa/Vasa • Hanko/Hangö • Hamina/Fredrikshamn
• Kotka

I januari anordnades i föreningen en pressinformation sedan inredningsarkitekt Ilmari Tapiovaara hade återvänt från sina expertresor. Först fungerade han som UNIDO:s expert i Jugoslavien inom möbelindustrin i Bosnien och Herzegovina.

För det andra hade Council of Industrial Design i Hong Kong kallat honom för att leda ett internationellt seminarium och att föreläsa samt att dessutom fungera som enda utländska domare vid den årliga lokala designtävlingen. Främsta syftet med seminariet i Hong Kong, Design Workshop 76 var att leda i den hantverkartradition som levat i årtusenden på spår, som skulle passa nutidens krav och de arbetsmetoder som medelstor och mindre industri erbjuder.

Utländska gäster

Föreningen har bistått utländska företrädare för branschen genom anordna program för grupper. Den har också hjälpt till att skapa kontakter med formgivare och tillverkare och har guidat vid behov och informerat om konstindustrins organisation i Finland.

Australien:

Colin Barris, rektor, Royal Melbourne Institute of Technology, Melbourne.

Belgien:

Suzanna Matthys, chefredaktör, Décors, Bryssel.

Storbritannien:

Helen R. Auty, The Royal Society of Arts, London

Sidney C. Hutchinson, Royal Academy of Arts, London

J. Noel White, vicepresident (Europa), World Crafts Council, Great Comp Pl.

Japan:

Emi Fujii, keramiker, Johanneshov, Sverige.

Hiriko Hoshii, The National Museum of Modern Art, Tokyo.

Yasuhiro Rengeji, industridesigner, Mitsubishi Electric Corp., Yokohama.

Asako Watanabe, konstnär, Tokyo.

Malesia:

Malesiansk delegation, som leddes av understatssekreteraren vid statsministerns kansli, Mohammed Yunus Bin Lahadi. Med var också arkitekt Liew Kok Hee och ledaren för det nationella konstmuseet Sulaiman Othman, Kuala Lumpur.

Norge:

Norsk grupp från textilbranschen.

Kari Westengen, Norsk Telegram Byrå, Oslo.

Polen:

Włodzimierz Czachowski, SPAP, Industrikonstnärernas förbund, Warszawa.

Krystyna Zielinska Zarzycka, Polens radio och TV, Warszawa.

Danmark:

Kirsten Bjerregaard, chefredaktör, Design from Scandinavia, Köpenhamn.
Det Danske Selskab, en grupp med företrädare för designbranschen.

Tjeckoslovakien:

Jan Gothe, sektionschef, tjeckoslovakiska kulturministeriet, Bratislava.

Júlia Kunovska, inredningsarkitekt, VÚUDNPR, möbelinstitut, Bratislava.

Lubos Trávníček, fil.dr. Tjeckoslovakien kulturministerium, Bratislava.

Ungern:

Judith Koos, chef för konstindustrimuseum, Budapest.

Muista Finnairin alennukset, kun suunnittelet lentomatkaa

Kotimaan reiteillä esim.

sarjalipu 10%
perhealennus 25%
ryhmäälennus 25%
opiskelija-alennus 25%

Ulkomaan reiteillä esim.

ryhmäälennus 5–10%
aviopuolisoalennus 50%
perhealennus 50%

Tiedustele matkatoimistoista myös muita erikoishintuja sekä TOP CLUB-matkoja, joita voit käyttää hyväksesi sekä lomiettä virkamatkoilla.

 FINNAIR

U S A :

Eileen Harakal, informationschef, Smithsonian Institution Traveling Exhibition Service, Washington.

Lloyd Herman, direktör, Renwick Gallery, Washington.

Barbara Kuehn, redaktör, Kuehn Communications, Chicago

Richard Rowan, redaktör, Home Magazine, Kalifornien.

UTTALANDEN OCH VÄDJANDEN

Uttalanden

8.2. Till Undervisningsministeriet en utredning om Ornamos och Konstflitföreningens verksamhet, som upphovsrättskommittén av år 1976 hadebett om.

28. 6. Till Undervisningsministeriet ett uttalande i vilket tillstyrktes tryggandet av grunden för designerutbildningen samt placeringen av Konstindustriella Högskolan i Helsingfors.

16. 9. Svar till statens konstindustriella kommission på förfrågan om export av finländsk kultur till utlandet.

22. 9. De nordiska konstindustriföreningarna skickade till nordiska ministerrådet ett uttalande ang. placeringen av ett nordiskt konstcentrum på Sveaborg.

4. 11. Utlåtande till Undervisningsministeriet ang. den allmänna delen i kommittébetänkandet om planeringen av undervisningen i hemslöjd, hantverk och konstindustri.

23. 11. Till riksdagen ang. hemställningsmotion beträffande grundandet av ett modellarkiv för finländska föremål och produkter.

Vädjanden

Styrelsen beslöt vid sitt möte den 17. 11. underteckna en till riksdagen riktad vädjan »För konsten». I denna vädjan riktade sig företrädare för Finlands kulturliv, konstnärer och konstintresserade medborgare till de politiska beslutsfattarna, statsmakten och de politiska partierna.

KONFERENSER OCH SEMINARIER

I samband med den nordiska utställningen av industriell formgivning hölls fyra offentliga föreläsningsserier vid vilka professor Kaj Franck och industridesigners Jussi Ahola, Veikko Kamunen och Antti Siltavuori föreläste.

Därtill anordnades ett seminarium om industriell formgivning. Professor Sven Thiberg, professor Eino Tunkelo, PR-chef Asko Karttunen och industridesignern Antti Siltavuori föreläste.

Tapio Periäinen har hållit följande föredrag:

3. 5. Ebenesers barnträdgårdsseminarium: »Barnens lekplatser».

27.—29. 6. Rovaniemi, Lappland-seminarium: ledare för arbetsgrupp. Tema: »Boendet och fritiden».

28. 10. Invigningen av första byggnadsskedet av Lahtis konstindustriella läroverk: »Befinner sig formgivningen i kris?»

2. 12. Inför Helsingfors stads myndigheter: »Om barnens utelekplatser».

FORSKNING

Forsknings angående konstindustri och formgivning har varit föremål för en utredning och forskningen kommer att inledas med hjälp av stipendier ansökta speciellt för detta ändamål.

FISKARS®

LM-McCann

FINNISH
DESIGN

SAMARBETE I HEMLANDET

Föreningens representanter

I Helsingfors stads kommission för utdelning av konst- och litteraturstipendier: inredningsarkitekt Antti Paatero, personlig suppléant inredningsarkitekt Anita Karhunen.

I redaktionskommittén för tidningen *Designed in Finland* utgiven av Finlands Utrikeshandelsförbund: VD Tapio Periäinen.

I redaktionskommittén för Handels- och industriministeriets turistråds och Utrikesministeriets press- och kulturbyrås tidning *Look at Finland*: professor H. O. Gummerus och som hans efterträdare VD Tapio Periäinen.

I Konsthallens styrelse: vicehäradshövding Karl Langenskiöld och VD Tapio Periäinen.

I Statens konstindustriekommitté: VD Åke Tjeder.

I Gerda och Salomo Wuorios stiftelse: VD Pauli Paaermaa.

VD Tapio Periäinen har representerat föreningen i följande organ: Forsknings- och informationscentralen för boendefrågor, styrelsen

Designtävlingen Dunhill Prize, juryn

Tidningen *Emäntä*, redaktionskommittén

Europeiska kulturfonden, styrelsen för Finlandsavdelningen

Finnhand Expo, styrelsen

Kotiliesi, redaktionsrådet

Nordiska konstcentret, Sveaborg, suppléant i styrelsen

Föreningen Finska Handarbetets Vänner

Finlands utvidgade Unesco-kommission, kulturtuskottet

Finlands Unesco-kommission, stipendieutskottet

Tidningen *Tekniikka*, redaktionskommittén

Tekniska föreningen, publikationsutskottet

World Crafts Council's europeiska skälutställning, juryn

VD Tapio Periäinen har varit medlem i följande kommittéer:

Den av Bostadsstyrelsen tillsatta kontrollkommittén för utredningen av boendetätheten.

Gruppen för projektering och uppföljning av jämförande forskning av kulturer vid Jyväskylä universitet.

Föreningen är medlem i följande organisationer:

Finlands Museiförbund

Suomen Mitalaitteen Kilta

Föreningen Finska Handarbetets Vänner

Forsknings- och informationscentralen för boendefrågor

Finlands upphovsrättsliga förening rf

Föreningen samarbetar med följande inrättningar och organisationer:

Industrikonstförbundet Ornamo rf

Finlands arkitekturmuseum

Finlands Konstakademii

Nykytaide ry

SAMARBETE I UTLANDET

Ledarna för de nordiska konstindustriföreningarna har under året hållit tre gemensamma möten.

Det projekt som gäller en bok om nordisk formgivning erhöll av Letterstedska Föreningen ett understöd på 20.000 Skr. Jur.kand. Ulla Tarras-Wahlberg Bøe

Paula-lasimuki

Design Jorma Vennola

AHLSTRÖM

iittala i finland

arbetar vidare med verket och ansöker om nödiga tilläggsanslag hos Nordiska kulturfonden.

Ett sammordiskt nummer av tidskriften FORM har förberetts.

Tapio Periäinen deltog i september i ICSID:s (International) Council of Societies of Industrial Design kongress i Dublin.

Tapio Periäinen förde i januari tillsammans med en representant för Ornamo underhandlingar i Polen om ett framtida samarbete mellan konstindustri-branscherna i Polen och Finland. Man förhandlade bl.a. med följande organisationer:

Polens målarförbund, Warszawa
Konstakademien, Krakow
Design-rådet, Warszawa
Krakows tekniska högskola
Konstakademien i Lodz

Tapio Periäinen besökte i mars DDR för att förhandla om en utställning av finländsk boendemiljö och för att bekanta sig med konstindustrin i DDR.

Japan Foundation inbjöd Tapio Periäinen att besöka Japan under två veckor i september-oktober 1977. På uppdrag av Undervisningsministeriet anslöt han sig därefter till en delegation, som reste till Japan för att bereda jordmånen för ett avtal om kulturutbyte mellan våra länder och för att befrämja finländsk kulturexport i Sydostasien.

Följande organisationer ingick i besöksprogrammet:

J a p a n :
Japan Craft Design Association
Japan Design Committee
The Japan Foundation Kioto Branch
The Japan Foundation Tokyo
Japan Industrial Design Promotion Organization
Japan Industrial Designers Association
Japan Interior Redaktionen för tidskriften
Redaktionen för publikationen Japan Interior Design
The Japan Interior Designers' Association
Kyoto Design Center
Kyoto University
Osaka Design Center
Redaktionen för publikationen Space Design

H o n g K o n g :
Hong Kong Design Center

S i n g a p o r e :
Design Centre, Federation of Hong Kong Industries National Museum Art Gallery i Singapore.

UTMÄRKELSER

Republikens President Urho Kekkonen har till inredningsarkitekt Lisa Johansson-Pape och inredningsarkitekt Ilmari Tapiovaara förlänat riddartecknet av I klass av Finlands Vita Ros Orden.

Republikens President Urho Kekkonen har förlänat professors titel och värdighet till keramikkonstnären Birger Kaipainen.

Industrikonstförbundet Ornamo rf kallade professor H. O. Gummerus till heders-medlem.

Kultariipus »Zeno« muoto Björn Weckström

LAPPOONIA JEWELRY OY

Finlands Yrkeskvinnors Förbund valde textilkonstnärinnan Marjatta Metsovaara till Årets kvinna 1977.

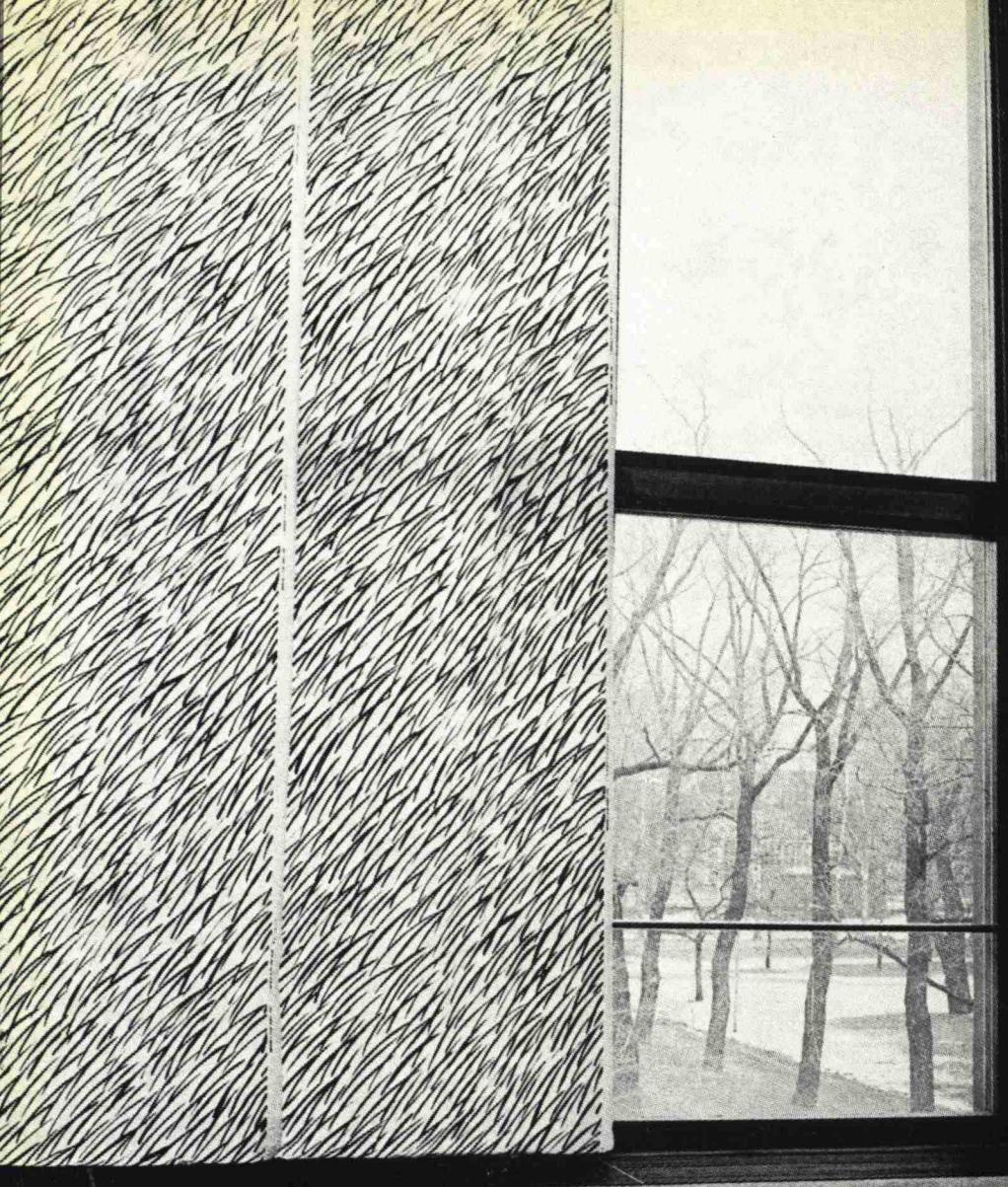
The Metropolitan Museum of Art, New York, har valt ut en kollektion textiler av Vuokko Eskolin-Nurmesniemi för sina samlningar. Kollektionen omfattar tryckta bomullstyger och jacquard-vävda ylletyger från perioden 1964—1976.

Den sax som designer Olof Bäckström formgivit för Fiskars har deponerats i museet för modern konst i New York.

Prisbelöningar

Glaskonstnärinnan Kerttu Nurminen, Notsjö Glas, erhöll priset Coburger Glas-preis för sina arbeten.

Priset Exempla '77, design professor Max Bill, tilldelades textilkonstnärinnan Dora Jung för den kåpa hon designat åt ärkebiskopen i Åbo samt konstnärinnan Rut Bryk, Arabia, för det keramiska arbetet »Kyrkovägg». Textilkonstnärinnan Hilkka Vuorinen erhöll ett hedersomnämnde för sina arbeten.

marimekko®

Vanha talvitie 3, 00500 Helsinki 50, puh. 765 300

KONSTFLITFÖRENINGEN I FINLAND

Reslutaträkning 1. 1. 77—31. 12. 77

Egentlig verksamhet

Utställnings- och informationsverksamhet

Statsunderstöd	290.000,—	—
Planeringskostnader	166.776,77	
Utställningskostnader	131.954,48	
Informationsverksamhet	47.441,04	
Bibliotekskostnader	11.454,88	
Kostnader för medlemskåren	9.749,48	367.376,65 — 77.376,65

Museikostnader

Statsunderstöd	50.000,—	
Administration	75.696,08	
Informationsverksamhet	27.871,64	
Underhåll för museibyggnaden	11.479,27	115.046,99 — 65.046,99

Allmän administration

Statsunderstöd	250.000,—	
Administration	330.970,07	
Räntor på sheckkonto	16.738,76	
Räntor på fonder	10.648,39	358.357,22 — 108.357,22
Verksamhetsårets underskott		— 250.780,86

Placeringar

Räntor och dividender	+ 20.229,25	
	— 230.551,61	

Finansiering

Medlemsavgifter:

Individuella medlemmar	4.350,—	
Korporationer	26.350,—	
Donationer och övriga inkomster	202.887,24	233.587,24 + 233.587,24

Allmänna understöd

Årligt statsstöd	300.000,—	
Statsstöd för konstindustriutställningar och informationsverksamhet	290.000,—	590.000,—
För utställnings- och informationsverksamhet	290.000,—	
För museikostnader	50.000,—	
För allmän administration	250.000,—	590.000,—
Verksamhetsårets överskott		+ 3.035,63

**TAIDETEOLLISET
SUOMALAISET.**

Kauniit arkikäytössä,
ajattomat koriste-esineinä.
Meiltä ne saatte
itselle tai lahjaksi.

**INHEMSK
KONSTINDUSTRI.**

Tidlösa prydnadsföremål,
vackra i vardagsbruk
vackra att ge —
och att få.

STOCKMANN

KONSTFLITFÖRENINGEN I FINLAND

Balansräkning 31. 12. 1977

AKTIVA

Finansieringstillgångar

Kontanter och banktillgodohavanden	126.155,67	
Kontofordran	31.952,56	
Girotillgodohavanden	14.210,55	172.318,78

Anläggningstillgångar

Inventarier	1,—	
Aktier	4.610,—	4.611,—

Kapitalplaceringar

Värdepapper	271.892,90	
	mk 448.822,68	

PASSIVA

Kortfristiga

Kontoskulder	47.948,08	
Giroskulder	11.774,20	59.722,28

Långfristiga

Scheckkonto med kredit	117.113,21	
------------------------------	------------	--

Eget kapital

Stipendiefonder	22.747,22	
Pensionsfonden	238.452,46	
Grundfond	1.200,—	
Bruksfond	94.615,67	
Underskott från föregående räkenskapsperiod	— 88.063,79	
Räkenskapsperiodens överskott	+ 3.035,63	271.987,19
		mk 448.822,68

SUOMEN MEREN KULJETUSVAKUUTUS ULOTTUU SINNE MINNE PITÄÄKIN.

EN TRANSPORTFÖRSÄKRING I FINSKA SJÖ TÄCKER ALLT DEN SKALL TÄCKA.

SUOMEN MERI

SUOMEN MERIVAKUUTUS OSAKEYHTIÖ

Eteläesplanadi 12, Helsinki, puh. 175 166

FINSKA SJÖ

FINSKA SJÖFÖRSÄKRINGS AKTIEBOLAGET

Södra esplanaden 12, Helsingfors Tel. 175 166

STIPENDIER SOM TILLDELATS KONSTINDUSTRIN

Askos stiftelse:

Inredningsarkitekt Olavi Hänninen

Helsingfors stads kommission för konst- och litteraturstipendier tilldelade följande representanter för konstindustrin stipendier, sammanlagt 12 000 mark:
Textilkonstnär Leena Jokinen
Industridesigner Taisto Kuha
Textilkonstnär Irma Kukkasjärvi
Keramiker Minni Lukander

Alfred Kordelins stiftelse:

Arbetsgruppen Sirkku Kosunen, Eila Rantanen, Mirja Vehkaoja, Ulla-Maija Vikman

Stipendier utdelade av länens konstkommissioner:

Tavastehus län:

Teemu Luoto

Mellersta Finlands län:

Harri Marttinen
Marja-Leena Poikolainen

Kuopio län:

Vappu Eskelinen
Antti Hakkarainen
Väinö Karppinen
Kyllikki Ronkanen

Kymmenen län:

Maila Klemettinen

Lapplands län:

Aarre Heikkilä
Vuokko Miikkulainen
Anneli Virtanen

Åbo och Björneborgs län:

Kaisa Kurru

Nylands län:

Terttu Forstén
Henrik Gröhn
Irma Kukkasjärvi
Tuula Pöyhö

Vasa län:

Rauha Eklund
Kari Virtanen

Industrikonstförbundet Ornamos stipendier (sammanlagt 15 000 mark):

Inredningsarkitekt Pekka Euro
Textilkonstnär Agneta Hobin-Pennanen
Keramiker Eija Karivirta
Textilkonstnär Sirkku Kosunen
Textilkonstnär Pävikki Priha
Keramiker Pirkko Räsänen

Kulturfonden för Sverige och Finland (sammanlagt 8000 mark):

Birgit Dyhr och Åsa Hellman

Tee tunnelma.

Tampella PL 266 33101 TAMPERE 10 PUH. (931) 32400

Suomen Kulttuurirahasto (sammanlagt 25 000 mark till representanter för konstindustrin):

Fil.mag. Marika Hauseen

Textilkonstnär Kaarina Heikinheimo

Textilkonstnär Marjatta Hyrynen

Textilkonstnär Maija Lavonen

Designer Olli Tamminen

Svenska Kulturfonden (sammanlagt 25 000 mark):

Marianne Andersson

Agneta Backlund

Birgit Dyhr

Karl-Gustav Hedberg

Åsa Hellman

Kristiina Hänninen

Erik Uhlenius

Centralkommittén för konst utdelade projektstipendier för år 1977 (sammanlagt 125 000 mark):

Anneli Ahola

Arbetsgruppen Thomas Ehrström, Kaija Hiekkanen, Pentti Pietarila, Leena Tomannerä, Mirja-Liisa Waismaa-Pietarila

Eija Hatonen

Urpo Huhtanen

Arbetsgruppen Raisa Huldén, Ritva Lindfors, Annikki Luukela

Arbetsgruppen Paula Häiväoja, Reino Koski, Leena Peltonen, Sirkka Kopisto Raija Jeremoff

Arbetsgruppen Seppo Keränen, Leena Riekki, Matti Huuhka, Eija Upola, Ilkka Ranta, Erkki Keränen, Harry Moilanen

Kia Koski

Arbetsgruppen Sirkku Kosunen, Eila Rantanen, Mirja Vehkaoja, Ulla-Maija Vikman

Kari Lindström

Perttu Mentula

Mikko Merikallio

Arbetsgruppen Eila Minkkinen, Hilkka Jarva, Pirkko Räsänen, Marketta Klemola Kauko O. Moisio

Inga Pentikäinen

Textilgruppen Pohjan Akka: Riitta Färding, Päivikki Soukka, Liisa Kattelus

Meri Saarnio-Saarelma

Georg Sikow och Hans Stjernberg

Airi Snellman-Hänninen

Liisa Voima-Kylätasku

Centralkommittén för konst utdelade projektstipendier för år 1978 (sammanlagt 135 000 mark):

Jussi Ala-Kuha

Helmiriitta Honkanen

Kerttu Horila

Pirjo Huuhka

Klädutställningsarbetsgruppen Paula Häiväoja

Maija-Liisa Kaarna

Eija Karivirta

Marketta Klemola

Pia Kulmala

Pentti Leskinen

Katri Mikkilä och Martta Pykkö

Anna-Maria Osipow och Leena Paloheimo

Tuula Pöyhö

Seppo Rihlama

Sirkka-Liisa Sarasjoki

Elsa Silpala

VUOKKO®

MERIKATU 1. 00140 HELSINKI 14. PUH. 174 144

Seenat Oy Terhi Juurinen
Textilgrupp Kankaantekijät Sirkku Kosunen
Terttu Tomero-Salo
Maija Vierimaa
Susan Vihma med arbetsgrupp
Pekka Vuori
Hilkka Vuorinen

Statens konstindustrikomité utdelade för år 1976 konstindustripris, enligt beslut 17. 5. 1977, sammanlagt 60 000 mark:

Huvud pris:
Professor Kaj Franck

Konstindustripris:
Textilkonstnär Sinikka Killinen
Industridesigner Heikki Metsä-Ketelä
Inredningsarkitekt Lasse Ollinkari
Grafiker Markku Reunanan

Pris för hemslöjd och hantverk:
Snickarmästare Johannes Kiiveri
Kantelebyggaren Otto Koistinen
Kutoja Aino Käppi

Statens konstindustrikomité utdelade konstnärsstipendier för år 1977:

3-årigt stipendium:
Industridesigner Antti Siltavuori

1-åriga stipendier:
Textilkonstnär Lea Eskola-Leppäaho
Inredningsarkitekt Pentti Hietanen
Keramiker Marja-Riitta Huhtalo
Textilkonstnär Annikka Piha-Rimala
Inredningsarkitekt Raimo Volanen

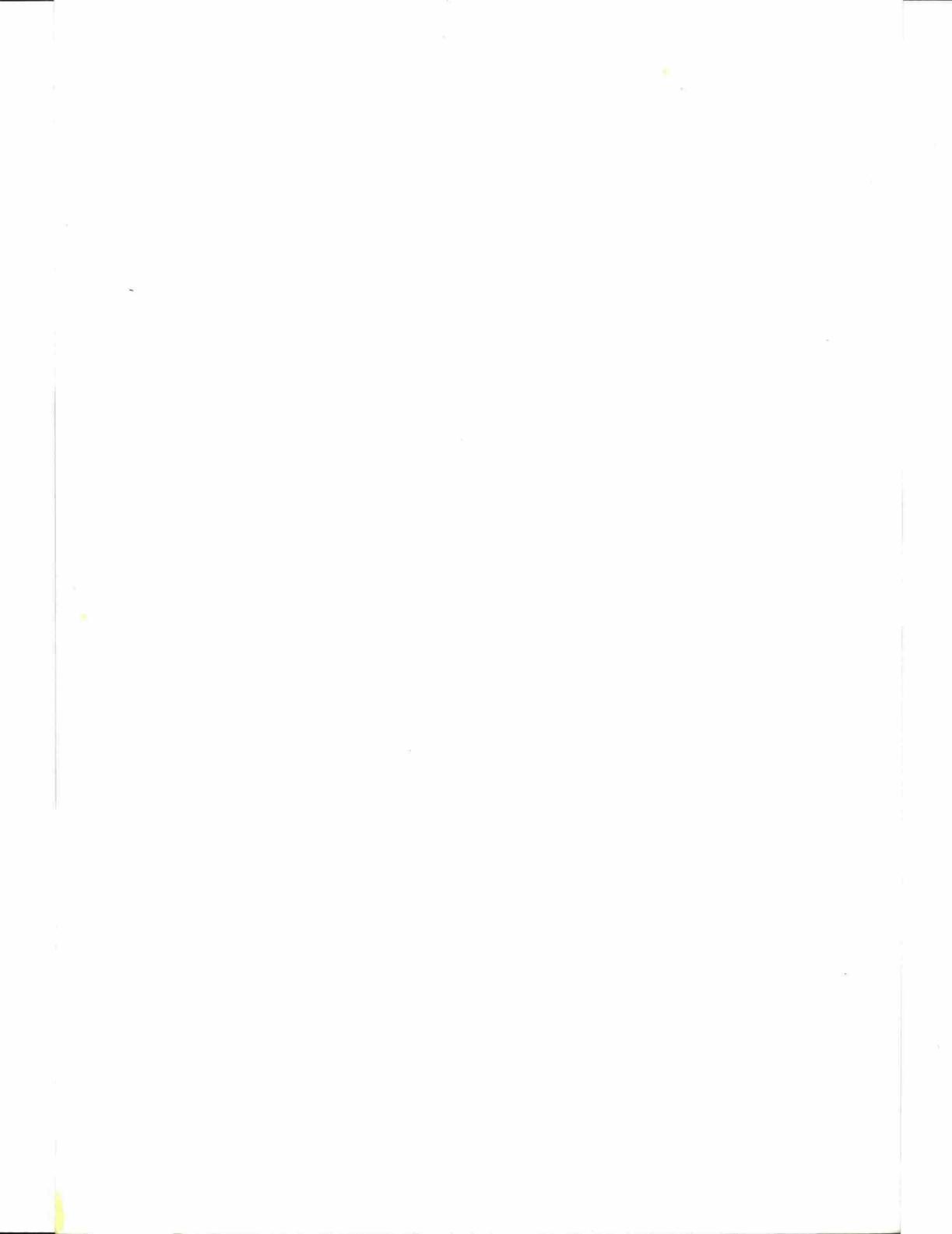
Statens konstindustrikomité utdelade konstnärsstipendier för år 1978 enligt beslut 8. 11. 1977:

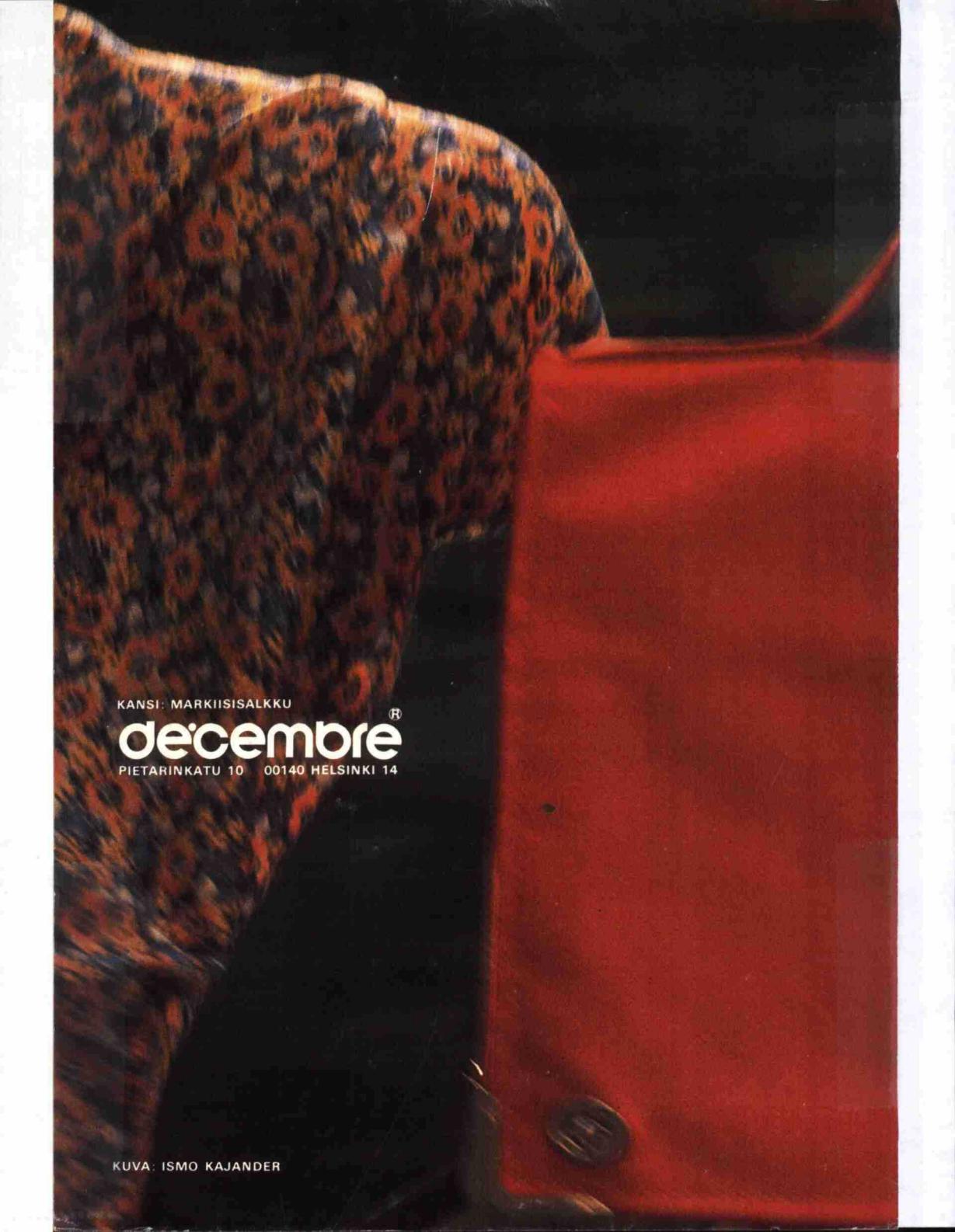
3-årigt stipendium:
Textilkonstnär Maija Lavonen

1-åriga stipendier:
Industridesigner Hannu Kähönen
Inredningsarkitekt Torsten Laakso
Metalkonstnär silversmeden Eila Minkkinen
Keramiker Eeva Turunen

1/2-åriga stipendier:
Grafiker överlärare Timo Aarniala

Statens konstnärs pensioner för år 1977:
Textilkonstnär Dora Jung
Textilkonstnär Uhra Simberg-Ehrström
Textilkonstnär Kreeta Pohjanheimo (delpension)
Textilkonstnär Lea Tennberg (delpension)

KANSI: MARKIISISALKKU

decembre®
PIETARINKATU 10 00140 HELSINKI 14

KUVA: ISMO KAJANDER